

GABRIELA ȘERBAN

Cărturarul Gheorghe Jurma a fost aniversat și la Bocșa

Miercuri, 19 februarie 2025, la Bocșa, în sala de ședințe a Primăriei Orașului, a avut loc un eveniment de excepție dedicat cărturarului bănățean Gheorghe Jurma.

De opt ani Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa derulează un proiect dedicat cărții și scriitorilor intitulat *„La o cafea cu scriitorii. Sub semnul Vărsătorului”*. În cadrul acestui eveniment organizatorii invită scriitori născuți în zodia Vărsătorului pentru a se sărbători împreună, precum și câțiva invitați de onoare. Sunt lansate cărți, sunt prezentați noi scriitori și sunt susținute recitaluri de muzică și poezie. De asemenea, este prezentat cel mai recent număr al revistei „Bocșa culturală” alături de alte reviste și publicații din Banat.

Miercuri, 19 februarie 2025, în cadrul acestui complex proiect, a fost sărbătorit cel mai vărsător dintre scriitorii vărsători bănățeni, a fost aniversat la împlinirea celor 80 de ani scriitorul, criticul și istoricul literar, eminescologul, jurnalistul și editorul Gheorghe Jurma.

Prin bogata sa activitate, Gheorghe Jurma aparține întregului Banat, aparține Bobdei natale și Reșiței în care trăiește, iubește, muncește de peste 55 de ani, dar aparține și Bocșei, Oraviței, Caransebeșului și altor asemenea localități pentru care inițiază, creează și dezvoltă proiecte cultural-editoriale de excepție!

Este Cetățean de onoare al municipiului Reșița din 15 decembrie 2009, Cetățean de onoare al județului Caraș-Severin din 27 ianuarie 2015 și Cetățean de onoare al orașului Bocșa din 31 martie 2022. Este, totodată, membru de onoare al Asociației Germane de Cultură și Educație a Adulților Reșița, din 5 februarie 2020, iar Episcopia Caransebeșului i-a acordat ordinul „Crucea «Episcop Elie Miron Cristea» clasa a II-a pentru mirenii”, pe care o alătură cu mândrie Medaliei *Mihai Eminescu* conferită de către președintele României Emil Constantinescu în 6 noiembrie 2000.

Iată că, la ceas aniversar – împlinirea venerabilei vârste de 80 de ani – scriitorul Gheorghe Jurma este sărbătorit și la Bocșa, după ce în data de 5 februarie, chiar de ziua sa, a fost aniversat la Reșița, la Biblioteca Germană „Alexander Tietz”, iar în ziua următoare, în cadrul cenei „Semenicul” din Reșița, pe care cu onoare îl conduce.

Miercuri, 19 februarie 2025, la sediul Primăriei Orașului Bocșa, într-un cadru, pe cât de oficial, pe atât de prietenesc, Gheorghe Jurma a fost sărbătorit în atmosfera proiectului *„La o cafea cu scriitorii. Sub Zodia Vărsătorului. Maestrul Gheorghe Jurma – 80”* alături fiindu-i prieteni, colaboratori, scriitori, autorități locale, dar și elevi ai Liceului Teoretic „Tata Oancea” Bocșa, îndrumați de dna. prof. dr. Liana Feriug.

Prezent la eveniment, edilul-șef al orașului Bocșa, **Mirel Patriciu Pascu**, a ținut să precizeze: *„Gheorghe Jurma, un prieten apropiat al*

orașului nostru, a fost omagiat la împlinirea celor 80 de ani de viață, mulți dintre aceștia fiind legați de viața culturală a orașului nostru. Avem proiecte importante pe care de-a lungul timpului le-am derulat împreună cu scriitorul, jurnalistul și nu în ultimul rând editorul Gheorghe Jurma.

Revista „Bocșa culturală” a împlinit 25 de ani de la prima apariție și tot atâția ani de când domnia sa se ocupă nemijlocit de ea. De asemenea „Gânduri către Dumnezeu” poartă tot colaborarea cu acesta, o posibilitate de afirmare a tinerilor elevi din Bocșa a căror scrieri sunt selectate și publicate într-un volum apărut tot la editura sa. Îi dorim multă sănătate și la mai mare” a mai adăugat edilul orașului Bocșa, Mirel Patriciu Pascu.

De asemenea, viceprimarul orașului Bocșa, **Bogdan Pop**, a fost prezent din respect pentru activitatea și personalitatea sărbătoritului, dar și pentru evenimentul în sine, menit să cinstească oamenii de cultură și opera lor!

Evenimente

În acest context a fost prezentat și volumul „**Gheorghe Jurma – un proaspăt optzecist**” **În Honorem**, o cartea îngrijită de Erwin Josef Țigla și apărută la Editura TIM din Reșița chiar în 5 februarie 2025. O carte care adună în peste 200 de pagini texte și imagini reprezentative pentru personalitatea Gheorghe Jurma. În cuvântul său, **Erwin Josef Țigla** a precizat: „*Gheorghe Jurma, la 80 de ani, merită acest volum, de prețuire, în onoare! Cartea însumează texte ale prietenilor și colaboratorilor, ale foștilor colegi de facultate sau de muncă, realizând, împreună cu fotografiile și alte documente, un profil complex și neconvențional al sărbătoritului – un om care s-a pus în slujba culturii caraș-severinene prin tot ceea ce a făcut de-a lungul timpului.*”

Dintre cei care au semnat articole în acest volum au fost prezenți la Bocșa Ionel Bota (Oravița), Cristina Zainea (Oravița), Angelica Herac (Reșița), Erwin Josef Țigla (Reșița) și Gabriela Șerban (Bocșa), însă cartea cuprinde peste 40 de semnături și se încheie cu un interviu realizat de Titus Crișciu, aflat în dialog cu Gheorghe Jurma. Interesant este debutul cărții. Ea se deschide cu o pagină nesemnată, dar care aparține aniversatului, și se încheie cu o reproducere a unui manuscris al scriitorului Gheorghe Zinescu.

Provocat de către Gabriela Șerban, moderatorul evenimentului, scriitorul **Ionel Bota** amintea, în cuvântul său, de scriitorul Marcu Mihail Deleanu, cel care în curând își va aniversa cei 85 de ani, și de regretatul poet Octavian Doclin, cel care, dacă ar fi trăit, ar fi împlinit 75 de ani, iar despre Gheorghe Jurma afirma: „*Gheorghe Jurma înseamnă un om, un cenaclu și o grupare de direcții cultural-spirituale dinspre muntele bănățean spre țară și spre restul lumii; Gheorghe Jurma este un oraș, o revistă și o editură deja cunoscute pe mapamond. Viața lui înseamnă cultură, cultura este viață. Talentul său este încă unul germinativ, sub semnul aceleiași relații mediatore: nevoia de a căuta, de a iscodi mereu pagini uitate din istoria culturii naționale cu atingere în zona banatică și entuziasmul acelei regăsiri de sine, alături de mulții săi prieteni, pentru stabilirea proiectelor de mâine. În această privință el este mereu tânăr, mereu în stare să-și contemple triumfurile, să pregătească altele. Noi, contemporanii săi, suntem niște privilegiați trăind în preajma unui nume inconfundabil din generoasa cronică a Banatului Montan.*”

Alături de cărășeni, la eveniment au luat parte și scriitori din Lugoj, prieteni dragi ai bibliotecii bocșene, dar și ai scriitorului Gheorghe Jurma. Muzicologul Constantin Tufan Stan, col. Ioan Teca și cantautorul George Popovici au ales să petreacă această zi la Bocșa și să se bucure

alături de ceilalți invitați, cu atât mai mult cu cât scriitorul dr. în muzică și drd. în istorie Constantin-Tufan Stan este unul dintre vărsătorii sărbătorii!

Profesorul și poetul George Popovici a înnobilat evenimentul prin acorduri muzicale, oferind în dar bocșenilor un veritabil recital de muzică folk!

Așadar, tinerii participanți la evenimentul desfășurat *Sub Zodia Vărsătorului* la Bocșa au beneficiat de o lecție de cultură generală, de o lecție de literatură și de un popas muzical, alături de scriitori importanți ai Banatului. De asemenea, au avut privilegiul de a cunoaște un model de om, de profesionalism, care cu generozitate își revarsă priceperea în tipărituri necesare, în volume de referință pentru istoria literară și culturală în general și a spațiului bănățean în special.

Vădit emoționat, aniversatul **Gheorghe Jurma** a afirmat, între altele: „*La Bocșa întotdeauna mă simt bine, mă simt ca acasă, pentru că aici sunt prieteni de-ai mei, sunt oameni de cultură, sunt autorități care sprijină cultura și mă simt bine întotdeauna. Cu atât mai mult acum, când s-au gândit să mă aniverseze la o vârstă care ar fi așa, cam de 4 ori 20 de ani și m-am bucurat că am putut să fiu și să mă întâlnesc cu oameni pe care îi cunosc, cu elevii, cu tinerii care reprezintă viitorul de mâine.*”

Apoi a ales să citească câte un fragment din prozele sale, nici prea mult, ca să nu plictisească, dar nici prea puțin, suficient cât să demonstreze, încă o dată, că este un maestru în a sculpta cuvântul!

Iată, în ziua în care poporul român cinstea Ziua Națională „Constantin Brâncuși”, Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” din Bocșa a ales să cinstească un maestru al cuvântului tipărit.

Constantin Brâncuși a sculptat Zborul, Constantin Lucaci a sculptat Lumina, iar Gheorghe Jurma continuă să sculpteze Cuvântul! Și-i dorim să facă acest lucru cu aceeași măiestrie încă mulți și binecuvântați ani!

Fotografie de grup la aniversare

Evenimente

GHEORGHE JURMA Jurnalist, scriitor, editor

S-a născut în 5 februarie 1945 la Bobda, jud. Timiș;

Studii: Clase primare în satul natal, gimnaziul la Timișoara, liceale la Liceul de Muzică și Arte Plastice Timișoara, apoi Facultatea de Filologie a Universității Timișoara.

Activitate: Redactor la ziarul „Flamura” din Reșița (1970-1989), redactor-șef la ziarul „Timpul” din Reșița (1990-1993), director al Editurii „Timpul” Reșița (din 1993; devenită TIM din 2004), redactor-șef revista „Semenicul”, redactor la alte publicații.

Debut: *publicistic* în ziarul „Drapelul roșu”, Timișoara, 1968, reportaj; *editorial* în „Efigii”, Timișoara, 1968;

Ca redactor și consilier editorial a îngrijit peste 700 de titluri;

A inițiat și coordonat colecția *Eminescu* (din 1998 – până astăzi sunt 20 de titluri);

Membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Timișoara (1994);

Medalia comemorativă Mihai Eminescu (6 noiembrie 2000);

Cetățean de Onoare al Reșiței (15 dec. 2009); al județului Caraș-Severin (27 ian. 2015); al orașului Bocșa (31 martie 2022);

Membru de onoare al Asociației Germane de Cultură și Educație a Adulților Reșița (5 febr. 2020);

Membru de onoare al Uniunii Ziariștilor Profesioniști;

Ordinul „Crucea «Episcop Elie Miron Cristea» clasa a II-a pentru mirenii” din partea Episcopiei Caransebeșului.

Scrieri:

1. *Mic dicționar al personalităților culturale din Caraș-Severin*, Reșița, 1978;

2. *Presa și viața literară în Caraș-Severin*, Reșița, 1978;

3. *Contribuții la bibliografia presei bănățene*, Reșița, 1979 (colab. cu Ada D. Cruceanu);

4. *Banatul și Eminescu. Cu o bibliografie (1889-1989)*, Reșița, 1989;

5. *Conspirația universală. Câte ceva despre francmasonerie și despre zodia lumii de azi*. Reșița: Timpul, 1994;

6. *Descoperirea Banatului*. Reșița, Timpul, 1994;

7. *Întâmplări cu Afilon*. Reșița: Timpul, 1995;

8. *Reșița*: album. Reșița: Timpul, 1996; ed. a II-a 2006;

9. *Caraș-Severin*: album. Reșița: Timpul, 1996 (în colab. cu Aurel Săndulescu);

10. *Reșița de altădată*: album. Reșița: Timpul, 1996 (în colab. cu Arsenie Boaru);

11. *Eminescu... gând și cânt*. Reșița: Timpul, 1998 (colecția Eminescu);

12. *Povestea lui Hercule*. Reșița: Timpul, 1998;

13. *Istorie și artă bisericească*. Reșița: Timpul, 2000 (colab. cu Vasile Petrica);

14. *Sadoveanu sau Lupta cu balaurul*. Reșița: Timpul, 2002;

15. *Prima carte*. Reșița: Timpul, 2003;

16. *Cu Editura Timpul peste timp*. Reșița: Timpul, 2004;

17. *Întuneric de ora șapte*. Proză. Reșița: Timpul, 2004;

18. *Referințe/Bibliografie 1995 – 2005*. Reșița: TIM, 2005;

19. *Mircea Eliade și modelul Tinereții*. Reșița: TIM, 2005;

20. *Monografia Casei de Cultură a Sindicatelor Reșița*. Reșița: TIM, 2006;

21. *Vreme trece, vreme vine*. Reșița: TIM, 2007 (Eminescu);

22. *Amintiri din pagini de ziare*. Reșița: TIM, 2008;

23. *Momente de istorie culturală. Caraș-severin 1944-1989*. Reșița: TIM, 2008;

24. *Literatură și istorie*. Reșița: TIM, 2008;

25. *Alte amintiri din pagini de ziare*. Reșița: TIM, 2009;

26. *Eftimie Murgu – un portret pentru eternitate*. Reșița: TIM, 2009;

27. *Constantin Lucaci – simfonia fântânilor*. Reșița: TIM, 2009;

28. *Reșița: Viziuni*. Reșița: Banatul Montan, 2009; (în colab. cu Erwin J. Țigla);

29. *Amalgam 65/66/67 et alii*. Reșița: TIM, 2010;

30. *Cartea care deschide lumea*. Reșița: TIM, 2010 (Eminescu);

31. *Nicolae Iorga și Banatul*. Reșița: TIM, 2010;

32. *O expoziție Mihail Sadoveanu*. Reșița: TIM, 2010;

33. *Istorie și cultură. Vol. 1*. Reșița: TIM, 2010;

34. *Dicționarul localităților din Caraș-Severin vol. I A-Ce*, Reșița: TIM, 2011;

35. *Poeți din Caraș-Severin. Catalogul unei expoziții de carte*. Reșița: TIM, 2011;

36. *Repere ale culturii*

Evenimente

române, catalogul unei expoziții.
Reșița: TIM, 2011;

37. *Mircea Eliade și cultura română. Catalogul unei expoziții.* Reșița: TIM, 2011;

38. *O expoziție Nicolae Iorga.* Reșița: TIM, 2011;

39. *Reșița muzicală.* Reșița: TIM, 2011;

40. *Cartea care deschide lumea.* Ed. a II-a, adăugită. Reșița: TIM, 2012 (Eminescu);

41. *Biblioteca și oamenii cărții (monografia Bibliotecii Județene).* Reșița: TIM, 2012;

42. *Molineștii.* Reșița: TIM, 2012;

43. *Trifoiul cărășean.* Reșița: TIM, 2012;

44. *Anina-Viziuni.* Reșița: Banatul Montan, 2012 (în colab. cu Erwin Țigla);

45. *Cronica nopților de Sânziene.* Reșița: TIM, 2013 (în colab. cu Marcu Mihail Deleanu și Nicolae Preda);

46. *Bocșa. Viziuni.* Reșița: Banatul Montan, 2014 (în colab. cu Erwin Țigla);

47. *Monumentele Mihai Eminescu.* Reșița: TIM, 2015;

48. *Ce lăsăm în urma noastră? GH. Jurma în dialog cu Titus Crișciu.* Reșița: TIM, 2015;

49. *Reșița muzicală.* Ed. a II-a adăugită. Reșița: TIM, 2015;

50. *Reșița literară.* Reșița: TIM, 2016;

51. *Oravița. Viziuni.* Reșița: Banatul Montan, 2017; (în colab. cu Erwin Țigla);

52. *Monumentele Mihai Eminescu.* Reșița: Banatul Montan, 2018 (în colab. cu Erwin Josef Țigla);

53. *Panorama presei din Caraș-Severin.* Reșița: TIM, 2018;

54. *Amintiri de la Cenaclul Semenicul.* Reșița: TIM, 2019;

55. *Școala Populară de Arte și Meserii „Ion Românu”* Reșița. Reșița: TIM, 2018 (în colab. cu Mariana Dănescu);

56. *O carte pe zi.* Reșița: TIM, 2020;

57. *Scriitori din Banat.* Vol. 1. Reșița: TIM, 2020;

58. *Caransebeș. Viziuni.* Reșița: Banatul Montan, 2021 (în

colab. cu Erwin Țigla);

59. *Ioan Munteanu, primul poet de la Bobda.* Reșița: TIM, 2021;

60. *Constantin Lucaci: fântâna din centru.* Reșița: TIM, 2021;

61. *Reșița. Viziuni 2.* Reșița: Banatul Montan, 2021 (în colab. cu Erwin Țigla);

62. *Ecouri eminesciene.* Reșița: TIM, 2021 (în colab. cu Erwin Țigla) (Eminescu);

63. *A doua carte despre prima carte.* Reșița: TIM, 2022;

64. *Oțelu Roșu Valea Bistrei. Viziuni.* Reșița: Banatul Montan, 2022 (în colab. cu Erwin J. Țigla);

65. *Diaconovici.* Reșița: TIM, 2023;

66. *Expoziții eminesciene.* Reșița: TIM, 2023;

67. *Revista Semenicul.* Reșița: TIM, 2024;

68. *Eminescu și Reșița.* Reșița: TIM, 2024 (Eminescu)

69. *Scriitorii români și Banatul.* Reșița: TIM, 2025

În volume colective:

1. *Efigii.* Timișoara, 1968;

2. *Atelier al cercurilor literare.* Timișoara: Facla, 1977;

3. *Gustul livezii.* Timișoara: Facla, 1985;

4. *Mereu în inima țării.* Timișoara: Facla, 1987;

5. *Nichita.* Reșița: Timpul, 1996; ed. II 1998, ed. a III-a 2003;

6. *Orașul cu poeți.* Reșița: Timpul, 1995 și ed. a II-a adăugită Reșița: TIM, 2011;

7. *Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Caraș-Severin la 10 ani de activitate.* Reșița: Timpul, 2001;

8. *Un crâmpiei de istorie: „Foaia diecezană” 120 de ani.* Reșița: TIM, 2006;

9. *Marcu Mihail Deleanu. Dor nestins – volum aniversar.* Timișoara: Mirton, 2010;

10. *Istoria jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică.* Iași: Polirom, 2012;

11. *Enciclopedia Banatului. Literatură. ed. a II-a.* Timișoara: David Press Print, 2016.

Referințe. În volume (selectiv):

1. Olimpia Berca. *Dicționar al Scriitorilor bănățeni (1940 – 1996).* Timișoara: Amarcord, 1996;

2. Gh. Luchescu. *Din galeria personalităților timișene.* Timișoara, 1996;

3. Victoria Bitte... *Dicționarul scriitorilor din Caraș-Severin.* Reșița: Timpul, 1998 (Dicționar);

4. Marcu Mihail Deleanu. *Reșița filologică.* Reșița: Timpul, 1999 (Descoperirea Banatului);

5. Aquilina Birăescu... *Scriitori și lingviști timișoreni (1945-1999). Dicționar bibliografic.* Timișoara: Marineasa, 2000;

6. Constantin Cubleşan. *Eminescu în orizontul criticii.* Pitești: Paralela 45, 2000;

7. Irina Petraș. *Panorama criticii literare românești 1950-2000. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2001;*

8. Dimitrie Costa. *Carte cu scriitori.* Reșița: TIM, 2006;

9. Paul Eugen Banciu... *USR filiala Timișoara. Dicționar biobibliografic.* Timișoara: Marineasa, 2007;

10. Florina Maria Băcilă. *Întâlnire cu Almăjana.* Timișoara: Excelsior Art, 2009;

11. Cornel Ungureanu. *Literatura Banatului. Istorie. Personalități. Contexte.* Timișoara: Brumar, 2015;

12. Mircea Tomuș. *România ascunsă și eternă în trei imagini narative paralele: Baltagul, Nopti de Sânziene, Ochi de urs de Mihail Sadoveanu.* Cluj-Napoca: Limes, 2018;

13. Ion Simuț. *Ce e viu și ce e mort în opera lui Mihail Sadoveanu? Iași: Junimea, 2019;*

14. Ana Kremm. *Descifrând cărți sau Lecturi cu creionul în mână.* Reșița: TIM, 2022;

15. Gabriela Șerban. *Bocșa, un oraș ca o poveste: Monografia Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea” la 70 de ani (2 vol.).- Reșița: TIM, 2023 (Bocșa, istorie și cultură; 63-64);*

Evenimente

GABRIELA ȘERBAN

Ziua Culturii Naționale la Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” din Bocșa

„Dumnezeu m-a sorbit din popor cum soarbe soarele un nor de aur din marea de amar” (Mihai Eminescu)

„Eminescu iar și iar, început de calendar...” spune poetul bănățean Nicolae Sârbu într-un frumos poem dedicat Poetului Nepereche; cu adevărat noul an debutează cu Mihai Eminescu și cu Ziua Culturii Naționale cinstită în 15 ianuarie, de ziua marelui poet.

Așa cum în toate instituțiile culturale și de învățământ din țară (și nu numai!) este marcată această zi a culturii române, precum și ziua lui Eminescu, și Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa a dedicat o săptămână culturii naționale, construind „o punte” culturală între Ziua poetului național Mihai Eminescu (15 ianuarie) și ziua Unirii Principatelor sub Alexandru Ioan Cuza (24 ianuarie).

Și pentru că, dintre toate „instrumentele”, „Cartea rămâne cea mai fină daltă care-ți sculptează mintea”, în această Săptămână a Culturii Naționale biblioteca a organizat o **Expoziție de carte intitulată „Eminescu în fondurile Bibliotecii „Tata Oancea” Bocșa”**, iar în data de 15 ianuarie 2025, la împlinirea celor 175 de ani de la nașterea Luceafărului Poeziei Românești, elevi ai Liceului Teoretic „Tata Oancea”, însoțiți de dna. prof. dr. Liana Feriug, au poposit la bibliotecă pentru o discuție pe marginea subiectului Zilei Culturii Naționale, precum și o prezentare *Mihai Eminescu în pagini de carte*.

Tinerii liceeni au fost fascinați de „Colecția Eminescu” a editurii TIM din Reșița (coordonator eminescologul bănățean Gheorghe Jurma), au fost atrași de cartea-album „Monumentele Eminescu” realizată de Erwin Josef Țigla și Gheorghe Jurma, au fost curioși cu privire la cărțile „Eminescu și Banatul” a regretatului prof. Ion Iliescu și „Eminescu și Oravița” a istoricului-filolog Ionel Bota, dar au fost încântați și de edițiile bibliofile *Mihai Eminescu* aflate în fondul special al bibliotecii bocșene.

Observațiile finale au fost că Mihai Eminescu este un „subiect” inepuizabil, rămâne cel mai citit și iubit dintre scriitorii români, iar Constantin Noica l-a denumit pe bună dreptate „Omul deplin al culturii române”!

Cu elevi ai Liceului Teoretic „Tata Oancea” Bocșa vom încheia Săptămâna Culturii Naționale în data de 19 ianuarie 2025 la Biserica „Nașterea Maicii Domnului” din Vasiova, când se va desfășura cea de-a IV-a ediție a Simpozionului „Eminescu și Unirea”.

MIA ROGOBETE

Mama

Mama? E o întrebare?

E un strigăt?

Ce poate fi mai dragăstos decât acest cuvânt și nume, decât acest duios prenume?

Noi niciodată nu alegem,

Noi doar culegem,

căci dragostea de mamă

a fost și este o enigmă,

această legătură strânsă

această poezie plânsă,

acest miracol neînțeles.

Femeie ești, iar tu bărbat,

nu asta contează acum,

o inimă și-un suflet bate

întotdeauna pentru mama

care în gând ne ține seama

și care ne îndrumă pașii

pe drumurile presărate

cu iubiri nemăsurate.

Evenimente

GABRIELA ȘERBAN

Eminescu și Unirea

Ed. a IV-a, 2025

Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” din Bocșa a încheiat Săptămâna Culturii Naționale cu evenimentul „Eminescu și Unirea”, aflat la cea de-a IV-a ediție, și desfășurat în parteneriat cu Biserica Ortodoxă „Nașterea Maicii Domnului” și Centrul Catehetic „Vasiova”.

Așa cum s-a întâmplat în toată țara, săptămâna 13 – 19 ianuarie 2025 a fost denumită *Săptămâna Culturii Naționale*, perioadă în care, pe tot teritoriul României, s-au desfășurat evenimente culturale, cele mai multe puse sub semnul poetului Mihai Eminescu la 175 de ani de la naștere.

La fel s-a întâmplat și la Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” din Bocșa. În această perioadă au fost organizate diverse activități, întâlniri, dar și participări la importante evenimente locale sau naționale.

Dacă miercuri, 15 ianuarie 2025, *Săptămâna Culturii Naționale – Ziua Poetului Nepereche* – a fost marcată la sediul bibliotecii bocșene prin vizionarea unei expoziții de carte *Mihai Eminescu în fondurile Bibliotecii „Tata Oancea” Bocșa* și printr-un recital de poezie susținut de elevi ai Liceului Teoretic „Tata Oancea” Bocșa, duminică, 19 ianuarie 2025, biblioteca bocșană a încheiat *Săptămâna Culturii Naționale* la Biserica Ortodoxă „Nașterea Maicii Domnului” din Bocșa Vasiova printr-un eveniment intitulat „*Eminescu și Unirea*”, un proiect în parteneriat, aflat la cea de-a IV-a ediție, întâlnire care i-a adus în atenția publicului atât pe poetul Mihai Eminescu, cât și pe domnitorul Alexandru Ioan Cuza.

Aflându-ne în „Anul omagial al Centenarului Patriarhiei Române, Anul Comemorativ al Duhovnicilor și Mărturisitorilor din Sec. XX, 160 de ani de la înființarea Episcopiei Ortodoxe Române a Caransebeșului,” unul dintre subiectele atinse în cadrul Simpozionului a fost *In memoriam Calistrat Bobu – 50 de ani de la moarte*, un preot și un duhovnic iubit, slujitor al Mănăstirii Sf. Ilie de la Izvor Vasiova, canonizat ca sfânt de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în anul 2024, cu titulatura „Sfântul Cuvios Calistrat de la Timișeni și Vasiova” și prăznuirea în ziua de 10 mai.

De asemenea, în cadrul Simpozionului a fost prezentat și preotul dirijor și om politic *Coriolan Zuiac* la 150 de ani de la naștere, preot al Vasiovei și dirijor al renumitului cor „Doina” din Vasiova.

Trecerea de la cei doi preoți vrednici de pomenire la domnitorul Alexandru Ioan Cuza a fost făcută prin creația poetică a nemuritorului Mihai Eminescu de două eleve ale Liceului Teoretic „Tata Oancea”. Antonia Onofrei și Julia Nicu au susținut un recital de poezie din creația eminesciană.

În finalul Simpozionului, publicul prezent a asistat la o frumoasă lecție de istorie pe tema „Alexandru Ioan Cuza – domnitorul Principatelor Unite ale Moldovei și Țării Românești”, expozeu susținut de istoricul Mihai Vișan, care, fiind un narator talentat și foarte bine pregătit, a vorbit celor prezenți – tineri și mai puțin tineri – și despre viața poetului Mihai Eminescu, introducându-i în atmosfera literară, socială și politică a acelor vremi.

Evident, evenimentul s-a încheiat cu diplome și sesiunea de fotografii.

PRIMĂRIA și CONSILIUL LOCAL BOCȘA
PRIMAR – dr. MIRELA PATRICIU PASCU

BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ „Tata Oancea” BOCȘA
CENTRUL CATEHETIC „Vasiova” BOCȘA
PAROHIA ORTODOXĂ „Nașterea Maicii Domnului” BOCȘA -VASIOVA

Vă invită

Duminică, 19 ianuarie 2025, ora 12.00

la Parohia Ortodoxă „Nașterea Maicii Domnului” Bocșa-Vasiova

Moment cultural-istoric în Săptămâna Culturii Naționale

EMINESCU și UNIREA ed. a IV-a, 2025

* *Alexandru Ioan Cuza* - domnitor al Principatelor Unite ale Moldovei și Țării Românești

* *Recital de poezie* - versuri de Mihai Eminescu

* *Remember Coriolan Zuiac*, preot și dirijor și *Calistrat Bobu*, duhovnic și părinte iubit al Mănăstirii „Sf. Ilie de la Izvor” Vasiova.

Prezintă: pr. dr. *Daniel Crecan*, dr. *Mihai Vișan*, *Gabriela Șerban*

Recital de poezie susținut de elevele Antonia Onofrei și Julia Nicu

Cuvânt de deschidere dr. Patriciu Mirela Pascu, primarul orașului Bocșa

Evenimentul se desfășoară în cadrul „Anului omagial al Centenarului Patriarhiei Române, Anul Comemorativ al Duhovnicilor și Mărturisitorilor din Sec. XX, 160 de ani de la înființarea Episcopiei Ortodoxe Române a Caransebeșului,” fiind organizat la Biserica Ortodoxă „Nașterea Maicii Domnului” din Bocșa Vasiova, în coordonarea preotului paroh dr. Daniel Crecan

GABRIELA ȘERBAN

Ziua Internațională a Cititului Împreună la Bocșa!

Ed. a X-a, 2025

Și în acest an Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” din Bocșa, Caraș-Severin, s-a alăturat proiectului #ZICI (Ziua Internațională a Cititului Împreună) cu #CIR (Citește Împreună România) pentru o sesiune de lectură cu voce tare în mijlocul copiilor.

După cum se precizează pe pagina de prezentarea proiectului, ZICI este un eveniment global dedicat apropierii oamenilor prin puterea cuvintelor și a poveștilor împărtășite cu voce tare, iar scopul principal este de a promova lectura ca fundament al dezvoltării competențelor de alfabetizare.

Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” din Bocșa s-a alăturat acestui important proiect în urmă cu zece ani, iar pentru această cea de-a X-a ediție am ales un partener de nădejde – Liceul Teoretic „Tata Oancea” Bocșa – partener în diverse astfel de necesare proiecte legate de carte, lectură și tot ceea ce este frumos și potrivit elevilor de aici, îndrumați de dascăli inimoși.

Ziua Internațională a Cititului Împreună (en: World Read Aloud Day) este o zi în care se sărbătorește puterea de a citi cu voce tare, împreună. Astfel, copiii și adulții sunt încurajați să ia o carte, să găsească audiență și să citească cu voce tare. Evenimentul este celebrat în toată lumea, în peste 100 de țări, de 15 ani, iar în România de aproape 10 ani.

Inițiatoarea acestui frumos proiect, Brandi Anderson Bates, ne transmite un mesaj optimist și colegial: *„În această zi, marcată pentru prima dată în urmă cu 15 ani de către LitWorld, milioane de oameni din toată lumea se vor aduna pentru a citi împreună, unindu-și astfel eforturile de a arăta lumii cât de important și cât de frumos este să citim cu voce tare copiilor în fiecare zi din an.”*

Cum să creșteți un cititor? Citiți împreună. 20 de minute în fiecare zi. Indiferent de vremea de afară și din interior. De când se naște copilul și mult după ce va învăța să citească singur. Vă dorim o ZICI minunată! Spor la Citit Împreună, azi și în fiecare zi!”

Urmând acest îndemn, Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” din Bocșa a apelat la un voluntar care să citească pentru copiii de la Liceul Teoretic „Tata Oancea” Bocșa, un voluntar care este elevă a acestei instituții de învățământ. Pentru această a X-a ediție ZICI eleva Octavia Buzori a întruchipat un personaj îndrăgit de cei mici – „Scufița Roșie”.

Copilași din clasele a III-a și a IV-a au constituit publicul acestei întâlniri, acestora alăturându-se și doamnele profesoare Gianina Miloș, Florentina Colca, Liana Feriug și Carla Cioca, precum și directorul instituției gazdă, prof. Dragoș Vasile.

Și această a X-a ediție ZICI desfășurată la Bocșa în 7 februarie 2025 a fost una reușită prin prezența *Prințesei Poveștilor* și prin vocea sa caldă și frumoasă care le-a citit celor mici basmul „Scufița Roșie” reușind să le acapareze atenția și simpatia.

#ZICI2025 la Bocșa s-a încheiat cu diplome și multe fotografii alături de Octavia, *Scufița Roșie-Prințesa a poveștilor*!

GABRIELA ȘERBAN

Ziua Națională a Lecturii la Bocșa

Ed. a IV-a, 2025

Zâna Poveștilor a citit pentru buncii de la Căminul pentru Persoane Vârstnice din Bocșa.

Proiectul *Ziua Națională a Lecturii* – 15 februarie – este deja foarte bine cunoscut și se bucură de succes indiferent de locație și publicul căruia i se adresează, deoarece tuturor ne plac poveștile, cu atât mai mult atunci când ele sunt spuse de către o zână!

Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa derulează acest proiect încă de la înființare și de fiecare dată o Zână a Poveștilor citește tinerilor de toate vârstele o poveste mai mult sau mai puțin cunoscută.

Vineri, 14 februarie 2025, Zâna Poveștilor s-a deplasat la Căminul pentru Persoane Vârstnice din Bocșa și a citit bunicilor de aici o poveste din literatura contemporană.

Antonia Onofrei, elevă a Liceului Teoretic „Tata Oancea” din Bocșa a întruchipat Zâna Poveștilor și i-a cucerit pe seniorii noștri cu povestea „Steaua bunicului” scrisă de tânăra Rafaela Nemeth-Gyuris, nepoata jurnalistului și artistului bocșean Adalbert Gyuris.

Preț de un ceas, Antonia a stat alături de beneficiarii serviciilor Căminului pentru Persoane Vârstnice Bocșa, le-a citit, a vorbit cu ei și le-a dăruit cărți din partea organizatorilor, deoarece în data de 14 februarie Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa desfășoară proiectul „Îndrăgostiți de carte”, prin care fiecare cititor primește o carte în dar. Proiectul se află la cea de-a 15-a ediție și se repetă și în data de 24 februarie, de Dragobete.

Așadar, de Ziua Națională a Lecturii la Bocșa s-au dăruit cărți și s-au citit povești, iar Zâna Poveștilor a promis că, la începutul lunii martie, va poposi și la Grădinița cu Program Prelungit din Bocșa pentru a citi și copiilor o poveste.

Evenimentul a fost organizat de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” în parteneriat cu Căminul Pentru Persoane Vârstnice Bocșa, cu sprijinul Primăriei și al Consiliului Local Bocșa, precum și al primarului Mirel Patriciu Pascu! Tuturor se cuvin mulțumiri, precum și directorului Anca Pascu, gazda evenimentului, dar, mai ales, tinerei noastre Antonia, Zâna Poveștilor!

Cu atât mai mult se îndreaptă mulțumirile noastre spre personalul Căminului pentru Persoane Vârstnice Bocșa, deoarece clădirea acestei instituții se află în renovare, iar noi ne-am strecurat printre lucrări, și, cu toate acestea, ne-au fost create cele mai bune condiții pentru lectură și întâlnire cu bunicii. Mulțumim! Sperăm că Zâna noastră a lăsat în urmă parfumul poveștilor de odinioară, precum și o nouă frumoasă amintire a acestei zile!

Să citim cu Zâna Poveștilor!...

... este proiectul derulat de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa în parteneriat cu Grădinița cu Program Prelungit Bocșa pentru promovarea lecturii în rândul celor mai mici dintre potențialii utilizatori ai serviciilor bibliotecii.

Vineri, 14 martie 2025, Zâna Poveștilor a poposit la Grădinița cu Program Prelungit Bocșa pentru a citi o poveste celor mai mici ascultători. Antonia Onofrei, elevă a Liceului Teoretic „Tata Oancea” Bocșa, a fost voluntarul care a dat viață Zânei Poveștilor și care, prin apariția sa primăvărată, a cucerit copilașii, captându-le atenția și emoția. Evenimentul a fost organizat de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea”, în parteneriat cu Grădinița cu Program Prelungit și Liceul Teoretic „Tata Oancea” Bocșa, beneficiind de sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bocșa, precum și de al primarului Mirel Patriciu Pascu.

GABRIELA ȘERBAN

Simpozionul „Sfinții Trei Ierarhi, modele de educație creștină”, ed. a X-a, Bocșa, 2025

Biserica Ortodoxă „Sf. Nicolae” din Bocșa Română a fost gazda unui eveniment important de cinstire a celor Trei Ierarhi – Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigorie Teologul și Sf. Ioan Gură de Aur -, precum și de cinstire și omagiere a dascălilor de ieri și de azi

Cea de-a X-a ediție a Simpozionului „Sfinții Trei Ierarhi, modele de educație creștină” s-a desfășurat la Parohia „Sf. Nicolae” din Bocșa Română și s-a constituit într-un frumos moment de readucere aminte a unor dascăli de ieri și de azi, precum și sublinierii rolului deosebit de important al educației în rândul tinerilor.

Despre Sfinții Trei Ierarhi și rolul esențial pe care l-au avut în conturarea teologiei creștine a vorbit părintele paroh dr. Silviu Ionel Fericiug.

Despre dascăli bocșeni de ieri și de azi a vorbit Gabriela Șerban, cea care i-a adus în atenție pe profesor, dirijor și compozitor Ioachim Perian la 70 de ani de la moarte (17 sept. 1884 – 17 ian. 1955) și pe prof. Zahara Onel Stanzel aflată la ceas aniversar – 90 (30 ianuarie 1935).

Cărțile și poezia au fost ingredientele care au dat savoare evenimentului! Au fost prezentate volumele de poezie semnate de dna. **Zahara Stanzel**: *Mă ascund în cuvânt* (Reșița: TIM, 2017), volum îngrijit de Gheorghe Jurma și Marcu Mihail Deleanu, cel care o și interviează pe autoare, acest dialog constituind *Postfața* cărții; volumul *Lumi în amurg*. (Reșița: TIM, 2019) și volumul *O plasă de vise* (Reșița: TIM, 2022).

De asemenea, a fost prezentat portretul prof. **Ioachim Perian** conturat în placheta „Vi-l prezentăm pe Ioachim Perian” (Reșița: Timpul, 2004.-Seria „Bocșa - istorie și cultură”), acesta fiind cunoscut ca un important profesor, dirijor, compozitor și animator cultural, organizator al vieții artistice din Banat, dar și reprezentant al Reuniunii Române de Cântări și Muzică la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia la 1 Decembrie 1918.

Doamna Zahara Stanzel este un cunoscut profesor al Bocșei, care în perioada 1973 – 1990 a condus destinele „Casei Pionierilor și Șoimilor Patriei”, instituție extrașcolară deosebit de importantă la acea vreme.

În perioada cât dna. Stanzel a condus această instituție a copiilor, a existat preocupare pentru amenajarea corespunzătoare a clădirii și desfășurarea în condiții cât mai bune a diverselor activități:

atât sportive, cât și tehnice, dar și literar-artistice.

Principalele cercuri în cadrul cărora își desfășurau activitatea pionierii și școlarii erau: cercurile tehnico-științifice: aeromodele și rachetomodele, navomodele, mecanică auto și automobilism, electrotehnică și radio-televiziune, electronică aplicată, artă aplicată în lemn, automatizări, foto, precum și cercurile cultural-artistice: de artă decorativă, de pictură, de dansuri populare, cor, balet, teatru, instrumente, fanfară, orchestră (muzică populară și ușoară), filatelie și cenaclul literar „Luminițe.

Dna. prof. Zahara Stanzel a demonstrat că se poate, într-o perioadă în care era mai dificil să ai păreri și inițiativă; a demonstrat că munca și educația pot birui, într-un fel sau altul, într-un sistem totalitar, iar pasiunea și dăruirea pot învâna vremurile.

În anul 2000 s-a mutat la Timișoara unde locuiește și acum și unde își dedică mare parte din timp cititului și scrisului, dar și emisiunilor de cultură, fiind un fan declarat al scriitorului Robert Șerban și al emisiunii acestuia, „Piper pe limbă”.

Iată că, în cadrul Simpozionului „Sfinții Trei Ierarhi, modele de educație creștină” desfășurat la Parohia „Sf. Nicolae” din Bocșa Română în 30 ianuarie 2025, bocșenii prezenți și-au amintit cu plăcere despre acest dascăl de seamă al Bocșei, transmitându-i fiecare un gând bun la ceas aniversar.

Despre educație, carte și lectură au mai vorbit prof. **Stela Boulescu** și pr. prof. dr. **Dorel Viorel Cherciu**; iar evenimentul s-a încheiat cu un recital de poezie din cărțile dnei. Zahara Onel Stanzel susținut de elevi ai Școlii Gimnaziale nr. 1 Bocșa și membri ai Centrului de Tineret „Sf. Stelian”, coordonați de prof. **Gianina Mură**.

Finalul a aparținut înmânării Diplomelor de către organizatori: Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa, în parteneriat cu Parohia Ortodoxă „Sf. Nicolae” Bocșa Română, cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bocșa și al primarului Mirel Patriciu Pascu.

MIRCEA RUSNAC

La 35 de ani de la Revoluția din decembrie 1989 REMEMBER

– Revoluția din decembrie 1989 în orașele județului Caraș-Severin –

După ce, în ediția specială din 23 decembrie 1989, a relatat în amănunțime modul în care s-a desfășurat revoluția la Reșița (<https://istoriabananatului.wordpress.com/2009/11/12/desfasurarea-revolutiei-din-decembrie-1989-la-resita>), în primul său număr „obișnuit” (anul I, nr. 1, după cum scria pe frontispiciu), ziarul *Flamura liberă* din 25 decembrie făcea o trecere în revistă a evenimentelor produse și în alte orașe din Caraș-Severin cu același prilej. Este vorba de articolul intitulat *În focul luptei revoluționare*, care însuma știrile venite de la corespondenții ziarului din județ.

De la Caransebeș, informațiile au fost transmise de către vicepreședintele Consiliului orașenesc al Frontului Salvării Naționale, Ion Căprioru. El a înfirmat cu această ocazie zvonul care circula la Reșița, potrivit căruia aeroportul din localitate ar fi fost atacat de „teroriști”. Singurele focuri de armă fuseseră trase în Caransebeș numai în ziua de 21 decembrie, când și acolo izbucnise revolta împotriva regimului comunist.

În acea zi, muncitorii și intelectualii de la Combinatul de Prelucrare a Lemnului și de la Întreprinderea de Construcții de Mașini organizaseră mitinguri împotriva agresiunii de la Timișoara și a regimului de teroare impus în țară de către Nicolae Ceaușescu. Apoi demonstranții s-au deplasat pe străzile orașului către centru, „cerând îndepărtarea lui Ceaușescu și instituirea democrației adevărate a poporului.” (sic!)

Ajunși acolo, ei au încercat să elibereze deținuții politici aflați în arestul Miliției. Milițienii au ripostat cu foc împotriva demonstranților, lucru ce a determinat o escaladare a violenței din partea acestora. S-au înregistrat și câteva victime. Ca reacție, ei s-au dezlănțuit, incendiind sediul Miliției, pe cel al Procuraturii și al Judecătoriei. Au urmat acte de mare violență și vandalism, prin care au fost devastate magazinul universal „Timișul” și sediul conducerii administrative a orașului.

În 22 decembrie dimineața, lucrurile au revenit la normal, desfășurându-se de această dată în mod pașnic. În piața centrală se afla acum aproape întreaga populație a orașului. Evenimentele au decurs în liniște și noua stare de lucruri a fost instaurată fără alte incidente.

Ceva asemănător s-a întâmplat și la Bocșa, al treilea oraș al județului, unde flacăra revoluției a izbucnit tot în seara lui 21 decembrie 1989. În jurul orei 21, la Întreprinderea de Construcții Metalice a avut loc un miting împotriva dictaturii lui Ceaușescu. După două ore, muncitorii din toate cele trei schimburi ale întreprinderii s-au îndreptat către centrul orașului. Ajungând la Primărie, au cerut portretele lui Ceaușescu, dar nu au primit decât unul. După cum relata ziarului reșițean Tiberiu Marcu, coordonatorul Consiliului Frontului Salvării Naționale din oraș, aceasta a infuriat demonstranții și „elementele retrograde și provocatori s-au dedat și aici la acțiuni iresponsabile, dar au fost opriți la timp.”

În restul județului nu au avut loc evenimente reprobabile. La Moldova Nouă, conform lui Ion Mărcuț Tămaș, din partea Consiliului orașenesc al F.S.N., nu s-a tras niciun foc de armă. Acolo primele mitinguri au fost organizate de minerii de la „Florimunda” și „Mina Centrală”, protestând și ei împotriva lui Ceaușescu.

Acestora li s-au adăugat și muncitorii din celelalte sectoare ale Întreprinderii miniere și din restul unităților economico-sociale ale orașului. Ei cereau alungarea lui Ceaușescu și se solidarizau cu populația din Timișoara. În orașul dunărean se scanda: „Timișoara!”, „Libertate!” și „Suntem cu Timișoara!”

Ziarul scria chiar că „demonstrația pașnică din fața Primăriei a fost organizată cu sprijinul organelor locale și a(l) Miliției.” S-au constituit comitete de cetățeni și gărzi patriotice, care au asigurat paza obiectivelor principale ale orașului. Nu a avut loc niciun incident.

La fel de pașnice au fost și demonstrațiile desfășurate la Oțelu Roșu și Băile Herculane. Nici acolo nu s-a produs vreun act de violență. În ajunul Crăciunului, în centrul orașului Oțelu Roșu a fost împodobit un pom de iarnă pentru copii și a avut loc o slujbă religioasă a Bisericii ortodoxe.

În acest mod a fost efectuată trecerea de la comunism la democrație în județul Caraș-Severin. Rămân regretabile și astăzi manifestările violente de la Caransebeș și Bocșa, care cadrau atât de puțin cu climatul de civilizație la care se raportau mereu bănățenii. Din păcate, în final s-au înregistrat și șapte victime și în plus au fost și serioase pagube materiale, clădiri de valoare istorică din Caransebeș fiind lăsate pentru decenii în stare de paragină. Dar sunt foarte puține revoluțiile care să nu lase și astfel de urme.

Să ne prețuim valorile

Povești în bibliotecă

Gabriela Șerban în dialog cu fotograful Petre Dalea

Pe Petre Dalea îl cunosc de multă vreme, face parte dintre acei oameni pe care îi cunoști parcă de când lumea, dintotdeauna, pentru că este un om bun, un caracter frumos și un prieten de nădejde.

Despre pasiunea lui Petre legată de fotografie, de asemenea, știu de multă vreme, deoarece, aproape la fiecare eveniment, Petre este fotograful care ne dăruiește cele mai reușite fotografii! Are un aparat bun, dar, mai ales, are „ochi” de artist, care surprinde imaginea în cel mai potrivit moment!

Întotdeauna mi-a fost drag Petre Dalea pentru bunul simț atât de rarism astăzi, pentru discreția care-l caracterizează și pentru modestia de care sunt capabili doar oamenii aleși, oamenii extrem de valoroși!

Noi, în bibliotecă, spunem că „decât să-ți bagi nasul în treburile altora, mai bine bagă-ți nasul într-o carte”; Petre spune cam același lucru și, mai mult, chiar aplică: stă cu nasul în cărți, studiază arta fotografică, apoi realizează niște fotografii de excepție! Multe dintre ele sunt admise în concursuri naționale și internaționale, iar unele sunt premiate!

Pentru că Petre poate fi un model de perseverență și talent pentru noi toți, l-am invitat la o discuție pe care o vom relata în rândurile următoare!

G. Ș. Bun venit la „povești în bibliotecă”! Petre Dalea, te urmărim cu toții cu interes pe rețelele de socializare și observăm niște reușite extraordinare în domeniul artei fotografice! Carașul nostru se poate mândri cu realizările tale, fiindcă nu este la îndemâna oricui să-i fie aleasă, de exemplu, o fotografie, din sute de fotografii, pentru a participa la un concurs sau pentru a apărea într-un album! Dar, înainte de a ne povesti despre astfel de minunate întâmplări, vrem să te cunoaștem. Cine e Petre Dalea?

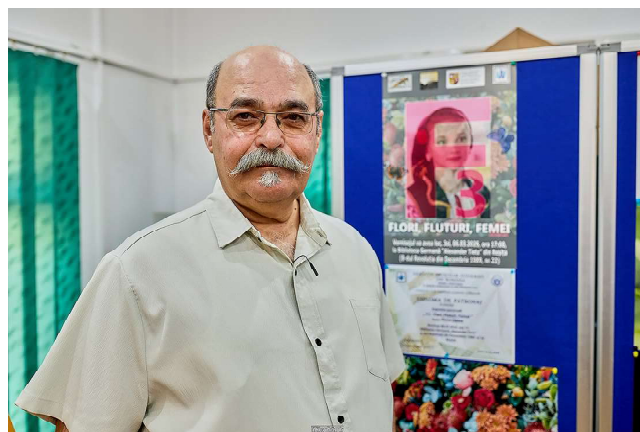
P. D. *Sunt născut la 10 km de Reșița, adică „mis bănățan în țealele mele”. Am urmat școlile și mi-am desfășurat activitatea profesională tot în Reșița. Acum sunt pensionar și pot să dedic mai mult timp fotografiei.*

G. Ș. De când pasiunea pentru fotografie? Cum s-a născut această pasiune?

P. D. *Am început să fotografiez de tânăr, dar relația mea cu fotografia a fost un fel de „dragoste cu năbădăi” pentru că am avut mai multe perioade de pauză. După etapa din copilărie (clasele VI - VII), când am fotografiat cu celebrele aparate rusești SMENA, a urmat o pauză până în ultimii doi ani de liceu când am început să fac pe fotograful colegilor în excursii.*

În afară de 3-4 ore la Casa Pionierilor din Reșița, la cercul de fotografie (pe care l-am abandonat prea repede), nu am urmat alte școli sau cursuri în domeniul fotografiei. Am fost autodidact și am citit destul de mult despre fotografie, compoziție, lumină, coloristică și estetică a imaginii. Apoi a fost multă practică și multe încercări.

După 1982 m-am apucat mai mult spre

fotografie, iar de prin 1984 am început să fac fotografie de eveniment, la început alb / negru, cu un aparat de fotografiat „Zenit E”, urmat la scurt timp de un „Zenit TTL” ceva mai performant. Apoi m-am dotat cu un „Practika MTL 5” și trei obiective (un 50 mm, un 24 plus un teleobiectiv de 200 mm) și am trecut la fotografia color. Mi-am făcut un mini laborator acasă, cu tancuri de dezvoltat, cu aparat de mărit „Krokus”, termometre, lumini de laborator, tăvi și tot ce mai presupunea această muncă.

După 1990 mi-am scos autorizație de fotograf și am făcut fotografie de eveniment încă un an. Aprilie 1990 mi-a adus și prima participare la o expoziție colectivă de fotografie. În ianuarie 1992 am vândut tot și am renunțat la fotografie pentru câțiva ani. Prin 2000 mi-am achiziționat un aparat digital „Sony” de 7 mp și am revenit la sentimente mai bune față de fotografie.

De prin 2009-2010 a început să mă intereseze fotografia de artă, așa că am reînceput să citesc despre estetica în fotografie, despre compoziție și am început să vizitez expozițiile de fotografie și de pictură.

O scurtă perioadă am făcut fotografii cu un „Canon 40D” împrumutat, iar apoi mi-am cumparat un „DSLR - Canon 60D”; acum am trecut pe un aparat de fotografiat de tip mirrorless – „Fuji XT4”. Majoritatea fotografiilor mele sunt făcute cu un obiectiv de kit, un 28-135 de la „Canon”, iar acum fotografiez tot cu un singur obiectiv, un „Fujinon” de 18-135. Niciodată nu am avut aparate foto super performante sau foarte scumpe, dar cu multă pasiune, muncă și pregătire au venit și rezultatele.

Că tot amintea de concursuri, din anul 2013 am început să particip la diverse workshopuri susținute de diverși fotografi români, iar în 2014 am câștigat și primul premiu la un concurs de fotografie.

G. Ș. La ce fel de proiecte ai luat parte până acum?

P. D. *Un proiect de suflet a fost și este Asociația „Foto Club BANATUL MONTAN” din Reșița. Din 2014 sunt membru fondator al acestei asociații, iar în 2015 am fost acceptat și în AAFR (Asociația Artiștilor Fotografi din România).*

G. Ș. Cum vin proiectele la tine? Cum le găsești?

P. D. *Proiectele nu vin singure și nici nu le găsesc întâmplător. Proiectele mele fotografice le găsesc și încerc să le planific cât mai riguros. Spre exemplu, am de gând să fac cândva, în viitor, o expoziție cu cât mai multe cascade din zona Banatului Montan. Pentru a duce la bun sfârșit acest proiect, încerc să fotografiez cât mai multe cascade, în diverse anotimpuri ceea ce nu este nici simplu și nici ușor.*

G. Ș. Care dintre proiecte ți-a adus cea mai mare mulțumire? Ai un rezultat special de care ești foarte mândru?

P. D. *Sunt foarte mândru de toate rezultatele, premiile și distincțiile pe care le-am obținut în domeniul fotografic.*

Pentru rezultatele obținute la concursurile și Saloanele Naționale și Internaționale de Artă Fotografică în anul 2017 am primit distincția cu titlul de **Art. AAFR** (Artist al Asociației Artiștilor Fotografi din România), iar în 2021 am primit distincția **EAAFR** (Excelență AAFR). Anul 2024 a venit cu o altă bucurie pentru că am fost acceptat ca membru FIAP și am primit distincția **AFIAP** – Artist al Federației Internaționale de Artă Fotografică.

O altă surpriză recentă este titlul de Ambasador IAAP în România (Asociația Internațională a Fotografilor de Artă) și onorant a fost argumentul prezentat: „Cu mare onoare vă urăm bun venit în calitate de Ambasador oficial al asociației noastre. Reprezentarea dumneavoastră va spori, fără îndoială, comunitatea noastră și va consolida și mai mult legăturile care leagă membrii noștri. Suntem încrezători că entuziasmul, creativitatea și pasiunea

dumneavoastră pentru fotografie vor contribui în mare măsură la creșterea și succesul Asociației Internaționale a Fotografilor de Artă.”

Din 2014 până acum am avut 8 expoziții personale și am participat la: 43 expoziții colective în țară: Reșița (18), Oțelu Roșu, Craiova (3), Brașov (2), Oradea (4), Carei, București (2), Râmnicu Vâlcea, Cluj-Napoca, Vulcan, Salina Ocnele Mari (4), Casa cu Lei – Bistrița, Salina Slănic Prahova, Târgu-Mureș și Sighetul Marmăției; 20 expoziții colective internaționale: Viena (Austria), Belgrad (Serbia), Barcelona (Spania), Atena (Grecia), Milano (Italia), Amsterdam (Olanda), Berlin (Germania), Veneția (Italia), Sofia (Bulgaria), Ljubljana (Slovenia), Melbourne (Australia), Budapesta 2019 (Ungaria), Tel-Aviv (Israel), Los Angeles (S.U.A.), Budapesta-2020, Hanoi (Vietnam), Monreal (Canada), Johannesburg (South Africa), Manila (Philippines) și Bardejov (Slovakia).

G. Ș. Extraordinar! Și fac această afirmație cu o admirație binemeritată! Nu ca să te măgulesc, de altfel, nici nu ai nevoie de „lingușeli”, rezultatele sunt grăitoare și au la bază multă muncă și multă pasiune. Ce-ți place să fotografiezi?

P. D. *Particip la multe evenimente culturale sau sportive unde fac un fel de fotografie documentară, de tip fotoreportaj, dar cel mai mult îmi place să fotografiez natura, peisajele, și să surprind chipurile oamenilor în mediul lor natural. De fiecare dată când mă aplec să fac un cadru cu o floare sau un fluture (fotografii banale pentru unii), consider că am făcut o reverență în fața naturii pentru a-i mulțumi pentru toate frumusețile pe care cu generozitate ni le oferă.*

G. Ș. Ești modest, ceea ce știam deja, dar observ că ești și deosebit de sensibil. De altfel, fotografiile tale transmit această sensibilitate, delicatețe, chiar duioșie! Ai un mentor? Ai un model? Un fotograf preferat?

P. D. *Pentru că am fost un autodidact, nu am avut niciodată un mentor sau un model. Vizionez zilnic multe fotografii și am mai mulți fotografi pe care îi admir, dar nu aș putea să spun că unul e mai preferat decât altul.*

G. Ș. Poate ai o fotografie preferată?

P. D. *Nu cred că pot să aleg o fotografie preferată, pentru că fiecare fotografie are povestea ei, unele îmi trezesc amintiri, altele îmi aduc recunoașteri*

și premii la concursurile și Saloanele Naționale sau Internaționale la care particip.

G. Ș. Umbli cu aparatul/camera de fotografiat cu tine în permanență? Adică, „vânezi” imagini?

P. D. Nu umblu în permanență cu aparatul de fotografiat la gât, pentru că fotografia de stradă nu este unul din genurile fotografice care să mă pasioneze.

G. Ș. Lucrezi imaginile înainte de a le expune? (Le editezi, le photoshopezi etc?)

P. D. În zilele noastre, când fotografia este digitală, nu există fotografie „direct din aparat”, adică neprelucrată. Fișierul digital este o colecție de date, de zero și unu, pe care o interpretează un soft din aparatul foto pentru a o putea vedea pe ecranul aparatului, sau o interpretează softurile de editare de genul Photoshop sau altele. Cei care se mândresc cu „fotografii direct din aparat” ori nu știu să-și prelucreze imaginile, ori sunt prea comozi ca să o facă, ori îi mulțumește interpretarea softului implementat de fabricantul aparatului. Personal fac fotografii care uneori se pot încadra la artă fotografică, dar nu fac artă digitală, adică intervențiile mele asupra imaginii inițiale sunt minime.

G. Ș. Am înțeles! Ce proiecte ai de viitor?

P. D. Un proiect de viitor este relansarea activităților Fotoclubului, organizarea unor expoziții colective împreună cu colegii de fotoclub și, mai ales, organizarea unui Salon Internațional de Artă Fotografică la Reșița.

G. Ș. Ce sfat ai da unui tânăr pasionat de fotografie?

P. D. Celor pasionați de fotografie, de arta fotografică în special, le-aș spune să își urmeze pasiunea, să-și aloce timp pentru a învăța atât latura tehnică, cât și cea estetică a fotografiei, pentru că săritul peste etape nu este întotdeauna benefic. Se spune că „talentul este 1% inspirație și 99% transpirație” așa că, fără cunoștințe temeinice despre fotografie, despre diferitele genuri ale fotografiei, rezultatele sunt doar o întâmplare care nu se repetă prea des.

G. Ș. Dragă Petre, îți mulțumesc pentru mărturisirile tale. Nu te întreb dacă din această pasiune se pot face bani, pentru că fotografia e artă, ceea ce faci tu este artă, iar artiștii știm cum sunt răsplătiți și apreciați astăzi... Din păcate, trăim în vremuri tulburi și putem spune precum cronicarul „nu sunt vremurile sub om, ci bietul om sub vremuri”. Noi, echipa „Bocșa culturală”, îți dorim să fii sănătos, să-ți realizezi proiectele și să ai mult succes în concursurile în care ți-au fost acceptate fotografii, dar și în altele care vor urma. Să te bucuri de familie și prieteni și de toată frumusețea care te și ne înconjoară! O primăvară frumoasă!

NICOLETA SURDEI

Poeme

Arca

mă aflu, de o vreme-ncoace,
ca într-un basm demult uitat,
pe malul care-ar vrea să-mpace,
din anotimpuri ce n-a stat..

se curg de-a valma și de-a dura,
trosnind încheieturi de stele,
și ploile și-ncrengătura,
rănite-n dansul multor iele..

cum să nu tem și cui să-mbucur,
ce netrăitele-mi zmintesc,
că negrări arar se scutur,
trădându-mi gluma, s-o plătesc..

nici râul nu mai ține minte,
câți îngeri zori au alăptat,
de pe cărarea cărui dinte,
m-au smuls cumva și m-au salvat..

mai stau un timp și, cine știe..
poate-ntr-o zi să îndrăznesc,
să tai din soare o felie,
și altui mal.. s-o dăruiesc..

dinspre-a zorilor fereastră

se revarsă uneori
amintiri cu trenă-albastră
prevestite de cocori

carul mic și carul mare
n-au călătorit deajuns
poate nu din întâmplare
nu căutat-au vreun răspuns

răzvrătite-s și strănute
numai cele leac și veghe
de trimit răvașe slute
vântului n-or pune zeghe..

pe din două nu se-mparte
nicio taină prea curând
râul care le desparte
răsărituri n-a înfrânt..

cai cerești nechează stoluri
de cuvinte primenite
dezgolească-se de roluri
nu rămâie îngrădite!

Cei din preajma noastră...

Fântânarul

În anii adolescenței mele ('60-'65 ai secolului trecut), cunoscusem un tânăr, Mihai, venit în satul nostru (Dalboșeț – Valea Almăjului), după ce trăise o experiență tristă – putând deveni și periculoasă – în zona graniței cu Iugoslavia (Câmpia – Divici – Socol). Familia lui avea pământ lângă gardul de sârmă ghimpată ce despărțea artificial două nații: românii și sârbii. Într-o zi, fiind la săpat cu părinții și cu rudele apropiate, zări *dincolo* o fată frumoasă ce îi urmărea precaută mișcărilor i trudnice.

Începu, *dincoace*, să depene o doină de dor, în care pusesse toată iubirea, simțirea și trăirea lui voinicească. Atunci când isprăvi strofele melosului zăbovit, avu surpriza ca, de peste gard, să răzbată înspre ținuturile românești vocea melodioasă a „sârboacei” care-i răspundea la mesaj tot cântând. Povestea a continuat în celelalte zile ale muncii câmpului, până când Mihai a făcut loc cu sapa pe sub sârma ce despărțea sentimentele celor doi tineri și, într-o dimineață, înainte de răsăritul soarelui, la îndemnul lui, copila trecu „opreliștea”. Cântară bucuroși, muncind toată după-amiaza, ca să nu abată atenția asupra lor, iar, spre seară, s-au îndreptat spre casa flăcăuandrului.

Și s-a încins între ei o dragoste cum nu se mai pomenise pe meleagurile acelea. Parcă fuseseră făcuți și adunați înadins pe potriva celuiilalt. Dar fericirea nu dură mult. Satul zuruia de zvoană și de iscodele.

Peste o săptămână, Mihai a fost convocat la sediul postului local de miliție, împreună cu întreaga familie, și i s-a pus în vedere ca, în 24 de ore, tânărul să fie trecut de grăniceri *dincolo*. Altfel, el, părinții, precum și celelalte rude vor avea de suferit. Hotărâre care, vrând-nevrând, s-a pus imediat în aplicare!

Revoltat, flăcăul *și-a luat lumea-n cap* și a plecat unde a văzut cu ochii. Trecând dealul Stancilovei, a poposit în Almăj, chiar în satul meu natal. Săpa cu încă un voinic fântâni / „bunare” și le zidea cu piatră de râu. Din afundurile pământului, străbătea printre pietre, după apariția firului de apă, un cântec trist, o doină de dor, amintind trăiri ce nu se pot repeta. Din când în când îl provocam (lucruse și la noi în curte) să ne istorisească întâmplarea cu alte amănunte, o dată, de două, de nouă ori, dar, cu vremea, se închisese în el și evita aducerile aminte.

S-a însurat cu o fată, Maria, și, nu peste mult timp, au plecat la Anina sau la Ciudanovița, unde și-au aflat rosturile și împlinirile...

„Fântânarul a venit
În obor la noi, cândva,
Eram plini de sărbătoare –
Câtă apă vom avea!

Și-au lucrat ortaci cu el
Niște zile,-o săptămână,
Au zidit în piatră groapa
Cerului zvonit fântână!

Și vecinii-au dat ocol,
S-au uitat cu-nminunare –
Apa gâlgâia-n adâncuri,
Gâlgâia și-n lăcrămare!

Doamne, totu-i o poveste
– S-ai izvorul în obor –
Unde-s bunii, să m-audă
Că le-o spun, acum, și lor?!”
(Iosif Băcilă, *Poveste*)

Iosif BĂCILĂ

La Fășang

În prima zi de primăvară
Aduc o plasă cu măștișoare
La balul de Fășang
Să le dăruiesc femeilor
În semn de prețuire.

1 martie ne poartă
Prin pași domoli de dans
Înspre porți de cer
Și la sfârșitul zilei
Dansăm printre vise.

Seară frumoasă de bal
Privesc parada măștilor
Simt prin timp
Că Dumnezeu a oprit o clipă
Ceasul să bată
Cucerit de viață.

1 martie 2025

Iulian Barbu

Să vorbim corect românește!

Rubrică de Prof. **Stela Boulescu**

Liceul Teoretic „Tata Oancea”

Schimbările din societate, dar și cele culturale sau tehnologice stau la baza transformărilor lingvistice. Limba română a cunoscut și cunoaște o permanentă îmbogățire cu termeni proveniți în zilele noastre mai ales din limba engeză, dar și din franceză, italiană sau chiar din japoneză.

Unii termeni și-au făcut loc în vorbirea noastră înainte de a fi introduși în dicționare. În DOOM3 regăsim numeroase neologisme, unele folosite mai des, altele mai rar. Iată câteva dintre acestea:

- **zucchini** s. m., pl. zucchini = cuvânt provenit din italiană care se referă la un dovlecel cu coaja verde închis folosit în special la salate

- **turmeric** s. m. = este o rădăcinoasă folosită ca un condiment natural, termen cu origini în latină

- **tsunami** = flux puternic și brusc, provocat de cutremur, care devastează coastele Oceanului Pacific. Termenul este de origine japoneză, dar intrat în limba română pe filieră engleză și franceză

- **token** = este un cuvânt englezesc, iar sensul său diferă în funcție de context. În lumea criptomonedelor, un token este o unitate digitală

de valoare emisă pe o platformă blockchain. În securitate și autentificare, un token este un cod unic folosit pentru a verifica identitatea unui utilizator sau pentru a oferi acces la un sistem

- **lockdown** = un cuvânt popularizat mai ales de pandemia de coronavirus, dar care odată cu finalul acesteia e tot mai puțin utilizat

- **foie-gras** = provenit din limba franceză, este considerat o delicatessă și este preparat din ficat de rață

- **emoji** = emojiurile sunt emoticoanele pe care le trimitem cu toții prin mesaje, pe rețelele de socializare, în jocuri ori diverse aplicații

- **catwalk** = provine din limba engleză și desemnează podiumul pe care modelele defilează în timpul prezentărilor de modă

- **burka** = provine din limba arabă și desemnează un văl tradițional purtat de unele femei musulmane

- **audiobook** = carte audio

- **asist** = este un termen folosit în sport, mai ales în fotbal, care are sensul de pasă decisivă

În limba română există substantive defective de plural (au numai formă de singular) și defective de singular (adică au numai formă de plural).

Kiwi are aceeași formă și la singular și la plural. Termenul are trei sensuri așa cum reiese din precizările DOOM3

kiwi (fruct) (engl.) s. n., pl. kiwi

kiwi (pasăre) (cuv. maori) s. f., pl. kiwi

kiwi (plantă) (engl.) s. m., pl. kiwi

Avocado face parte din categoria defectivelor de plural, la fel ca miere, baschet, fotbal, handbal, șah, foame sau sete. Prin avocado înțelegem fructul unui arbore tropical, de culoare verde-gălbui, foarte parfumat, care a devenit foarte popular și în țara noastră.

Caju este și el defectiv de plural. Prin **caju** înțelegem fructul unui arbore originar din Brazilia, membru al aceleiași familii din care face parte fisticul. Fructele mai sunt întâlnite și sub denumirea de alune acaju.

Trebuie să ne iubim și să ne cinstim limba, vorbind-o și scriind-o corect, așa cum au făcut înaintașii noștri și cum sperăm că o vor face și urmașii.

Pentru Mihai Eminescu „Limba este măsurariul civilizațiunii unui popor.”

Fănuș Neagu scria: „Sunt subordonat fără condiții neamului român, limbii române. Altă mândrie nu am.”

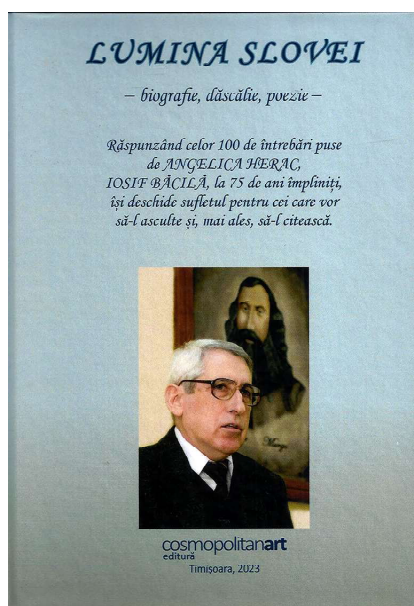
A așeza un strop de Dumnezeu în ceea ce faci sau Cum se construiește Nemurirea - Angelica Herac în dialog cu Iosif Băcilă -

„- V-ați dorit să deveniți profesor?”

- Înainte de toate, **dascăl**”

Angelica Herac / Iosif Băcilă

„Câte adună omul într-o viață?” este sau ar putea fi una din întrebările pe care, probabil, unii dintre noi o adresează adesea, în discuții banale sau nu, celor cu care dialoghează ori chiar lor înșiși. Dar câte oare se adună sau se pot aduna într-o carte? Mai multe? Mai puține? Mai bune ori mai rele, mai frumoase ori mai puțin frumoase? Și câte, oare, rămân? Este coperta unei cărți o piedică într-ale pierderii celor ce sunt scrise în ea? Și, dacă ar fi așa, ce împiedică pierderea a ceva din ceea ce omul trăiește? Dincolo însă de aceste întrebări cu răspuns exact și definitiv imposibil, folosind ca punct de pornire arghezianul „Carte frumoasă, cinste cui te-a scris” – „Carte frumoasă, cinste cui te-a scris, / Încet gândită, gingaș cumpănită; / Ești ca o floare, anume înflorită / Mîinilor mele, care te-au deschis.” (1) –, aplicat cărții de față, bineînțeles, nu cred nepotrivită reformularea „Viață frumoasă, cinste cui te-a trăit / cui a știut să te trăiască”. Iar Iosif Băcilă – omul și profesorul – a știut să o trăiască! Să o trăiască frumos, să o trăiască cu rost, să o trăiască cinstit. O mărturie în plus în acest sens este cartea *Lumina slovei: biografie, dascălie, poezie* (Editura Cosmopolitan-Art, Timișoara, 2023), semnată împreună cu Angelica Herac – care, dincolo de întrebări și răspunsuri, de Poveste, găzduiește un Drum.

Volumul, unul de interviuri, se dovedește a nu fi un exercițiu care să necesite o pregătire în prealabil a răspunsurilor, întrebările fiind – deși sunt, pe alocuri, minuțios detaliate – din cele care aparțin nu atât Ființei, cât Spiritului și, totodată, nici unul care să solicite profesorului o cotrobăire prin însemnări, jurnale, albume ori deschiderea vreunui „cufăr magic” cu amintiri, ci unul construit în maniera unui recurs la memorie alăturat unei deschideri, mai degrabă, a sufletului pe care s-au imprimat momente ce *au* și *l-au* construit atât ca *individ*, cât și ca *parte din ceilalți*, dar nu un *ceilalți* pur și simplu, ci, mult mai profund, un *ceilalți ca dat-în-lume*, o fărâamă care – sub semnul inevitabilelor transformări – va rămâne și va străbate timp, societăți, mentalități, va rămâne, va forma și va contribui la construirea de noi orizonturi.

Această retrăire a Timpului nu este însă niciodată atât de ușor digerabilă pe cât ar putea părea deoarece, prin propria-i natură, transpune omul – și, mai ales, sufletul – în momentul trecut, deja trăit și, practic, ireversibil, solicitându-i, în paralel, o suită de întrebări adresate sieși:

Ce s-ar fi întâmplat dacă alegerile erau altele? Dar dacă proiectele nefinalizate ar fi prins viață? Ori – mergând mai departe – este acesta Destinul meu? Și, dacă da, de ce acesta și nu altul? Îl voi reuși? Îi pot fi demn? Ce se va întâmpla în situația unui eșec? Și multe altele, bineînțeles. Tema aceasta, însă, este mult complicată și necesită trimitere la o complexă arie a culturii care, fizic, nu își are loc în construcția de față. De multe ori, în acest sens, apare o acerbă luptă între *bucuria celor înfăptuite prin îngăduința Celui de Sus* și *regretul lui „s-ar fi putut mai mult”*, încât intervievatului îi revine complicata sarcină de a transmite mai departe această ștafetă, această continuitate a exercițiului, profesorul Iosif Băcilă făcând-o deja atât prin pleiada elevilor în fața cărora a stat, cât și prin propria fiică, devenind astfel, așa cum frumos spune Nichita Stănescu, acea „pată de sânge care vorbește”: „Eu nu sunt altceva decât / o pată de sânge / care vorbește.” (2)

Deși nu cred că termenul ar fi cu ceva greșit, mă voi feri totuși să afirm despre cartea Herac – Băcilă că este o carte stufoasă și voi alege să spun că este o carte bogată, cardinală, fiind, în fond, o carte care oferă, care răspândește nu numai repere, ghidaje, ci este însăși unealta care deține capacitatea de a-l face pe celălalt să se găsească și, în cele din urmă, să se definească asemenea filosofilor Antichității, unde, ne amintește Andrei Pleșu, «nu pura insurecție (înțeleasă ca strictă inventariere de informații sau ca acrobație de concepte) era sensul căutării filozofice, ci desăvârșirea interioară, identificarea unei soluții de viață care să-ți garanteze libertatea, echilibrul lăuntric, împlinirea existențială, virtutea. Exercițiul cunoașterii avea sens câtă vreme el se putea

converti în progres sufletesc. Cu alte cuvinte, cunoașterea trebuia nu doar să te învețe ceva, ci să te „salveze” omeneste, să te transforme, să te apropie de versiunea optimă a firii tale.» (3)

Cartea începe să se deruleze încă de la începuturi, de la anii copilăriei, anii mirajului descoperirilor vârstei care include atât jocurile și tradițiile specifice locului, oamenii și expunerea lor în raport cu ceilalți, cât și neajunsurile specifice perioadei și evenimentelor istorice, continuând cu perioada școlarizării, adolescența, pregătirea profesională, până la întemeierea familiei în paralel cu încununarea destinului prin parcurgerea exemplară a pașilor carierei, toate acestea, rând pe rând, contribuind la ceea ce este astăzi profesorul, poetul, scriitorul, omul și omul de cultură Iosif Băcilă atât prin el însuși, cât și prin cei cu care a intrat în contact. Am putea spune că ne apropiem nu neapărat de un model eliadesc – „Timp de mai multe luni, mă culcam cu câteva minute mai târziu decât în noaptea precedentă și puneam deșteptătorul să sune cu un minut mai devreme. Când reușeam să smulg somnului un ceas, mă opream, și nu mai schimbam minutarele câteva săptămâni. Apoi reluam experiența, micșorând zilnic rația de somn cu unul sau două minute.” (4) –, dar de un model gândit și aplicat în spiritul acestuia – „(Angelica Herac): Aveați o continuă dorință de perfecționare? (Iosif Băcilă): Se pare că da. După fiecare etapă școlară parcursă mi-am dorit mai mult și s-a adevărit că se poate.” (5), devenind un model nu doar lui însuși – „De ce scriu? Cred că scriu fiindcă, învățând să-i citesc pe alții și să rotunjesc eu însumi cu creionul un număr de litere, mi s-a ivit într-o zi bănuiala că, dintre toate neîndemânările mele, scrisul mi-ar da, cu o câtime

în plus, sentimentul că *sunt*. (...)” (6) –, ci și celor din imediata apropiere: „Când voi fi mare, vreau să mă fac profesoară de română ca tata și să scriu cărți!” (7)

Într-una din cronicile dedicate poeziei lui Iosif Băcilă făceam următoarea afirmație: „Nu aş putea spune de ce, dar, de fiecare dată când (re)citesc versurile profesorului Iosif Băcilă, atât gândul, cât și imaginea nu mă poartă nici către Vasile Alecsandri (...), nici către George Coșbuc ori lumea lui Marin Preda, nici către poezia rurală ori cea în grai, ci mă îndreaptă către universul blagian, unde (pe alocuri), în propriile creații și, totodată, în creațiile populare pe care le culege – creația populară nu se rezumă la o scurtă privire asupra satului (românesc, în cazul nostru), asupra nestematelor ce izvorăsc din acesta, ci trece dincolo de aceste granițe, atingându-le pe cele ale universalității înglobând întreaga diversitate într-un unic tablou –, există și crește o poezie concentrată, exactă, cu vers scurt și, în același timp, nelipsită de miez (...)” (8). Se confirmă, iată, cele considerate atunci prin înseși spusele profesorului Băcilă – «Mă pot crede fericit că m-am născut la țară, (...), într-un univers care a influențat un copil / un adolescent până într-atât, încât el, ajuns la maturitate, să se considere dator să mediteze și să scrie despre acest areal ca despre un ținut al „miracolelor.”» (9) –, care, în felul său, parcurge blagianul crez „Eu cred că veșnicia s-a născut la sat”, atât de frumos așezat în miezul poemului *Sufletul satului* – „Copilo, pune-ți mâinile pe genunchii mei. / Eu cred că veșnicia s-a născut la sat. / Aici orice gând e mai încet, / și inima-ți zvâcnește mai rar, / ca și cum nu ți-ar bate în piept, / ci adânc în pământ undeva. / Aici se

vindecă setea de mântuire / și dacă ți-ai sângerat picioarele / te așezi pe un podmol de lut.” (10) – și redat de acesta prin simțire: «Niciodată nu stau degeaba, fac ceva. Vorba unui coleg, care, într-o anumită împrejurare, la o ediție a Festivalului Văii Almăjului, a afirmat: „În Almăj nu există lene culturală!”. / Sap în grădină, sparg lemne, curăț zăpada când (dacă) e nevoie, cosesc iarba de pe șanț cu coasa tatălui meu. Tata s-a dus în „satul” de sub pământuri, dar coasa lui încă taie iarba!» (11) Dincolo de hârtie și cerneală, dincolo de carte și dincolo de literă, există acel *ceva* pe care l-aș dori accentuat, anume acel splendid portal „coasa tatălui meu...”, dar coasa lui încă taie iarba”, care denotă o profundă continuitate, o ducere mai departe nu numai a celui ce a fost doar *prin a fi*, ci și a celui ce a fost *prin a face* (tatăl) și care continuă să fie prin cel ce, de asemenea, este și *prin a fi*, și *prin a face* (fiul). Este întâlnită aici o legătură dincolo de... reacții chimice, de lumea fizică, de lumea pur și simplu văzută, legătura realizându-se și păstrându-se la nivel spiritual, la nivelul înțelegerii a ceea ce se află dincolo de ce se vede. Or, tocmai această moștenire a profesorului și omului Iosif Băcilă este ceea ce acesta a cultivat de-a lungul timpului și va lăsa, la rândul său, drept moștenire celor care l-au cunoscut, l-au citit ori l-au auzit vorbind, de aici înainte începând o nouă poveste: povestea fiecăruia dintre noi.

Cred că, dacă am fi nevoiți să comprimăm întregul dialog Herac – Băcilă în doar câteva cuvinte și, totodată, dacă ne-am întreba cum sfârșesc toate – dacă ele pier pentru totdeauna ori continuă cumva, altundeva, prin cei care am fost ori prin nobilul act al făptuirii –, cele mai cuprinzătoare îmi par a fi gândurile lui Gheorghe Jurma

cuprinse într-un volum semnat împreună cu Titus Crișciu: „Omul trece-petrece prin viață, conștient sau inconștient, se bucură pentru fiecare cerc adăugat vârstei, dar trecerea, nesăbuita noastră întrecere pentru bucuriile vieții se va opri într-un timp, într-un loc, în capătul de cale, căci omul e ca iarba și zilele lui floarea câmpului (...), ce altceva putem lăsa în urma noastră decât o amintire frumoasă, decât un nume adunat pe-o carte, decât o idee care să fie dusă mai departe, decât o floare de recunoștință pentru cei care au crezut în noi, decât o flăcărie care să se aprindă ori de câte ori cineva cândva ar avea nevoie de lumina ce am purtat-o noi în lume.” (12) Așadar, o mirabilă călătorie pe cont propriu în lumea lecturii și a cuvântului scris, în nemuritoarea lume a satului și, mai ales, a căutării și găsirii sinelui pentru a (ne) rămâne pentru totdeauna.

1) **Arghezi, Tudor** - *Versuri* - Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1959, p. 47 (din poemul *Ex libris*) / prefață de Mihai Beniuc

2) **Stănescu, Nichita** - *Epica Magna* - Editura Junimea, Iași, 1978, p. 82 (poemul *autoportret*)

3) **Liiceanu, Gabriel / Pleșu, Andrei** - *Despre destin. Un dialog (teoretic și confesiv) despre cea mai dificilă temă a muritorilor* - Editura Humanitas, București, 2020, p. 172

4) **Eliade, Mircea** - *Memorii: 1907-1960* - Editura Humanitas, București, 2004, p. 69 / ediție revăzută și indice de Mircea Handoca

5) **Herac, Angelica / Băcilă, Iosif** - *Lumina slovei: biografie, dăscălie, poezie* - Editura Cosmopolitan-Art, Timișoara, 2023, p. 139

6) **Pop, Ion** - *Interviuri. Între biografie și bibliografie* - Editura Limes, Cluj-Napoca, 2011, pp. 78-79; cf. **Herac, Angelica / Băcilă, Iosif** - *Lumina slovei ...*, p. 231

7) **Băcilă, Florina-Maria**; în **Herac, Angelica / Băcilă, Iosif** - *Lumina slovei ...*, p. 298

8) **Mozoru, Cristian-Paul** - în *Portul popular al poeziei și ar(t)istocrația cuvântului. Scurtă privire asupra poeziei lui Iosif Băcilă*; în volumul **Herac, Angelica / Băcilă, Iosif** - *Lumina slovei ...*, pp. 389-390 / text preluat din (a) revista *Arte*, nr. 7-9 (58-60), iulie-septembrie 2023, anul VI; (b) revista *Bocșa culturală*, nr. 4 (119), 2022, anul XXIII; (c) revista *Oltart*, nr. 2 (43), mai 2023, anul XI; (d) revista *Teleormanul cultural*, nr. 5 (26), octombrie 2022, anul VI; (e) revista electronică *Thymes*, nr. 4 (11), octombrie-decembrie 2022, anul III

9) **Herac, Angelica / Băcilă, Iosif** - *Lumina slovei ...*, p. 229

10) **Blaga, Lucian** - *Opere I: Poezii* - Academia Română, București / Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2012, p. 108 (din poemul *Sufletul satului*) / ediție critică de George Gană; cronologie și aducere la zi a receptării critice de Nicolae Mecu; introducere de Eugen Simion

11) **Herac, Angelica / Băcilă, Iosif** - *Lumina slovei ...*, p. 291

12) **Jurma, Gheorghe / Crișciu, Titus** - *Ce lăsam în urma noastră? Gheorghe Jurma în dialog cu Titus Crișciu* - Editura TIM, Reșița, 2015, p. 218

Cristian-Paul MOZORU

***Dorziana* în „consemnări și exegeze”**

Spre sfârșitul anului 2024, în orașul de pe Bega, la Editura Cosmopolitan Art a apărut cartea ***Dorziana – consemnări și exegeze***¹, volum îngrijit, cuvânt-înainte și notă asupra ediției de Florina-Maria Băcilă, conferențiar universitar doctor la Departamentul de studii românești și clasice (Colectivul de limba română) al Facultății de Litere, Istorie, Filosofie și Teologie, Universitatea de Vest din Timișoara.

Cartea poate fi citită în

mai multe feluri, prin aspecte generale sau specifice, din perspectivă religioasă, culturală ori strict literară, stilistică și lingvistică. Consemnările și exegezele exprimă receptarea lucrărilor ***Dorziana – o (re)construcție a textului prin limbaj***, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2016, și ***Dorziana – poemul (ne)cuvântului întemeietor***, Timișoara, Editura Cosmopolitan Art, 2021. Pe de altă parte, se descoperă viziunea posterității despre un poet recuperat pentru trezire spirituală, cu reîntoarcere la valorile noastre culturale, la „patrimoniul imaterial” românesc.

Structura lucrării cuprinde o secvență care grupează câteva contribuții premergătoare definitivării opurilor (centenarul nașterii poetului Traian Dorz și manifestările culturale de la Bozovici și de la Timișoara, prilejuite de acest eveniment), urmate de prezentările lansărilor de carte. Cronicile literare, exegezele determinate de apariția celor două volume ***Dorziana***, intră în secțiunea tematică intitulată ***Mărturisiri***. Materialele din carte sunt semnate de profesori, cercetători, critici literari, scriitori, teologi, publiciști: Claudiu T. Arieșan, Lidia Asandei, Iosif Badescu, Iosif Băcilă, Ion Beg, Adriana Bonciu, Ionel Bota, Emina Căpălnășan, Valy Ceia, Oana Magdalena Cenac, Mihai Chiper, Simona Constantinovici, Ada D. Cruceanu, Răzvan Fibișan, Maria Frențiu, Remus V. Giorgioni, Petru Giurgi, George Giurgiu, Angelica-Telica Herac, Maria Timea Iancu, Emanuela Ilie, Nicolae Irimia, Lőrinczi Francisc, Liliana Georgeta Lupoai, Mariana Matei Buciu, Antoniu Mocanu, Cristian-Paul Mozoru, Constantin Necula, Floare Nicola, Maria Nițu, Felicia Novacovici Mioc, Ana-Maria Radu, Gabriela Șerban, Maria Vâtcă, Petrică [Teofil] Zamela. Din

Canada semnează Alexandru Tomescu și Constantin Teodorescu.

Ultima parte a lucrării este o *Notă biobibliografică*, o imagine cuprinzătoare a autoarei.

Volumul ***Dorziana*** – *consemnări și exegeze* îmi întărește convingerea că filologul timișorean a realizat o construcție solidă într-un sistem de idei și de concepte literare, estetice, stilistice, de hermeneutică a poeziei religioase, oferind o perspectivă coerentă despre un fenomen literar numit *Dorziana*, prima cercetare de amploare a operei lui Traian Dorz², cu argumentarea definitivă a interpretărilor.

Exegezele pot fi aduse la același numitor: poezia dorziană este expresia iubirii divine și a recunoștinței pentru mântuirea personală, este manifestarea iubirii poeziei, lucru firesc pentru un om al credinței, fire de poet prin naștere. Legătura esențială dintre credință și poezie pune în evidență unitatea perfectă dintre ființă / individ și poet. Ca ființă socială, Traian Dorz a rămas devotat conștiinței sale, încât e de admirat omul. Detenția l-a întărit, credința a susținut omul și omul a dat ce a avut mai bun în el: *poezia*. Poezia credinței. Privat de libertate pentru funcția

socială a poeziei, lui Traian Dorz i-a rămas neclintită libertatea interioară a poetului. Memoria a devenit, printr-un adevărat miracol, suportul poeziei care nu a putut fi sechestrată. Poezia nu a fost încarcerată, l-a ținut în viață. Omul a trecut în neființă, poetul este viu, a învins în războiul ideologic.

Din spațiul cărții observ credința în veșnicie. Gândul veșniciei este în firea omului. Devenit subiectiv, nu vreau să conving, acum știu: și cei care contestă gândul veșniciei l-au avut, deoarece nu poți vorbi de ceva care nu există doar de plăcerea contradicției. Tocmai argumentele trădează. Chiar dacă ar avea dreptate, trebuie să recunoaștem că orice utopie are farmecul ei. Fără farmec, vieții îi lipsește sensul profund. Și mă întreb: ce ar fi viața fără credință?

Dincolo de valoarea culturală, cărțile *Dorziana* sunt un moment de justiție socială. Credința a biruit și prin poezie. Poetul Traian Dorz, fenomen unic în literatura noastră, rămâne semnificativ între „sfinții închisorilor”.

Prin lectura cărților *Dorziana* înțeleg să trăiesc sentimentul intens al descoperirii de către autoare a poetului Traian Dorz în ființa națională, a unui spațiu privilegiat, poezia, lovit de impostură în absența harului, de sălbăciea orgoliilor, de limitele ideologice, de exagerările progresului tehnologic în dauna sensibilității, singura libertate umană. Polisemia sufletului, capabil de iertare, e reîntemeierea umanității, e conștiința durerii individuale, mai aproape de țărână, în comparație cu înălțarea pe cruce, e biruința iubirii ca jertfă, departe de perspectiva limitării credinței de momente istorice dificile, de persecuții creștine pe o altă treaptă a istoriei.

Într-o „(re)construcție a

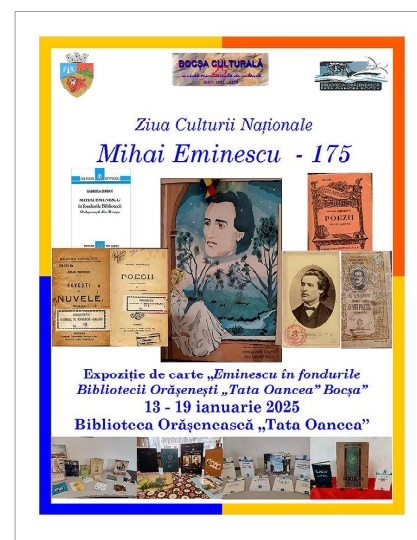
textului prin limbaj” se evidențiază idealurile lui Traian Dorz. Idealul are o explicație în natura umană. Nu este o abstracțiune. E chiar omul. Din fericire, omul Traian Dorz este poet – poetul „(ne)cuvântului întemeietor” în aspirații fundamentale, în rostire românească.

Constantin TEODORESCU

Note

¹ Lansarea volumului *Dorziana – consemnări și exegeze* (online, pe Google Meet, cu sprijinul logistic al Universității de Vest din Timișoara) a avut loc în 12 decembrie 2024.

² Vezi și Maria-Daniela Pănzan, *Poezia religioasă românească. Eșeu monografic*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2006, capitolul *Traian Dorz – un poet profund creștin*; Puiu Ioniță, *Poezie mistică românească*, Iași, Institutul European, 2014, capitolul *Traian Dorz, poet al comuniunii*. În *Istoria literaturii române contemporane. 1941-2000*, București, Editura Mașina de Scris, 2005, Alex Ștefănescu notează sumar: „Traian Dorz (pedepsit cu închisoarea pentru că făcea parte din «Oastea Domnului»)“.

Migrații

Despre țara din care se pleacă pe capete, cu milioanele (cea mai mare emigrație pe timp de pace din lume!!), mai bine zis despre un oraș al ei aflat în această situație avem o admirabilă carte, datorată doamnei Dorina Sgaverdia, *Migrăm...* „Mi-e imposibil să mă identific cu realitatea din țară, sunt dezamăgită și descurajată de deruta politică, de absența unei gândiri critice și a unei analize lucide, de situația economică și psihologică precară a majorității locuitorilor. Cel mai mult sufăr când văd oamenii posomorâți, înrăiți, negativi și erodați de drame mărunte; emană o energie atât de greu de dus mai mult decât în alte locuri din lume unde oamenii ar avea toate motivele să fie resemnați și să aștepte încă o lovitură fatală din partea soartei (dar – în mod miraculos – nu sunt). României îi lipsește speranța, e ca și cum toți așteaptă un final deja anunțat care întârzie. Pentru mulți, fuga e o soluție, dar nu cred că putem fugi de natura noastră, de spaimile și umbrele noastre.” (Oana-Raluca Topală, funcționar ONU, vol. I, pg. 261). Cartea este o lectură obligatorie pentru decidenții noștri, politicieni și celelalte elite; nu vor regreta, este captivantă și se raportează preponderent la esențe.

Anton GEORGESCU

O poezie de Tata Oancea

La vârsta de 8, opt ani, am cetit într-un Abecedar, Casa Părintească, proză. La vârsta de 25, douăzeci și cinci ani, lucrând la iconostasul Mănăstirii dela Izvor, am făcut și compus poezia alăturată, Casa Părintească. La vârsta de 80, optzeci de ani, o copiez și o trimit Timișoarei spre cetire.

Tata Oancea

Casa Părintească

Ori e castel, ori e bordei
Ba chear și zomaniță
Ori e boier, sau om de rând
Din cea mai joasă viță.

La fel iubesc, la fel li-e drag
Al nașterii sfânt loc
Împodobit cu-aurării
Sau chiți de busuioc.

Fie că fost'a legănat
În leagăn d'abanos
Fie că'n troacă, de tei alb,
Pe lângă vatră, jos.

Fie c'avut'a așternut
Din prea frumoase straie
Fie că pe vreun braț de fân
Ori poate și de paie.

Ăstea nimic nu dojenesc
Nu degradează scorul,
Pentru că mama, născând fiu
Sfințit'a atunci locul.

Că'n lung și latul ăstei lumi
Ba nici în alte sfere
Nu-i loc mai sfânt, c'atunci când,
În crâncenă durere.

Ori peste zi, ori pe'nserat
Ori în vreo dimineață
O mamă cu-al vieții risc
A dat o nouă viață.

Unei fete, sau băiet
Precum a vrut destinul
Dar tot acelaș risc a fost,
Și tot la fel și chinul....

Că mii de mame, mor născând,
Sfârșind cu jalnic glas
Că lasă bietul prunc orfan
Chear dela primul pas.

Că nu-i în lumea asta leac
Durerea să-i aline
C'atunci când lasă bietul prunc
Pe alte mâini străine.

Deci tu ! ce ai avut noroc
Ca să î-ți viețuiască
Și mamă, tată, maică, moș
Ca să te ocrotească.

Crescând și devenit matur
Cu mintea luminată
Ca să pricepi, ce a făcut
O mamă și un tată.

Ce te-a hrănit și îmbrăcat
Și te-a ferit de rele
Și maica ța spus la povești
Cu lună și cu stele....

Tu să-i iubești și să-i respecti
Și să-i ajuți în toate
Să lucreze pentru traiul lor
Mai mult decât se poate.

Și tot la fel să îți iubești
Căsuța părintească
Pe cari să nu o dai în schimb
P'o -avere' mpărătească !

Ori e castel cu locătari
De naltă boierime
Ori e bordei ce-i locuit
De beata sărăcime.

Nimic nu schimbă ăst contrast,
Al nașterii sfânt loc
Nici glasul mamei ce-a rostit :
O, Doamne dă-i noroc...

Atunci când curgea pe ea
Sudori reci ca de gheață
Ș'auzul ei, a fost izbit
De țipetul de viață...

Pe cari l-ai dat , tu, prunc micuț
Venind pe astă lume
Din mama care te născu
În groaznice zbuciume.

Trăind, tu să rostești mereu
În toată dimineața:
Aici, pe locul acesta sfânt
Eu am primit viața ...

Aici ai făcut primii pași
Conduș de mama sfântă
Și păsăruici ai auzit
Cum ciripesc și cântă.

În deosebi când înfrunzeau

Răchita, salca, nucul
Aici ai auzit, prin pomi
Ce frumos cântă cucul.

Aici, ai văzut pușori
De găscă și găină
Și fluturi mândrii, cum zburau
Prin curte și grădină.

D'aici, te-a dus în sărbători
Bunica Solomie
Și mama, tata și moș Gin
La sfânta liturgie.

Și tot d'aici, te-a dus moș Gin
Ce te ținea pe poală,
Când împliniși șapte-anișori
Să'nveți, carte, la școală.

Și cât ai fost de fericit
Și mândru peste fire
Când pe tăblița ce-o avea-i
Ai scris și tu trei șire.

Pe care a-i adus'o-acas
Ca pe un sfânt zapis
Ca să le spui celor ai tăi
Uita-ți-vă, ce-am scris.....

Dar la examen când primiși
Oh, ani copilărești
O carte plină de iconi
Cu basme și povești.

N'ai mai mâncat atunci nimic
În șir vreo două zile
Că tot la chipuri te uitai
Tu tinere copile!

Ș'atât de dragă îți era
Ca s'o vezi mai întâi
Pe când te scolii, că te culcai
Cu ea la căpătâi....

Ș'atunci vacanța când veni
Trei luni de libertate!
Oh, câte bucurii mai sunt
Pe la noi, pe la sate.

După cireșe pe izlaz
Și fragi și dulci căpșune,
Pe la Bârzavă la scăldat
Cu vaca la pășune....

Cu dade negre-așa de mari
Și dulci și acrișoare
Cucuruz fript și strugurei
Și pere trăgunioare.

Cu câte-o ploaie cu clăbuci,
Cu tunete nu glumă...
Ș'atunci morișche pe părau

Cum se-nvârteau, cu spumă.

Ș'atunci la finea lui august
Cu pepeni, lubenițe....
Și'n zori cum trec, mereu pe drum,
Ciopoare de oițe....

Dar ah, ce'ngrabă se fini
Vacanța d'astă vară
Răsare soarele târziu
Și mai curând e seară.

Septembre - acuma a urmat
Și școala s'a'nceput
Î-ți trăbă cizmulițe-acu
Pieptar și un căput.

Că dimineată e cam frig
Și-i brumă pe uluci
Dar copți sunt strugurii acum
Gutâi, scorușe, nuci ...

Și cucuruze din livezi
S'aduc acu, acasă
Și tu acum ești școlar
Urmezi, a doua clasă.

Te poartă deci copile drag
Și'nvață și fi bun
Ca să primești un vraf de cărți
Ca premiu de Crăciun !

Hei!!! ce surpriză, vezi acu
Căutând prin geam afară
E neaua naltă de un cot
Ș'atât de albă, clară.

Și uite, ninge încă din greu,
Nu vrea să contenească
Și vrăbii, pițigușe'ncep
Ca să se tânguiască.

Că n'au nimic de mâncat
Dar tu pe scândurele

Din pâine miezuri să le pui
Bietelor păsărele.

Și după- amiazi să te repezi
Cu Stan și cu Nicuță
Pe coastă sus, ca să vă dați
În jos, cu săniuța...

Seara sfântă copilași
Și voi bine 'mbrăcați
Pe Bună seara lui Ajun
Cu toții să-l cântați...

Deci, ori și unde-i fi trăind
Pe'ntinsu-ăstui pământ
Tu, zi și noapte să gândești
La-al nașterii loc sfânt.

La casa d'unde ai plecat
Te-ai dus în pribegie
Ca să lucrezi și să aduci
Pâinea, în familie.

Și dacă chear de ți-ar fi dat
Ca să conduci popoare
Să stai în căși împărătești
În lux și în splendoare.

Tu, căsuța, să nu ți-o uiți
Nici să n'o'nstrăinezi
Ci zi și noapte forma ei
Nainte-ți să-o vezi.

Nici cântul mamei să nu-l uiți
Unic în Univers
Atunci când te-a legănat
Cântat cu dulce viers !

Vasiova

Mănăstire 25 August 1906

Petru

E. Oancea

Tata Oancea -

În grădină

Albinele se-adună
Când vine furtuna
Făcând totul lună
Asta întotdeauna!

Doar florile respiră
Acum când plouă
Nimeni nu se miră
Calm și pace nouă!

Greierele e grăbit
Caută un loc mai bun
Timpul parcă s-a oprit
Toate dorm acum!

Adalbert GYURIS

GABRIELA ȘERBAN

La Aniversară Prof. Zahara Onel Stanzel - 90

Astăzi, la ceas de mare sărbătoare creștină – Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur – gândurile noastre se îndreaptă și spre o Doamnă de poveste, un Dascăl de frunte al Bocșei – Zahara Onel Stanzel, domnia sa aflându-se la ceas aniversar, împlinind vârsta de 90 de ani!

S-a născut în 30 ianuarie 1935, în satul Beciu, județul Vrancea - unde a urmat clasele I-IV în perioada 1942 – 1946. A continuat cu „Gimnaziul Unic Odobesti” cl. I, II și a VII-a elementară (după reforma învățământului) în perioada 1946 – 1949, apoi a intrat la „Liceul Teoretic de Fete” din Focșani – Vrancea în perioada 1949 – 1953.

În 1953 și 1954 i-a fost respins dosarul de înscriere la Universitatea București pe motiv „OSN”, adică origine socială nesănătoasă!

În perioada 1953 – 1955 a fost profesor suplitor la Școala Generală din Mircești – Focșani, lovindu-se în continuare de sistem.

În 1959 a părăsit acele mirifice meleaguri și a venit în Banat, împreună cu sora sa, soția profesorului Manta de la liceul din Bocșa.

Nici aici nu i-a fost simplu, deoarece avea rude în străinătate și deținea acte de plecare în Austria. O perioadă (1959 – 1962) a lucrat ca pedagog la Liceul din Bocșa; apoi, i-a fost desfăcut contractul de muncă (1962 – 1964) din pricina actelor pentru străinătate; între anii 1964 – 1967 a funcționat ca bibliotecară la Liceul din Bocșa, apoi a fost admisă pe post de profesoară (1967 – 1973).

Din anul 1973 până în 1990 a fost director la Casa Pionierilor și Șoimilor Patriei Bocșa (CPSP), iar din septembrie 1990 s-a pensionat, predând, totuși, la plată cu ora, elevilor de la Școala Generală nr. 1 Bocșa.

În perioada 1973 – 1990 Casa Pionierilor din Bocșa a devenit o instituție extrașcolară deosebit de importantă!

În perioada cât dna. Stanzel a condus această instituție a copiilor, care era găzduită într-o clădire a Școlii Generale nr. 1, a existat preocupare pentru amenajarea corespunzătoare a clădirii:

construirea unei săli pentru balet și judo – gimnastică (cu ajutorul I.C.M. Bocșa), a curții, prin amenajarea unui (mini) teren de tenis, atât de necesar copiilor dornici de sport, de mișcare; construirea unei săli pentru personalul administrativ (birou), a unei magazii (lemne) și construcție pentru carturi; alei betonate, straturi de flori etc. În doi-trei ani, clădirea devenise de necunoscut, mărturisesc cei care au participat activ la aceste modificări. De asemenea, s-a manifestat interes pentru dotarea cercurilor tehnice și artistice cu materiale pentru programul

elevilor și ocuparea lor de oameni profesioniști.

Principalele cercuri în cadrul cărora își desfășurau activitatea pionierii și școlarii erau: cercurile tehnico-științifice: aeromodele și rachetomodele, navomodele, mecanică auto și automobilism, electrotehnică și radio-televiziune, electronică aplicată, artă aplicată în lemn, automatizări, foto.

O mare pondere o deținea sectorul cultural-artistice, care cuprindea cercuri de artă decorativă, pictură, cor, dansuri populare, balet, teatru, cenaclul literar, vioară, acordeon, chitară, fanfară, orchestră populară și de muzică ușoară, filatelie etc. Iar numărul de copii era semnificativ, adesea sălile devenind neîncăpătoare, aceștia dovedind interes și pasiune.

Mai ales cercurile tehnice au avut rezultate în fiecare an, obținând premii județene și naționale cu machete în miniatură ale principalelor poduri și macarale realizate de I.C.M. Bocșa.

Cercul literar „Luminițe” condus de dna. Stanzel a primit în câteva rânduri rodnice vizite ale cenaclului literar „Semenicul” Reșița. Copiii au întâlnit, astfel, scriitori precum: Marcu Mihail Deleanu, Gheorghe Jurma, Titus Crișciu, Nicolae Irimia, Olga Neagu, Stela Brie, Ada Cruceanu, iar temele abordate au fost diverse: de la formarea limbii și poporului român, până la discuții despre opere literare, recital de poezie, lecturi și prezentări de creații proprii.

În anul 1974 a fost înființat „Satul de vacanță Bocșa Izvor”, pentru ca elevii să petreacă vacanța de vară. Satul a fost vizitat și apreciat pentru dotare, pentru zona deosebită, dar și pentru activitățile turistice recreative organizate pentru copii, mai ales pentru cei din școlile rurale.

Mulți dintre bocșeni, și nu numai, își

amintesc „Satul de vacanță de la Bocșa Izvor” și taberele petrecute acolo. Mulți dintre bocșeni își amintesc cum, în anul 1960, la Casa de Cultură din Bocșa – director Buzoianu (și doamna), metodist: Ion Dinescu - la inițiativa pasionatului înv. Dalea Iosif a fost constituită o echipă de teatru pentru a pune în scenă „Năpasta” de I. L. Caragiale. În distribuție: I. Dragomir: dl. Grama (soțul dnei. Grama, vânzătoare la librăria din Montana); Ion (Nebunul): prof. Matei Gheorghe de la Liceul din Bocșa; Gheorghe (învățător): Dinescu, apoi prof. Boulescu Vasile; Anca: Stanzel Zahara, bibliotecară la Liceul Bocșa; Regizor: Dalea Iosif (și la nevoie, un regizor de la Teatrul din Reșița). Spectacole: Bocșa, Ocna de Fier, Măureni, Reșița, Oravița.

Dna. prof. Zahara Stanzel a demonstrat că se poate, într-o perioadă în care era mai dificil să ai păreri și inițiativă; a demonstrat că munca și educația pot birui, într-un fel sau altul, într-un sistem totalitar, iar pasiunea și dăruirea pot înnobila vremurile.

În anul 2000 s-a mutat la Timișoara unde locuiește și acum și unde își dedică mare parte din timp cititului și scrisului, dar și emisiunilor de cultură, fiind un fan declarat al scriitorului Robert Șerban și al emisiunii acestuia, „Piper pe limbă”.

Doamna prof. Stanzel este și o talentată și sensibilă mânăuitoare a condeiului. Astfel, în anul 2017 debutează editorial cu volumul de versuri *Mă ascund în cuvânt* (Reșița: TIM, 2017), volum îngrijit de Gheorghe Jurma și Marcu Mihail Deleanu, cel care o și interviează pe autoare, acest dialog constituind *Postfața* cărții; În anul 2019 îi apare cel de-al doilea volum de versuri intitulat *Lumi în amurg*. (Reșița: TIM, 2019), iar în anul 2022 vede lumina tiparului volumul *O plasă de vise* (Reșița: TIM, 2022).

Despre omul, dascălul și autoarea Zahara Onel Stanzel au scris Marcu Mihail Deleanu, Gheorghe Jurma, Gabriela Șerban, Ioan Kaleve și Titus Crișciu.

Referințe: Ioan Kaleve. *Eu însumi, întru mine...* În: *Bocșa culturală*. Anul XXI, nr. 1 (108)/ 2020, p. 26 – 27; Gabriela Șerban, *Doamna Stanzel, o doamnă de poveste!* În: *Bocșa culturală*. Anul XXIII, nr. 1 (116)/ 2022, p. 16 – 19; *Bocșa, un oraș ca o poveste*. Vol. 2: *Oameni, locuri, fapte din Bocșa de ieri și de azi*/ Gabriela Șerban, Reșița: TIM, 2023 (Bocșa, istorie și cultură; 64).

La ceas aniversar îi transmitem și noi – echipa „Bocșa culturală” – cele mai alese gânduri și urări de bine și sănătate Doamnei Zahara Onel Stanzel și, evident, o așteptăm într-un simpozion aniversar alături de o nouă carte care se află acum în lucru!

La mulți ani, prof. Zahara Stanzel!

P.S. În cadrul celei de-a X-a ediții a Simpozionului „Sfinții Trei Ierarhi, modele de educație creștină” desfășurat la Biserica „Sf. Nicolae” din Bocșa Română au fost prezentate volumele de versuri semnate Zahara Onel Stanzel, iar elevi din instituțiile bocșene au recitat poezii ale acestei Doamne de poveste!

Poeme de ZAHARA ONEL STANZEL

Culori peste lume

Uneori aş putea să mai fiu
O adiere de primăvară,
O lumină pentru ochiul închis
Un izvor al bucuriei
Simțind roua ce picură din frunze.
Uneori aş putea să mai fiu
O dimineată caldă, senină,
Să mă ridic deasupra norilor
Și să revin ca o pasăre
Care și-a făcut exercițiul de zbor.
Uneori aş putea să strâng
Toate culorile vieții la un loc
Să le împrăstii peste lumea
Cuprinsă de-atâta teamă.
Veniți! Împreună să deschidem zările speranței!

(din volumul „O plasă de vise”. Reșița: TIM, 2022)

ZAHARA ONEL STANZEL

Inocență

(nepoatei mele, Carina)

Ce e iubirea... nimeni nu i-a spus
Nici mama, nici mătușa, nici bunica,
Ea întrebând mereu, în jos, în sus,
Din zâmbete n-a înțeles nimica.

A întrebat mușcatele-n grădină
Ce-și aprindeau culorile-n lumină
Și zmeura și murele din ruguri
Și pomii din grădină dați în muguri.

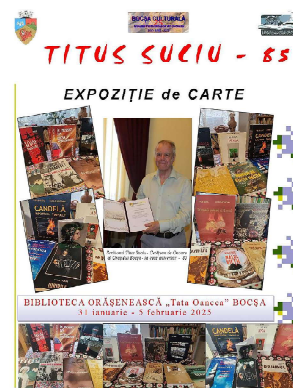
A întrebat și păsările-n zbor
Și alte fete, seara la izvor,
Cireșe la ureche de ce-și pun,
De ce vorbesc în șoaptă, ce își spun?

Dar pe un vânt de seară, ca o boare,
Când umbra pomilor se-ascunde-n floare
Ea a simțit o caldă bucurie,
Numai iubire a putut să fie!

(din volumul „Lumini în amurg”. Reșița: TIM, 2019)

La aniversară

Prozatorul Titus Suciu - 85

Îndrăgit profesor de matematică la Bocșa, dar și un prolific scriitor, Titus Suciu este unul dintre ardelenii care, prin activitatea sa și prin dragostea oferită comunității bocșene de-a lungul vremii, și-a câștigat un binemeritat statut de bocșean, mai mult, titlul de Cetățean de onoare al orașului Bocșa.

Titus Suciu s-a născut în 31 ianuarie 1940 la Brașov; a studiat la Timișoara, iar în perioada 1962 – 1977 a fost profesor la Liceul Teoretic din Bocșa Montană. Apoi s-a mutat în Timișoara unde și-a continuat atât activitatea didactică, cât și pe cea scriitoricească.

Este membru în Uniunea Scriitorilor din România Filiala Timișoara.

Debutază literar în 1969 în revista „Luceafărul”; apoi colaborează la reviste precum: „România literară”, „Orizont”, „Tribuna”, „Vatra”, „Astra”, „Bocșa culturală” și altele.

Titus Suciu este un harnic scriitor și ne surprinde plăcut cu toate genurile literare. Între volumele sale amintim: *Drumul* (roman).- Timișoara: Facla, 1979; *Movila albă* (nuvele).- Timișoara: Facla, 1981; *Ceața* (roman).- Timișoara: Facla, 1984; *Pragul* (roman).- Timișoara: Facla, 1986; *Reportaj cu sufletul la gură* (Timișoara 16 – 22 decembrie 1989: traseele revoluției). -ed. I.- Timișoara: Facla, 1990, ed. a II-a la editura Seicon, 1990 și ediția a III-a la editura SAOL, 2009; *Lumea bună a balconului* (interviuri despre evenimentele din decembrie 1989 din Timișoara).- Timișoara: Almanahul Banatului, 1995; *Pânda* (roman).- Timișoara: Amarcord, 1998; *Ana* (roman).- Timișoara: Amarcord, 2000; *Hamlet la Vama veche*.- București: Palimpsest, 2006; *Pacienți cu abonament: teatru*. București. Palimpsest. 2009; *Ultima bornă: scenarii de film*. București: Palimpsest. 2010; *Candelă împotriva timpului* (coautor). Timișoara. Asociația Memorialul Revoluției 16-22 decembrie 1989 Timișoara. 2011; *Poezii Revoluției. Timișoara, Decembrie 1989* (autor). București: IRRD, 2011; *Frumoșii nebuni ai Bocșei* (coautor). București: Palimpsest, 2013; *Adevărul traversează întristat timpul. După 25 de ani.* (coautor). București: IRRD, 2014; *În „Picasso” din Bocșa spre oriunde* (coautor). București: Palimpsest, 2014; *Calvarul învingătorului* (autor). Timișoara: Datagroup, 2015; *Timișoara. Prețul singurătății.* (coautor). București: IRRD, 2016; *Magistrul de la malul vieții* (autor). Timișoara: Datagroup, 2016; *România. Speranța nu are sfârșit. 1918 – 1945-1989.* (coautor) București: IRRD, 2017; *Noi, cei de la Loga, în oglinda veacului* (coautor). Timișoara: ArTPress, 2019; *Iubirile*.-Timișoara: Eubeea, 2021; *Șoapte... pentru alintul Alenei*.-Timișoara: Eubeea, 2022.

Îl găsim în volume colective, ca de exemplu: *Magazin literar al Asociației Scriitorilor din Timișoara*, 1982; *Glasul cetății: antologie de poezie și proză*.- Timișoara: Facla, 1986; *Timișoara 16-22*

decembrie '89 (mărturii privind revoluția din Timișoara).- Timișoara: Facla, 1990 și altele.

Despre omul și scriitorul Titus Suciu găsim referințe în diverse volume și publicații: *Prima verba III/ Laurențiu Ulici*.- Timișoara: Editura de Vest, 1991; *Parte din întreg/ Al. Ruja*.- Timișoara: Editura de Vest, 1994; *Literatura Română Contemporană I – promoția 70/ Laurențiu Ulici*.- București: Editura Eminescu, 1995; *Dicționar al scriitorilor bănățeni (1940-1996)/ Olimpia Berca*.- Timișoara: Amarcord, 1996; *Dicționarul scriitorilor din Caraș-Severin/ Victoria Bitte, Tiberiu Chiș, N. Sârbu*.- Reșița: Timpul, 1998; *Bocșa din inimă II/ Vasile Bogdan*. Reșița. TIM. 2010, revista *Bocșa culturală*¹; *Cărășeni de neuitat XVI. / Petru Ciurea și Constantin Falcă*.- Timișoara: Eurostampa, 2012; *Biblioteca, între datorie și pasiune. 60 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocșa/ Gabriela Șerban*. Reșița: TIM, 2013 (Bocșa – istorie și cultură; 30); *Literatura Banatului. Istorie, personalități, context/ Cornel Ungureanu*.- Timișoara: Brumar, 2015; *Enciclopedia Banatului*. Timișoara: David Press Print, 2016; *Enciclopedia Banatului. Literatură*. Coord. gen. Crișu Dascălu.- Timișoara: David Press Print, 2016; *Dascăli bocșeni prezentați de Gabriela Șerban* În: *Dascăli bănățeni de ieri și de azi/ coord. Nicoleta Marcu*.- Reșița: Editura Gheorghe Magas, 2019; *Bocșa, un oraș ca o poveste*. Vol. 2: *Oameni, locuri, fapte din Bocșa de ieri și de azi/ Gabriela Șerban*, Reșița: TIM, 2023 (Bocșa, istorie și cultură; 64).

În 2009, TVR Timișoara realizează un film documentar cu prilejul celor 20 de ani de la Revoluția din decembrie '89, iar pentru realizarea acestui serial realizatorul Vasile Bogdan apelează la scenaristul Titus Suciu. De asemenea, în colaborarea sa cu regizorul Ioan Cărmăzan, realizează câteva scenarii în care maestrul Cărmăzan regăsește fidelitatea acestuia pentru Bocșa.

Astăzi Titus Suciu se află la ceas aniversar, iar neputința sa de a se despărți de Bocșa persistă. Deși locuiește la Timișoara, pașii, dar mai ales gândul, i se întorc adesea către „acasă”, *acasa* de la Bocșa!

De aici, din Bocșa, îi transmitem și noi cele mai alese urări de bine și sănătate și-l așteptăm cu o nouă carte, precum și cu noi materiale pentru revista „Bocșa culturală”.

La mulți ani, maestru Titus Suciu!

GABRIELA ȘERBAN

Octavian Doclin - 5 ani de neuitare

Iată că au trecut 5 ani fără Octavian Doclin¹...

Îmi amintesc totul de parcă ar fi fost ieri... Vizita la spital, cartea lui Nuțu Cărmăzan, revistele „Bocșa culturală” și „România literară” - cele din urmă lecturi ale Poetului -, bucuria revederii, planurile și, mai ales, optimismul pe care-l revărsa asupra noastră cu generozitatea -i caracteristică... Tot îmi amintesc! Era vineri și era bine... Apoi, duminică... n-a mai fost bine... Și a venit vestea... pe care eu cu greu am crezut-o...

Lucrez la încă un volum din bibliografia revistei „Reflex” și parcă îl am în preajmă pe Poet... Ne e dor de Tavi... Dumnezeu să-l odihnească în pace și Lumină!...

Poetul Octavian Doclin s-a născut la 17 februarie 1950 în comuna Doclin, Caraș-Severin și s-a stins la Reșița, în data de 11 februarie 2020².

Absolvent al Școlii Generale Doclin, apoi al Liceului din comuna Grădinari și al Facultății de Filologie, specialitatea română-franceză.

Perioada liceului va fi una semnificativă pentru elevul și deja poetul Octavian Chiselită coincidând cu perioada de debut sub îndrumarea profesorului și mentorului Petru Oalld. În 1968 elevul Octavian Chiselită semnează poeme în revista *Vîrste cărășene* a Liceului din Grădinari, iar în 1970, în revista timișoreană *Orizont* semnează, pentru prima dată cu numele literar adoptat de atunci, Octavian Doclin. Tot în 1970 apare, pentru prima dată ca poet, în volumul *Ritmuri din Țara lui Iovan Iorgovan*, o culegere de versuri îngrijită de Petru Oalld și prefată de Pavel Bellu.

Pe parcursul carierei sale profesionale Octavian Doclin a îndeplinit diverse funcții: a fost profesor (la Bixad, în județul Satu Mare), apoi referent de specialitate la Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Caraș-Severin; a fost președintele Fundației Cultural-Sociale „Octavian Doclin”, redactor-șef al revistei de artă, cultură și civilizație *Reflex* (Reșița) și coordonatorul Bibliotecii *Reflex*; director al editurii *Modus PH* Reșița.

Din 1982 este membru al Uniunii Scriitorilor din România. De asemenea este membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România și membru al Societății de Științe Filologice din România, Filiala Reșița.

Debutul editorial se produce în 1979 cu volumul *Neliniștea purpurei*, un volum de poeme care beneficiază de prezentări ale unor importanți scriitori precum Anghel Dumbrăveanu și Gheorghe Grigurcu.

Apoi poetul își revarsă talentul, iar scriitura sa curge în mai multe volume, unele în mai multe ediții și în mai multe limbi: „*Neliniștea purpurei*”. Timișoara: Facla, 1979; „*Ființa tainei*” (poeme), Timișoara, Facla, 1981; „*Muntele și iluzia*”

(poeme), Timișoara, Facla, 1984; „*Curat și nebiruit*” (poeme), București, Cartea Românească, 1986; „*Cu gândul la metaforă*”, București, Editura Eminescu, 1989; „*Metafore gândite-n stil pentru când voi fi copil*”, Reșița, Semenicol, 1991 (ed. a 2-a cu traduceri în limba engleză de Ada D. Cruceanu și cu postfață de Ion Marin Almăjan și prezentare de Gh. Jurma, Reșița, Timpul, 1999; ed. a 3-a, trad. În limba engleză Ada D. Cruceanu, prefată Gh. Jurma și postfață Ion Marin Almăjan, Reșița, Tim, 2007); „*Ceasul de apă*”: antologie realizată de Lucian Alexiu, Timișoara, Hestia, 1991; „*A te bucura în eroare*” (poeme), Timișoara, Hestia, 1992 (distins cu premiul UR Timișoara în 1993); „*În apărarea poemului scurt*”, Timișoara, Hestia, 1993; „*Climă temperat continentală*”. Antologie și versiune în limba engleză de Ada D. Cruceanu, Timișoara, Hestia, 1995; „*Agresiunea literei pe hârtie*”, Timișoara, Hestia, 1996 (distins cu premiul UR Timișoara în 1997); „*Esau*” (33 de poeme), Reșița, Timpul, 1997; „*47 poeme despre Viață, Dragoste și Moarte – Poem about Life, Love and Death*”, an English Version by Ada D. Cruceanu, Reșița, Modus PH, 1998 (Premiul UR la festivalul Național de Poezie „George Coșbuc” Bistrița); „*Poeme duminicale*”, Reșița, Timpul, 1998; „*Între pereți de plută sau Moartea după Doclin*” (poeme), Timișoara, Marineasa 1999; „*Dubla eroare*”, Timișoara, Marineasa, 1999; „*Poemele dinaintea tăcerii*”, Reșița, Timpul, 1999; „*Urma pașilor în vale*”, Timișoara, Hestia, 2001 (distins cu premiul UR la festivalul Național de Poezie „George Coșbuc” Bistrița în 2002); „*Nisip, ape de odihnă*”, Timișoara, Marineasa, 2002 (distins cu premiul pentru poezie al UR Timișoara, 2003); „*Carte din iarna mea*”, Timișoara, Marineasa, 2003; „*Pârğa*”, Timișoara, Marineasa, 2004; „*Pârğa II*”, Reșița, Modus P.H. 2004; „*55 de poeme*”, antologie de Ada D. Cruceanu, Reșița, Modus P.H., 2005; „*Locomotiva și vrabia*”, antologie alcătuită de Ion Cocora, București, Palimpsest, 2006; „*Pârğa III*”, Reșița, Modus P.H., 2006; „*Pârğa*”, traducere în limba bulgară de Margarita Kovalenko, Sofia, Editura Bolid, 2006; *Pârğa (I,II,III)*. Reșița. Modus P.H.,

2007; „*Golf în retragere*”, antologie alcătuită de Ada D. Cruceanu cu o traducere în limba germană de Hans Dama, Timișoara, Anthropos, 2008 (distinsă cu premiul pentru poezie al USR Timișoara în 2009); „*Urna Cerului*”, Timișoara, Anthropos, 2008; „*Aquarius*”, Timișoara, Marineasa, 2009; „*Sălașe în iarnă*”, antologie de Lucian Alexiu, Timișoara, Anthropos, 2010; „*Docliniană*” (55+5 poeme), Cluj-Napoca, Dacia XXI, 2010 (distinsă cu premiul USR Timișoara pentru poezie pe anul 2010); „*Firul cu plumb*”. Poeme cu variantă în limba engleză de Ada D. Cruceanu, Timișoara, Anthropos, 2011; „*Nata-Ioana vrea păpuși*”, versuri pentru copii cu variantă în limba engleză de Ada D. Cruceanu, Reșița, Modus P.H., 2011; „*20+1 poeți din Banatul Montan*”, antologie întocmită de Octavian Doclin, Cluj Napoca, Dacia XXI, 2012; Octavian Doclin și Ada D. Cruceanu, „*Față în față*”: publicistică, anchete literare, interviuri, mărturisiri, vol. I, 2012 și vol. II în 2013 la Editura Marineasa din Timișoara; „*Nata Ioana-i școlăriță*”, versuri pentru copii, Timișoara, Marineasa, 2014; „*Sânge de vișin*”, Timișoara, Marineasa, 2014; „*Față în față*”: publicistică, anchete literare, interviuri, mărturisiri, vol. III care include și Gabriela Șerban „Bibliografia revistei *Reflex* (2000 – 2014)”, în 2015 la Editura Marineasa din Timișoara; „*Baletul de noapte*”: poeme. Cu o prefață de Marcel Pop-Corniș. Timișoara: Gordian, 2015; „*Sărbătorile*”: poeme cu un studiu introductiv de Gheorghe Mocuța. Timișoara: Gordian, 2016; Octavian Doclin și Ada D. Cruceanu, „*Față în față*”: publicistică, anchete literare, interviuri, mărturisiri, vol. IV, la Editura Marineasa din Timișoara, 2016; „*Răsaduri*”, 2017; „*Poeme libere*”, 2018; „*Și punct. Și de la capăt*”, 2019; „*Slobodne pesme/ Poeme libere*”, 2019; „*O sută și una de poezii*”, 2020 (București: Editura Academiei Române, 2020); „*Privirea peste umăr*” (...și cu cât mai mult mă uit în urmă). Poeme 2018-2019. Elogiu poemului liber și mâinii care-l gândește la ieșirea din Subterană pentru ultima dată; prefață de Al. Cistelean.- Timișoara: Gordian, 2020; „*Poezii*”. Ediție bilingvă; traducerea în limba macedoneană Aliki Telescu; prefață Zenovie Cărlugea.- Reșița: TIM., 2023.

Poezii pentru copii, poezii de dragoste, poeme folclorice (sau „aproape folclorice”), poeme cu tentă religioasă, toate se regăsesc în volumele semnate de poetul Octavian Doclin, iar prezentările de pe cărți, prefețele și postfețele volumelor sunt semnate de nume importante ale literaturii române: Cornel Ungureanu, Petre Stoica, Gh. Jurma, Lucian Alexiu, Mircea Ciobanu, Adrian Dinu Rachieru, Ada D. Cruceanu, Ion Marin Almăjan, Al. Cistelean, Cornelia Ștefănescu, Sorin Gîrjan, Mircea Martin,

Ion Cocora, Marcel Pop-Corniș, Zenovie Cărlugea, Al. Cistelean sau Valy Ceia, cum de altfel, referințele critice poartă semnătura unor importanți scriitori și istorici literari (pe lângă cei amintiți putem adăuga și nume precum Laurențiu Ulici, Gheorghe Mocuța, Alexandru Ruja, Olimpia Berca, Mircea Zăciu, Gheorghe Pituț, Nicolae Ciobanu, George Vulturescu, Rodica Opreanu, Constantin Buiciuc, Dorin Murariu, Aureliu Goci, Lucian Scurtu, Constantin Stancu și mulți alții.

Nu putem omite însă volumele de referințe critice dedicate operei docliniene: Ionel Bota, *Muntele și iluzia. Eseu asupra poeziei lui Octavian Doclin*, Reșița, Timpul, 1997; Doru Timofte, *Apologia lui Esau. Eseu asupra poeziei lui Octavian Doclin*, Timișoara, Marineasa, 2001; Ionel Bota, *Muntele și poezia. Lirica lui Octavian Doclin*, ed. a 2-a, Oravița, 2008 și Adrian Dinu Rachieru, *Cercul doclinian*, Timișoara, Marineasa, 2015 și Adrian Dinu Rachieru, *Cercul doclinian: eseu critic*.- ed. a II-a, revăzută și adăugită.- Timișoara: Gordian, 2020.

Referințe în: Viorica I. Bitte, Tiberiu Chiș, Nicolae Sârbu, *Dicționarul scriitorilor din Caraș-Severin*, Reșița, Editura Timpul, 1998; *Tata Oancea către Octavian Doclin: „Să să scurgă mincea dî la mine la cine”* În: *Semenicul*. Serie nouă. Nr. 4/ 2001, Reșița, Anul XXIX, p. 5- 55; *Poetul* În: *Semenicul*. Serie nouă. Nr. 1/ 2024, Reșița, Anul LIII, p. 24; *Who's Who în România*. București, 2002; *Dicționar al scriitorilor din Banat*. Timișoara, 2005; *Reșița: Viziuni*.- coord. Gheorghe Jurma și Erwin Josef Țigla.- Reșița: „Banatul Montan”, 2009; Gabriela Șerban. *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2000 - 2009*.- Reșița: TIM, 2009 (Bocșa – istorie și cultură); Gabriela Șerban. *Catalogul cărților cu autograf la Biblioteca „Tata Oancea” Bocșa*.- Reșița: TIM, 2010 (Bocșa – istorie și cultură); *Poeți din Banat. Cele mai frumoase poezii*. Antologie de Marian Oprea.- Timișoara: Brumar, 2011; *Caietul Festivalului Internațional de Poezie „Porțile Poeziei”*. Ed. I.- Coord. Liubița Raichici.- Reșița: TIM, 2011; *Caietul Festivalului Internațional*

de Poezie „Porțile Poeziei”. Ed. a II-a.- Coord. Liubița Raichici.- Reșița: TIM, 2012; Gabriela Șerban. *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2009 - 2013*.- Reșița: TIM, 2014 (Bocșa – istorie și cultură); Cornel Ungureanu. *Literatura Banatului. Istorie, personalități, contexte*. Timișoara: Brumar, 2015; *Enciclopedia Banatului. Literatură*. Timișoara: David Press Print, 2016; Gheorghe Jurma. *Reșița literară*. Reșița: TIM, 2016; *Caietul Festivalului Internațional de Poezie „Porțile Poeziei”*. Ediția a VII-a, 2017 (Coord. Liubița Raichici); Gabriela Șerban. *Catalogul cărților cu autograful Bibliotecă „Tata Oancea” Bocșa*. vol. 2.- Reșița: TIM, 2017 (Bocșa – istorie și cultură); *Cuvântul care unește*. Slatina, 2018; Gheorghe Jurma. *Panorama presei din Caraș-Severin*.- Reșița: TIM, 2018; *Caietul Festivalului Internațional de Poezie „Porțile Poeziei”*. Ediția a VIII-a, 2018 (Coord. Liubița Raichici); *Caietul Festivalului Internațional de Poezie „Porțile Poeziei”*. Ediția a IX-a, 2019 (Coord. Liubița Raichici); Gabriela Șerban. *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2014 - 2018*.- Reșița: TIM, 2019 (Bocșa – istorie și cultură); Gabriela Șerban. *Catalogul cărților cu autograful Bibliotecă „Tata Oancea” Bocșa*. vol. 3.- Reșița: TIM, 2020 (Bocșa – istorie și cultură); *Reșița: Viziuni*. Vol 2.- coord. Gheorghe Jurma și Erwin Josef Țigla.- Reșița: „Banatul Montan”, 2021; Simion Dănilă. *Antologie a poeziei sepulcrale românești*. Timișoara: Eurostampa, 2021; Ana Kremm. *Desifrând cărți sau Lecturi cu creionul în mână*.- prefață Gheorghe Jurma.- Reșița: TIM, 2022; Nicolae Sârbu. *Albastru de Reșița*.- Reșița: TIM, 2022; Mihai Ilie Suru. *Panta Rei*.- Reșița: Graph, 2023; Gabriela Șerban. *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2019 - 2023*.- Reșița: TIM, 2024 (Bocșa – istorie și cultură); Gabriela Șerban. *Bibliografia revistei „Reflex” 2015 - 2020*.- Reșița: TIM, 2024 și altele.

Nu mai puțin importanți sunt artiștii care semnează ilustrația volumelor: Iulian Vitalis Cojocariu, Papi Emilian Roșculescu, Doru Bucur, Petru Comisarschi, Ion Stendl, Silviu Orăvitza.

Octavian Doclin inițiază și realizează împreună cu Ada D. Cruceanu, revista *Reflex* (revistă care a împlinit 25 de ani!), dar și colaborează la cele mai prestigioase și importante publicații de literatură din țară și străinătate. De asemenea, opera docliniană este reflectată în presa vremii (ex. *Orizont* – Timișoara, *Luceafărul* – București; *Contemporanul* – București; *Familia* – Oradea; *Steaua* – Cluj; *Transilvania* – Sibiu, *Poesis* – Satu Mare; *Scrișul Românesc* – Craiova; *Portal Măiastra* – Tg. Jiu etc.).

Deținător al multor premii și distincții importante în plan literar, merită totuși menționat măcar Titlul Cavaler al Ordinului Cultural „Eminescu – 1868 – Oravița” primit în 2006, Premiul pentru poezie în 2008 și în 2010 al USR Filiala Timișoara sau Premiul de excelență al Municipiului Timișoara pe anul 2011 ș.a.

Din anul 1997 este Cetățean de Onoare al comunei Doclin; din 2009 este Cetățean de Onoare

al Municipiului Reșița, iar din 2004 este onorat cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler, acordat de Președintele României.

Senior al Poeziei, Senior al Culturii Cărășene, Octavian Doclin este fără doar și poate un poet de excepție și un veritabil om de cultură!

Avându-l în memorie așa cum l-am găsit și văzut cu o zi înaintea plecării sale de pe acest tărâm pământesc, nu pot să nu mă gândesc la poemul său intitulat „Hohotul” (din volumul *Privirea peste umăr – poeme*.- Timișoara: Gordian, 2020):

„Când s-a împlinit vremea
plecării din poem
el, poetul, nepăsător
mai degrabă decât laș
și-a luat rămas bun
numai de la poemă
din cortul celui dintâi
s-a auzit doar un prelung
hohot de râs.”

Veșnică fie-i memoria acestui mare Poet și ales Prieten!

Dumnezeu să-l odihnească!

Dacă
Timpul ar
mai fi
a v u t
răbdare,
a s t ă z i
P o e t u l
Octavian
Doclin ar
fi împlinit
75 de ani.
Ne-am fi
întâlnit

într-un simpozion aniversar și într-un recital de poezie susținut de poetul însuși, în felul său caracteristic și arhicunoscut! Și-ar fi adunat prietenii în jurul său, ar fi aclamat poeme și ar fi lansat un nou volum care să-i poarte semnătura!

Din păcate, Timpul nu a mai avut răbdare! Poetul s-a stins... „Scribul fu văzut plecând cu Cartea sub braț...” parcă șoptind: „... mă voi retrage pentru o calculată călătorie/ într-o pădure cu aburi calzi și miresme aprinse/ și păsări cu glasuri de ceară...”, iar „poetul – ca între pereți de

plută/ odinioară -/ îi dictează tânărului Scrib/ o altă nouă biografie/ «moartea după doclin»...

Și totuși, astăzi, când poetul ar fi trebuit să-și aniverseze ziua de naștere, prin grija Adei D. Cruceanu, Doamna Culturii Cărășene și Doamna Poetului Octavian Doclin, a văzut lumina tiparului, la Editura TIM din Reșița, un volum deosebit de frumos, care alătură două personalități și îmbină armonios două arte: Muzica și Poezia!

Este vorba despre cartea semnată de Sabin Păutza și conține „*Compoziții muzicale pe versuri de Octavian Doclin*” (Reșița: TIM, 2025). Sunt zece poeme scrise de Octavian Doclin, alese de maestrul Păutza pentru a le așeza pe note și a le nemuri și prin muzică. Este bine cunoscut faptul că marele compozitor a pus pe muzică multe „poezii scrise în toate limbile pământului” și astfel au luat naștere câteva cărți de lieduri ale acestuia.

În „Cuvântul înainte” care deschide această carte, Adriana Telescu precizează: „După remarcabila colaborare dintre compozitorul Sabin Păutza și poetul Octavian Doclin din care a ieșit la iveală «Imnul Reșiței», iată că acum apare o carte de cântece pe versurile docliniene care l-au inspirat, în continuare, pe marele muzician. Din păcate, pentru poetul care «tânjește neîncetat după unitatea armonică a lumii», cum ne spune Valy Ceia, această carte apare post mortem.”

„Poetul”, „De-o fi să mor”, „Poemul ce se stinge”, „Floare din Banatul de Munte”, „Folclor”, „Elegie nordică”, „Fragment de autobiografie”, „Balada celor doi poeți”, „Fotografia” și „Imnul Reșiței” sunt cele zece poeme docliniene așezate pe portative muzicale de către compozitorul Sabin Păutza și înmănunchiate în acest frumos volum intitulat „*Compoziții muzicale pe versuri de Octavian Doclin*”, volum care completează la modul excepțional lista lucrărilor celor doi artiști.

De altfel, citind poezia lui Tavi Doclin mă întreb dacă nu cumva artiștii plastici s-ar încumeta să transpună în culoare câteva dintre multele poeme-poveste ale acestui talentat Poet. Cu siguranță, tablourile rezultate ar fi extraordinare! Precum e lirica lui Octavian Doclin!

Note

¹ Chiseliță Octavian. Nume literar: Octavian Doclin.

² Joi, 13 februarie 2020, poetul Octavian Doclin a fost condus pe ultimul drum și înmormântat, cu serviciu religios baptist, în cimitirul nr. 3 din Reșița. I-au fost alături mulțime de prieteni, colegi, colaboratori, reprezentanți ai unor importante instituții județene. O mare de oameni alături de familie, de soție – istoricul și criticul literar Ada D. Cruceanu – precum și de cei doi fii: senatorul PSD Ionuț-Narcis Chisăliță și Vianu Chisăliță.

Poeme de **TRAIAN VASILCĂU**

Fuga de cerber (simfopoem)

A fost odată-un trandafir sfielnic
Cum nu fusese nici un trandafir.
Cu plete de azur, răs feciorelnic
Și pas de horă legănat, jertfelnic
Îi era sufletul — altar și mir.

A fost și-un cerber înrăit la culme
Cum nu fusese altul: cerber-gnom.
I-a tot pândit frumsețea din nelume
Și trandafiru-n loc să se răzbune
De teama dânsului s-a făcut om.

Astfel trăi ne-ndelungată vreme,
Fiindcă cerberul neîmpăcat
I-a convocat pe toți, fără probleme,
Și într-o noapte l-au deconspirat.

Ce mai putea să facă trandafirul?
Cel care, despuiat de patrafir,
De teama unuia-și trăia delirul?!
În zori, printre confrați cu nobil fir,
S-a transformat în trandafir, firește.

...Dar vine cerberul și mi-l cosește!

Cu mâinile pe piept împreunate

Și-o floare înlumânărită-n zori,
Pomii cărunți și-mbrățișați de sfori,
Cândva învulturiți, sunt duși în moarte.

În candelilele cerului, surpate,
Zorii de noapte ca sentințe curg
Și pomii doborâți n-au Demiurg,
Stingerea lor e-aplaudată-n burg,

Și-i plâng și n-aș mai scri'... și nu se
poate!

Im Bann des Wienerwaldes /În vraja Pădurii Vieneze

Gedichte/Poezii

HANS DAMA

Ins Rumänische: Simion Dănilă

Beständigkeit

Mensch sein – allein

scheint mir zu wenig...
Das Denkvermögen aktivieren,
nicht als Beweis, dass es auch funkt.
Die Überlegungsweise rühren,
Probleme setzen auf den Punkt.
Das richtig Scheinende zu wählen,
nicht wandeln in Unendlichkeit,
seine Entscheidung richtig stählen,
fitzimmern für die Ewigkeit.
Das selber Ich-Sein überzeugend
in Festigkeit unwandelbar,
sein Haupt in keiner Lage beugend:
Dann wirst Du Mensch sein immerdar.

08.01.2022

Trăinicie/Beständigkeit

A fi doar om —
puține-mi spune...
Să cugeți e un lucru mare,
dar nu fiind în funcțiune.
A chibzui întâi sub soare,
apoi apucă-te de trebi,
nu mai umbla la infinit,
ce-i rău și bine să te-ntrebi
și câte nu-s mai de gândit
ca să rămână-n veșnicie.
Convins e însuși eul tău
de o mare trăinicie
și nici capul nu-l mai ții plecat:
așa ești om adevărat.

08.01. 2022

.....

Suchende

Durch Welten schreiten wir,
die unsre nicht mehr sind
und gleiten in Visionen,
die oftmals wir erlebt als Kind,
durften in Vorstellungen wohnen.
Weltoffen, universverträumt,
ersehnen Schicksal neu,
doch unserer alten Welt vertäut,
verwurzelt ihr in Treu.
Wir ständig auf der Suche sind
nach dem, was ungewiss stets ist,
und es auch bleiben wird, bar jeder Frist,
zerstoben wird im Wind.
Als Suchende mit wachem Blick,
vorwärtsgerichtet, kaum zurück:
ob irgendwann beschieden – unser Glück?

15.01.2022

Căutători/Suchende

Plutind prin lumi de ieri,
de visători copii,
trăite-n joc și-n mângâieri
„locașuri” și imagini vii.
Cosmopoliți visând astrale
după o nouă stea tânjind,
de vechiul univers loiale,
cu rădăcini adânci în ea,
suntem mereu căutând ceea ce e necunoscut
și fără termen rămânând,
purtați de vânturi neștiut,
dar cu privirea înainte,
rareori și înapoi,
ca cercetași cu minte
că poate-avem noroc și noi!

15.01.2022

Rămas bun, Adalbert Gyuris!

Aflu cu tristețe că azi, 25 februarie 2025, de dimineată, în Germania, s-a stins din viață Adalbert Gyuris, „pictor, sculptor, scriitor, poet și publicist român de etnie germano-maghiară” (după cum îi place să se prezinte).

Era deja cunoscută suferința lui Albert, era bolnav de ceva timp și povestea prietenilor despre „luptele” sale pentru viață, fiind un optimist și, în același timp, un om cu credință în Dumnezeu.

În ultimul timp (ultima lună, pff! Ce straniu sună!) am vorbit cu Albert, l-am ajutat cu câteva numere de telefon și, în 14 februarie a fost de-a dreptul fericit și m-a felicitat pentru inițiativă, în același timp mulțumindu-mi că m-am gândit la ei. Adică, pentru Ziua Națională a Lecturii am ales o poveste scrisă de nepoata lui Albert și citită de Zâna Poveștilor la Căminul pentru Persoane Vârstnice. M-am bucurat că am reușit să-i produc această bucurie știind că are serioase probleme de sănătate, pe care, însă, le ține cu succes sub control.

Din păcate, pentru Adalbert (Albert) Gyuris timpul s-a oprit! În această dimineată - 25 februarie 2025 - în Germania, la Augsburg, s-a stins din viață și, cu siguranță, se va muta într-o stea, în „steaua bunicului” despre care nepotica lui Rafaela a scris povestea.

Adalbert Gyuris s-a născut la 23 august 1953 în comuna Vermeș, fiind al doilea fiu într-o familie mixtă – tatăl său, Eugen Gyuris, fiind de etnie maghiară, iar mama sa, Ana Gyuris, născută Bitte, de etnie germană-șvabă din Banat. Copilăria și-a petrecut-o în satul Izgar din comuna natală, unde a început școala primară, iar din iarna anului 1963, toată familia s-a mutat la Bocșa Română, devenind bocșean.

Și-a continuat studiile primare, liceale și tehnice la Bocșa și Reșița. A urmat cursurile Școlii Populare de Artă din Reșița, clasa profesorului Peter Kneipp, absolvind în 1984. Este căsătorit din 1975 și are doi copii. În 1997 a emigrat în Germania, stabilindu-se la Augsburg.

A debutat în publicistică în 1970, în numărul din 20 aprilie al revistei „Rebus”. Între anii 1992-1997 a fost profesor suplinitor la Liceul Nr. 1 din Bocșa și a editat revista școlară a liceului, „Amprente”. În 1996 a devenit membru al Asociației Caricaturiştilor Profesionişti din România.

Activitatea sa publicistică acoperă o paletă largă, de la articole de presă, reportaje, rebus și enigmistică, la poezie și povești.

Adalbert Gyuris
23 august 1953 - 25 februarie 2025

A colaborat la ziare și reviste din România (peste 50 de publicații) și din străinătate (Danemarca, Anglia, Republica Moldova, Israel, SUA, Ungaria și Germania). De asemenea, a fost corespondent al ziarului „Timpul” din Reșița și al ziarului „Timișoara”, precum și redactor la ziarul „Vasiova”, seria de după 1989. În perioada 1990-2012 a realizat 67 de interviuri cu personalități marcante din cultura românească.

În 1999 a debutat editorial cu volumul de versuri intitulat „Strigăt fără ecou”, prefătat de poeta Ioana Cioancă.

Activitatea rebusistică include numeroase careuri de rebus, integrame și enigmistică minoră, apărute de-a lungul anilor în publicațiile de profil. Este autorul unui careu rebus record de 10×10 (Fantezie cu X), în care toate cuvintele conțin litera X, careu publicat în numărul din decembrie 2001 al revistei „Rebusache” și apoi în „Evenimentul zilei” din 9-10 martie 2002.

În domeniul artelor plastice, opera sa cuprinde lucrări de pictură și de sculptură (xilografură). Unele xilografuri sunt realizate după caricaturi ale actorului Horațiu Mălăele. A avut expoziții personale de xilografură în România – la Timișoara, Reșița, Vermeș și București - și în străinătate, la Graz, Nürnberg, Stuttgart, Budapesta, Praga, Gyula. De menționat că la Timișoara, Budapesta și Praga a fost prezent și actorul Horațiu Mălăele. A participat la expoziții de grup la Bocșa, Reșița și Macea. Are lucrări expuse în muzee – Macea, Timișoara, mănăstiri – Bocșa Vasiova, Augsburg, și în colecții particulare din Germania, S.U.A., Canada, Elveția, Anglia și România.

În data de 7 iunie 2013 s-a inaugurat Muzeul „A. Gyuris”, într-o sală a Căminului Cultural din comuna Vermeș, localitatea sa natală.

Din anul 2012 este membru al Ligii Scriitorilor din România.

A prefătat o serie de cărți, dintre care amintesc volumele poetului bocșean Claudiuș Myron Ișfan, pe care le publică pe cheltuială proprie: „Pe urmele zânei albastre” (Iași: TipoMoldova, 2013); „Poesis” (București: Editura „ePublisher”, 2014); „Pe urmele zânei albastre”: reproduceri ale paginilor manuscris (Tunari: „Centrul pentru Cultură, Istorie și Educație”, 2014) și „Poezii” (Târgoviște: Singur, 2015).

A debutat editorial în anul 1999 cu volumul de versuri „Strigăt fără Ecou” (Editura Marineasa, Timișoara, 1999), semnează volume de proză și interviuri și îl găsim în câteva antologii contemporane apărute în țară și străinătate.

Volume: *Strigăt fără ecou*. Timișoara: Marineasa, 1999; *Rebus... restituiri*. Reșița: Modus

PH, 1999; *Rebus... restituiri*. reeditare. Ausburg: Fundația Gyuris, 2012; *Adalbert Gyuris și xilogravurile sale*. Königsbrun: Galateea, 2005; *Casiana Nemeth printre... stele*. Augsburg: Fundația Gyuris, 2005; *Adalbert Gyuris – expoziții personale și de grup*. Augsburg: Fundația Gyuris, 2006; *Collected Whispers (Șoapte adunate)*. The International Library of Poetry U.S.A. 2008, Howard Ely Editor; *Cuvântul în timp*: antologie de poezie, proză și eseistică.- Cluj-Napoca: Grinta, 2011; *Cântece fără sfârșit*. Augsburg: Fundația Gyuris, 2012; *Cuvântul ca o pradă*: antologie de poezie și proză a cenaclului literar online „Noduri și semne”. ASPRA, Galați: InfoRapArt, 2012; *Întâlniri cu destine*: interviuri. Cluj-Napoca: Grinta, 2012; *Întâlniri cu destine II*: interviuri. Cluj-Napoca: Grinta, 2013; *Călător prin timp*.- Iași: TipoMoldova, 2013 (Opera Omnia. Proză scurtă contemporană) *Cu pluta pe Mureș și alte drumeții: însemnări de călătorie*.- București: eLiteratura, 2013; *Întâmplări: nuvele*.- Târgoviște: Singur, 2015; *Izgar: satul copilăriei mele*.- Târgoviște: Singur, 2016; *Tangențe. Autografe și poveștile lor*.- București: eLiteratura, 2019; *Doar trei cuvinte*.- Kiev, 2021 (Ediție bilingvă); *Doar trei cuvinte*.- Pristhina, 2021 (Ediție bilingvă); *Doar trei cuvinte*.- Vârșeț, 2021 (Ediție bilingvă); *Doar trei cuvinte*: versuri.- București: eLiteratura, 2021 (format liliput); *Just 3 words: minimalist poetry*.- London: Transylvanian Edition, 2022; *Doar trei cuvinte= Csak három szó*.- Gyula: Cronica, 2022; *Doar trei cuvinte*. Exemplar tipărit la Asociația Nevăzătorilor din România, [2023]; *Doar trei cuvinte=Numaj trin lava*.- Slobozia: Pod peste suflute, 2023; *Vise în alb și negru*: proză scurtă.- București: eLiteratura, 2023.

Traducere din limba maghiară: György Spiró. *Denunțare de spion: proză scurtă*.- București: eLiteratura, 2019.

Referințe: *Întoarcerea numelui – orașul Bocșa în timp*. / Ioana Cioancăș. Reșița : Timpul, 1997; *Fals dicționar de literatură bocșeană contemporană*. / Dimitrie Costa.- Reșița: Timpul, 2001; *Carte cu scriitori* / Dimitrie Costa.- Reșița: TIM, 2006; *Cartea neagră a ceaușismului. România între anii 1965 – 1989* / Liviu Vălenaș.- București: Saeculum I.O., 2004; *Personalități române și faptele lor 1950 – 2000* / Constantin Toni Dârțu.- Iași: Pim, 2008; *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2000 – 2009* / Gabriela Șerban.- Reșița: TIM, 2009 (Bocșa – istorie și cultură); *Cărășeni de neuitat XII* / Petru Ciurea și Constantin Falcă.- Timișoara: Eurostampa, 2011; *Cărășeni de neuitat XV* / Petru Ciurea și Constantin Falcă.- Timișoara: Eurostampa, 2012; *Biblioteca, între datorie și pasiune. 60 de ani de lectură și bibliotecă publică la Bocșa* / Gabriela Șerban.- Reșița: TIM, 2013 (Bocșa- istorie și cultură; 30); *Prietenii mei rebusiști: mic dicționar*. Vol. II literele D-M / Virgil Aghiorghiesei.- Iași: PIM, 2013; *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2009 – 2013* / Gabriela Șerban.- Reșița: TIM, 2014 (Bocșa – istorie și cultură); Gabriela Șerban. „*Întâmplări*” la Biblioteca

„Tata Oancea” din Bocșa sub semnătura lui Adalbert Gyuris În: *Bocșa culturală*. Anul XVII, nr. 3 (94)/ 2016, p. 8-9; *Panorama presei din Caraș-Severin* / Gheorghe Jurma.- Reșița: TIM, 2018; *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2014 – 2018* / Gabriela Șerban.- Reșița: TIM, 2019 (Bocșa – istorie și cultură); *Bocșa, un oraș ca o poveste*. Vol. 2: *Oameni, locuri, fapte din Bocșa de ieri și de azi* / Gabriela Șerban, Reșița: TIM, 2023 (Bocșa, istorie și cultură; 64); *Bibliografia revistei „Bocșa culturală” 2019 – 2023* / Gabriela Șerban.- Reșița: TIM, 2024 (Bocșa – istorie și cultură; 71); *Bibliografia revistei „Reflex” 2015 – 2020* / Gabriela Șerban.- Reșița: TIM, 2024 ș.a.

Adalbert Gyuris a avut suflet de artist, a ars pentru cultură, pentru artă, pentru carte, a avut multiple preocupări literar-artistice, a lăsat în urma sa lucrări interesante realizate fie prin arta mănuirii dălții, fie prin arta mănuirii condeiului și ... nu-mi vine să cred că scriu despre el la trecut!

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească!
Sincere condoleațe familiei!

**Gabriela Șerban
și echipa „Bocșa culturală”**

Ultimul mesaj înainte de a se stinge pentru revista „Bocșa culturală”:

Gânduri la ...răscruce

Noi gândim și spunem lucruri deosebite pentru existența noastră doar când trecem prin încercări mai grele pe care viața ni le oferă lovindu-ne și pedepsindu-ne din când în când...

Am fost ACASĂ, în România împreună cu soția și la întoarcere spre Germania, în Ungaria, lângă granița cu Austria am avut un accident cu mașina... Mașina într-o parte s-a făcut „zob”...

Am scăpat...Mulțumesc Bunului Dumnezeu!!! În asemenea momente ne trece tot „filmul vieții” prin fața ochilor și ne punem întrebări. Din păcate de cele mai multe ori găsim puține răspunsuri și apar din nou alte întrebări...

Personal mi-e ciudă că trebuie să dorm, să mănânc și să fac alte lucruri care îmi „fură” din această scurtă viață.

Uitându-mă în urmă îmi dau seama că am făcut de multe ori greșeli, am rănit poate persoane și azi mă doare enorm...

Aș ieși în stradă la o plimbare și aș saluta pe toată lumea cu bucuria că toți sunt prietenii mei și care mă iubesc așa cum și eu îi iubesc și respect pe ei.

Aș spune tuturor că merită să ne respectăm și să ne iubim. Să-l prețuim pe bunul Dumnezeu pentru că doar așa vom putea să ne ridicăm și să înțelegem rostul nostru al oamenilor.

Doamne ajută-ne să înțelegem să fim oameni și împreună să transformăm acest pământ în colț de rai. Acest colț de rai așa cum ne este prezis că

există după moarte și că unii își vor găsi liniștea acolo...

Mă gândesc cu mult drag la părinții mei și îmi pare rău că de multe ori nu i-am ascultat, că am greșit și mai ales că niciodată nu le-am spus cât de mult îi iubesc.

Încerc să fiu bun, corect, iubitor cu soția mea, fiica și soțul ei, cu fiul meu și prietena lui și mai ales cu nepoțica mea cea scumpă care este puntea dintre mine și viitor.

La început am învățat de la mama, tata, bunici și mai târziu de la oameni, direct sau prin lucrările lor adresate nouă multe lucruri despre viața aceasta scurtă sau lungă, cu frumoase, greutăți, necazuri și bucurii.

Oricum viața merită trăită și luată doar părțile bune din ea!

Totdeauna trebuie să fim respectuoși, să-i ascultăm pe cei care ne vorbesc și să iubim!

Privind peste umăr îmi dau seama că am pierdut mulți cunoscuți, apropiați și îmi pare rău că am stat prea puțin de vorbă cu ei. De la foarte mulți acești oameni aș fi avut de învățat și i-aș fi făcut pe ei bucuroși și poate chiar fericiți de clipele petrecute împreună.

Pentru fiecare eveniment petrecut la care noi n-am participat, noi găsim o justificare și încercăm să ne eschivăm, uitând de fapt esența că trebuie să fim alături de cei dragi, că poate altădată nu va mai exista, din păcate și asta ne va face să suferim mai târziu.

Cu cât avem mai mult ne dăm seama că avem puțin și ne gândim că am putea să pierdem ce avem sau să ne piardă cei ce ne au...

N-am fost un om zgârcit și nici invidios! Am încercat să împărtășesc tot ce știu celor din jurul meu și la rândul meu m-am bucurat când cineva de lângă mine a făcut la fel, m-a apreciat și respectat.

Acesta sunt eu!

Adalbert GYURIS

Dein treues Herz hat plötzlich aufgehört zu schlagen
und wollte doch so gerne bei uns sein.
Gott, hilf uns diesen Schmerz ertragen,
denn ohne dich wird vieles anders sein.

Adalbert Gyuris

* 23. August 1953 + 25. Februar 2025

In stiller Trauer:
Doinita, Ehefrau
Casiana, Tochter mit Manfred und Rafaela
Catalin Sohn mit Yoko
Eugen, Bruder mit Familie
Irma, Schwiegermutter

Asbach-Bäumenheim

Der Trauergottesdienst mit anschließender Beerdigung findet am
Donnerstag, den 6. März 2025, um 11 Uhr in Asbach-Bäumenheim statt.

Poeme de

VALERIU FRANCISC FABIAN

CROCHIU DE PRIMĂVARĂ

*Amirosind a reavân abia destelenit,
Pământul aburește în valuri opaline
Și lăcomos adună pe fața lu-i de tuci,
Lumina sulițată pieziș din înălțime.
Sub glia încălzită, mustind fremătătoare,
Adânc îngeminată-n ocrotitoru-i pat,
Sămânța așezată cu-ndătinat rituri,
Ivește-ndatorată al toamnei rod bogat.
Ingenuă-ntrupare cu zestre de splendoare,
Cochetul ochi de floare întredeschis pe ram,
Primește cu-ncântare sărutul de lumină
Al zilei re-animate de propriul ei balsam.
Cât poți cuprinde cu-ochii în havaina zare
Al desprimăvărării voalat și gingaș duh,
Plutește-nlarge valuri și-nflorează tandru
Revigorate simțuri în proaspătul văzduh.
Sublim înfiorată de izbucnirea firii
În sufletu-i de Zee și casta ei pruncie,
O fragedă copilă, ce-n toate se aseamăn
Cu zânele desprinse din dulce reverie,
În iarba mătăsoasă din jilava poiană
Pradă se dă visării în poala verde-a ierbii
În care Crai de Noapte, ne-ncoronați dar falnici,
Arar pășesc, ca-n transă, sub clar de Lună,
cerbii!*

MĂIASTRĂ BRÂNCUȘIANĂ

*Mai proaspătă și pură precum o adiere,
Ca lacrimile nopții ce-nmuguresc pe flori,
Ca spicele ce-n lanuri se talmăcesc în boabe,
Ca apele ce-n unde își scaldă chipu-n zori;
Din truda vieții noastre îți urci pe culmi lumina
Iar tinerețea noastră ce dăiunue-n urmași,
Îți nemurește chipul de Carpatină Doamnă,
Și-ți poartă-n lume fala, prin cei ce-ți stau
chezași.
Astfel te dăltui, astăzi, în marmura conștiinței
Măiastră Brâncușiană, în zboru-ți către stele,
Vatră a zămislirii și-a permanenței noastre,
Al neamului sfânt leagăn și-al împlinirii mele!*

Titus Suciu

Îngerii... nu îngenunchează

16.

- Io, după cum spuneți dumneavoastră, am cântat aceeași Doină când o murit badea Zarie.

- Așe-i.

- Păi aici îi aici, tata...

- Aici ce?

- Badea Zarie o cântat-o atunci și num-atunci, dar era stăpân pe clarinet de ani și ani de zăle, io az', când am dus clarinetul la gură pântru întâia oară și oarecum în șagă.

- Așe-i.

- Așe-i... ce?!

- Cum... ce?!

- Ce?! Păi asta vă rog să-mi explicați, tata.

Cum de s-o-ntâmplat să-nșâr, deși am pus mâna pă clarinet întâia oară, nu sunete la-ntâmplare ci tocma' Doina dă Jăle pă care dânsul o cântat-o când i-o murit fratele, iar io amu, cu tăte că n-am auzât-o niciodată, când o murit dânsu?!

Boxerul își poate recâștiga capacitatea de combatant dintr-un pumn, pentru Pătru a lu' Gore pumnul părea să fie acea ultimă intervenție a copilului. Până atunci nu acordase prea multă atenție discuției. Cu gândurile la problemele, la treburile sale, intervenise în dialog oarecum mecanic chiar dacă, măcar uneori, i se părea că trebuia să acorde replicilor fiului său mai multă atenție. Și, dintr-o dată – întrebarea aceea ce pur și simplu îl blocă.

- Ilie... Iliuță...

- Da, tata...

- Da, tata... numa' că io nu știu ce răspuns să-ț' dau... Și nici nu știu cine ar pute s-o facă... Ba mai mult de-atât, îi sigur că nu-i în stare s-o facă nime'... Că, Iliuță, când îi vorba de morte... gândurile nu ni să leagă ușor. De fapt nu ni să leagă deloc!...

- Înțeleg...

- Da' dacă nu-s în stare de-un răspuns... mi să pare c-ar fi bine să-ț' dau un sfat...

- Vă ascult, tata...

- Iliuță dragă fă... De-amu-ncolo fă... Fă numa' și numa' ce-ai făcut de-ai ajuns la întrăbarea pă care mi-ai pus-o.

- ... Adică?...

- Țâne-te de clarinet, Ilie. Du-l la buze când vrei să scăpi de-un gând rău... de câte ori te încearcă o neliniște... de fiecare dată când vorbele

ți să par pre sărace... Cu ce rămâi din tăte estea, Ilie... o fi răspunsul tău. Răspunsu' tău în fața celui ce ne-o dat viața... Da' ai grijă ce-ț' zăci, că-n anii ce vin iel pote să-nsămne... lumină... ori cruce. Pricepi ce-ț' spun?

- Nu...

- Îi bine. Dacă ai fi zâs da, ar fi însămnat că ierai cu gândurile-n altă parte...

- Tata, io...

- Da-i țâne minte vorbele estea?

- Ie...

- Atunci îi bine... Îi bine, Iliuță... Cu-adevărat bine-i abe amu. Și-i vide de ce-i așe când îi mai crește. Când îi fi în stare nu numa' să pui întrăbarea, ci s-o ții în tine până când găsești răspuns sungur... Dumnezeu să te ajute.

Cum după vorbele astea consideră că nu mai avea, de fapt că nu mai trebuia să spună nimic, și-l apropie cu o strângere ușoară a unui braț, îl sărută pe frunte, se ridică și coborî. Nu intră, însă, în casă. Se opri în verandă, se așeză pe laviță cu privirea spre șopru. Oricât de superficial l-ai fi privit, ți-ai fi dat seama că îl încerca o neliniște, că aștepta ceva...

De altfel, după doar câteva clipe, de pe buze i se desprinseră cuvinte stranii, nu ușor de descifrat... De-o face... nu i-o fi ușor... Da' o trăce prin viață nu ca oricare... De n-o face... ar însămna că bunu' Dumnezeu o greșât alegerea...

Peste nu mai mult de opt-nouă minute, pe chip i se contură o cu totul altă expresie. Încordarea, nesiguranța, se convertiră într-un zâmbet abia schițat. Într-un surâs părelnic, în care se distingeau, însă, stări profunde: mulțumire, încredere, cu toate astea și o oarecare... îngrijorare. De altfel aceasta se și concretiză în câteva cuvinte spuse sieși. Sieși, ori poate nu doar sieși: ... Ajută-l Domne... Fii cu el, Domne, că-i copil bun. Îi dezghețat, ascultător, cuviincios... Numa' că, din păcate îi pre simțitor și-n lumea asta...

Bărbatul înșiră vorbele acestea în timp ce Ilie cânta, pentru a treia oară, Doina de Jale a clarinetistului Zaharia. Și le înșiră uluit, transpus, abia stăpânindu-și lacrimile pentru că interpretarea îl... Îl răscolea. Îl tulbura mai puternic decât atunci când auzise melodia întâia oară, în tinerețe, din instrumentul sateanului lor. De unde, Domne, se tot întreba... de unde îndemânarea... de unde harul ăsta la Ilie?...

La finalul melodiei, având impresia că Ilie avea să părăsească șura, bărbatul se ridică hotărât să intre în casă. Dacă s-ar fi văzut, ar fi trebuit să spună ceva. Să pună o întrebare, să dea un sfat. Dar, părându-i-se că orice intervenție ar fi fost nepotrivită, că era mai bine să-l lase cu gândurile, cu trăirile, cu frământările sale de copil... vrăjit de ceva ce-l tulbura, ce-l... ademenea ca nimic altceva din ceea ce-ar fi putut face în clipele acelea, voise să evite să se vadă. Deși om simplu,

neinstruit, preocupat tot timpul de treburile gospodărești, în foarte multe situații depășit de ele, Pătru a' lu' Gore înțelegea că în momentele acelea el și copilul său se găseau în... lumi diferite. Numai că după câțiva pași, auzind iar clarinetul, reveni la locul său, ca spectatorul la finele pauzei în cadrul unui concert.

Firește, se aștepta să audă, din nou, Doina fostului clarinetist. Dar ceea ce se întâmplă, e drept, nu chiar de la început, îi captă atenția într-atât, încât pentru starea în care ajunsese la un moment dat, singurul cuvânt potrivit era... uluire.

(va urma)

MARIUS CĂRBUNESCU

Casa Scânteii

(fragment de roman)

VII

Reprezintă o adevărată aventură să șofezi prin București la orele matinale. Traficul nu poate fi comparat pentru nimic în lume cu cel de peste zi. Încâlceala naibii pune stăpânire pe străzi. Coloana de mașini ce încearcă să se strecoare prin deschizătura îngustă a unei intersecții e fără de sfârșit, ca cea a lui Brâncuși, făcând punte cu alte coloane din alte intersecții. Răzoare, Lizeanu, Dristor, 13 Septembrie, Drumul Taberei reprezintă tot atâtea puncte de inflexiune ale haosului, locuri unde timpul își arată o valență stranie, se vede cel mai pregnant rolul său coroziv care afectează tensiunea arterială și se joacă ghiduş cu nervii bucureștenilor. Drept urmare, călătorului din traficul bucureștean i se evidențiază o corespondență ciudată, pe care altfel n-ar fi intuit-o, între circulația rutieră și cea sanguină, riscând ca un blocaj major să-l determine pe celălalt.

În plus, vă vorbesc din propria experiență, șoferițele abonate la haosul matinal conduc ceva de speriat la primele ore ale zilei. În caruselul groazei, trebuie să-l potolească pe cel mic care urlă ca disperatul pe bancheta din spate, ce se fac ele, Sfinte Sisoe, că n-au apucat să-și aranjeze genele în retrovizoare, nici să-și dea cu puțințel ruș la celălalt semafor; de coafură ce să mai vorbim, arată ca prinse de pe gârlă! Ce-ar putea să inventeze, după ce-l debarcă pe prichindel, ca să ajungă la timp la ședință? Nici waze-ul nu mai mișcă, nicio scuză nu ține! Logica apăsării pedalelor și a învârtirii volanului, în aceste condiții speciale, are un mister aparte. Semnalizările funcționează oarecum previzibil, dar pe dos. Dificil de intuit cine se află pe locul șoferului în mașina din față,

dacă semnalul de stânga e însoțit de un viraj tot la stânga, te-ai ars, e un el, nu o ea.

Domnii au și ei preocupări din sfera distragerii atenției. Mestecă hulpav dintr-un sandviș, cu pachetul într-o mână și cana de cafea pe bord, cu ochii în telefoane, la ultimele emailuri ale clienților, și urechile ciulite spre cel mai recent podcast ce răsună în difuzoare. Oricum, acuitatea vizuală nu îi definește, mai ales la primele ore ale zilei. Despre pietoni, ce să mai vorbim? La tot pasul mămici grăbite, mereu în întârziere, târâie după ele un ghiozdan de-o mână și un balast însuflețit de cealaltă. În preajma școlilor, ca un făcut, portierele se deschid fix în fața ta, frânezi brusc și îți verși cafeaua în poală, pentru că un pici coboară în fugă, evident, fără să se asigure. Un pic mai încolo, în dreptul trecerilor de pietoni, apar SUV-uri lăsate *pe avarii*. Vizibilitatea pietonilor care se încumetă să traverseze prin locul marcat și a șoferilor care ar trebui să-i evite tinde către zero, iar un eventual acroșaj se transformă într-o chestiune de pură probabilistică. Să te afli la volan în asemenea condiții, cum v-ați prins, devine extrem de solicitant.

Într-o astfel de dimineață, care adăugase la toate problemele enunțate mai sus și o ploaie mărunță, mă sună din redacție secretara directorului editorial. O fătucă ageră la minte, pe deasupra și foarte simpatcă. Complet diferită de restul secretarelor care se fâțâie fără rost prin birouri, doar ca să-și expună formele apetisante. Bianca nu era așa. Nu identificasem vreo însușire care s-o claseze în rândul șefelor de cabinet senzoriale, cu nasul orientat spre tavan, mirosind șefimea de la distanță, cu acuitatea vizuală și auditivă la cote înalte, dar devenite cu timpul, împreună cu bunăvoința, foarte selective. Nici n-ar fi avut cum să facă parte din aceeași tagmă pentru că Bianca plecase din rândul ziariștilor, fusese colega noastră pe social până pusese *Zeul-Zbir* ochii pe ea și a decis s-o transforme într-un șoricuț de birou. Bia, cum îi spunea, nu-și putea uita trecutul gazetăresc chiar atât de repede. De altfel, și-a dovedit priceperea și în noua calitate, dezambiguizând deciziile controversate și de multe ori contradictorii ale șefului. Dar mai ales, se făcea utilă atunci când interacționa cu oamenii. Funcționa ca un amortizor între șef și subalterni. Din postura de secretară căuta pe cât posibil să mai îmblânzească dihania conducătoare, înzestrată cu o irascibilitate extremă, pe care cu toții o consideram ca pe o reminiscență a trecutului său tumultos.

Pe vremuri, în regimul trecut, Zeul-Zbir fusese un disident de temut, anchetat și închis de mai multe ori pentru convingerile sale politice. În atare condiții, revoluția (sau ce-o fi fost) venise ca o binemeritată răsplată, propulsându-l în fruntea ziarului. Nimeni nu îndrăznea să i se opună, nici măcar voalat. Doar Bianca știa cum să-l ia, se

interpunea între deciziile sau chiar sancțiunile radicale ale șefului și cei cărora li se adresau. Își juca foarte bine rolul determinant.

Știam că nu m-ar fi căutat pentru a sta la taclale și, în consecință, că are ceva important de comunicat. Cu toate astea, nu puteam să răspund, eram blocat în trafic, cu un pasager grăbit care-și pierduse răbdarea și vocifera întruna pe bancheta din spate. Am respins apelul și am sunat eu după aceea. De la primele cuvinte, am dedus că în redacție se instaurase o stare tensionată, iar secretara nu era deloc în apele sale. O voce panicată mă bulversează și pe mine:

Dane, de ce naiba nu răspunzi? Nu știu de unde să te iau. Domnul director întreabă întruna de tine. Din cinci în cinci minute bagă capul pe ușă și te caută din priviri: *a venit? n-a venit*. Se pare că are ceva important să-ți comunice. În cât timp poți să zbori până aici?

Sigur, mă pornesc de îndată. Însă n-am idee cât fac până la voi, pe bune, traficul este infernal în partea aia de oraș. Nu poți să-ți imaginezi cum se circulă, Bianca, bară la bară, aștept și de cinci ori la un semafor până să-mi vină rândul. S-a mai pus și ploaia asta nesuferită de câteva minute. Dar, spune-mi, s-a întâmplat ceva grav?

Glasul strident din telefon, cu vocea ridicată, pentru a acoperi zgomotul de fond dintr-o uzină media unde pe cât se scrie se și trângănește, iar uneori se țipă de-a dreptul, de data asta se înmoaie până devine șoptit:

Nu știu cum să-ți spun, Dane... Circulă doar niște zvonuri, nimic oficial. Rămâne între noi doi, da? Se pare că ar fi venit niște rezultate financiare care nu arată tocmai strălucit. Mă rog, nimic nou sub soare. Dar, de data asta, se vorbește pe la colțuri de reorganizare, restructurare, schimbarea acționariatului. A politiciii editoriale, nu cred. Oricum, directorul e destul de răvășit azi. Și din cauza asta ar fi bine să te grăbești. Poate o să afli tu mai multe când te întorci și ne spui și nouă.

Discuția mă lasă perplex. Un bodycheck simțit direct în mațe. Mai rău nici că se putea... Ce reorganizare? Ce restructurare? Asta ar fi ultima picătură care ar umple paharul și m-ar convinge să iau decizia care-mi lipsește. De bună seamă, una înțeleaptă, care să separe apele, să taie nodul gordian. Așa nu se mai poate! Sub presiunea atâtor deadline-uri stresante, echilibrul meu psihic a fost dat peste cap, dar se duce pe copcă și sănătatea până la urmă. Surmenat de griji, tot timpul atent la detalii, cu două joburi, unul mai greu ca altul, cu doi șefi și cu frica în sân că vor afla unul despre celălalt, nu mai pot continua așa. Mai bine să dau lucrurile în vileag și să afle de la mine care-i problema, decât de la alții. Trebuie să aleg odată!

Când am ajuns la Scînteia, purtam cu mine servieta în care strecurasem demisia mea scrijelită

cu nerv pe o coală de hârtie. Nu mă așteptam la concesiile, mai ales că am fost într-o degingoladă totală cu acest program infernal și în ultima vreme cam tăiam frunze la câini prin redacție. Prin paginile ziarului numele meu trebuia căutat cu lupa în dreptul autorilor. Oricum, aveam câteva alibiuri de care puteam uza, la o adică!

Contrar previziunilor, directorul se interesează în ce ape mă scald, cum îmi mai merge, dacă sunt mulțumit pe plan profesional sau familial. Mă ia pe după vișini, șmecherul, cu înconjur, c-o fi, c-o păți, stai să vezi că nu-i așa, dar n-oi fi eu prost să pic în capcana lui. Am intuit cum vine treaba, că are timp de pierdut la taifas cu mine, ca să-mi dea perversa abia la final. *Aici suntem cu toții ca într-o familie, ne spunem păsurile, chiar dacă avem dificultăți în plan personal, le rezolvăm împreună; confortul de la birou sau de acasă trebuie menținut, mă-nțelegi, condițiile de muncă și de viață reprezintă un capitol foarte important în activitatea fiecăruia dintre noi, care potențează realizările profesionale; nici viața personală nu trebuie neglijată*, după cum mi-a spus-o ca fapt divers, nu ca pe o justificare. Și alte blablauri, n-am să insist. A sesizat și el că parcă nu mai dau același randament în ultima perioadă, însă a pus-o pe seama unei dispoziții mai proaste. Dar de-acum, gata, e hotărât să schimbe lucrurile și să mă motiveze suplimentar. Am tot așteptat ca fraierul să termine cu gargara și să-mi zică bărbătește ce are de zis. Din câte se părea, temerile mele nu-și găseau nici cel mai mic fundament:

Dragul meu, te știam mai combativ, mai cu vână. Știu, știu, problemele financiare, bată-le vina, ne macină pe toți. Însă trebuie să strângem rândurile, o dată în plus. O să înceapă campania electorală peste câteva luni. Vor veni și banii din publicitate politică, vei vedea că se vor aranja lucrurile. Dacă nici noi, cei din conducere, nu ne pricepem să ne ținem oamenii valoroși aproape, atunci cine s-o facă? Dar nu pentru asta te-am chemat, să te încarc cu promisiuni. Ce știi despre concernul olandez Phil&Delic?

Nu prea multe. Au cumpărat de curând uzina *Electromecanica*, la a treia încercare de privatizare, și din câte se pare au interese strategice de extindere în regiune. Numai că există și câteva impedimente notabile...

Bravo! Îmi place cum gândești. Vei avea ocazia să-ți îmbunătățești cunoștințele cât de curând. Am aici o invitație venită pe adresa redacției. M-am gândit să te recompensez cu o deplasare de două zile în Olanda, într-o delegație din care fac parte politicieni și ziariști. Cei de la Phil&Delic suportă toate cheltuielile, noi trebuie doar să scriem ceva despre evenimentul care va avea loc la Amsterdam. Te vei ocupa tu de asta. Spațiul în ziar este pregătit, numai să trimiți corespondența la timp și în rest poți să-ți faci program turistic. Plecarea este chiar mâine dimineată.

Stupoare. Am fost de-a dreptul șocat, în prima fază crezusem că doar mă înțarcă cu niște glume de prost gust. Oare asta să fie perversa pe care o tot așteptam? Nu prea semăna. Nu mă dumiream dacă să mă bucur ori ba, nimic verosimil din ceea ce se întâmpla cu mine nu m-ar fi putut convinge de bunele sale intenții. Așa ceva e greu de crezut, chiar și în vise. Mai degrabă, o farsă sinistă își punea amprenta asupra existenței mele. Dacă cineva mi-ar fi spus înainte de-a ajunge la redacție cum va decurge discuția cu Zeul-Zbir, l-aș fi trimis la plimbare din prima. Eram pregătit să-mi motivez lipsa de implicare la locul de muncă, în timp ce-aș fi deschis tacticos servieta cu hârtia velină în ea. *Probleme personale, domnule director, însoțite de dificultăți financiare, m-au determinat să accept o colaborare într-un alt domeniu. Inițial am crezut că-mi pot onora ambele obligații, dar iute am constatat că timpul mi se scurge printre degete. Asta este situația. La revedere și drum bun, fiecare pe calea sa!* Vestea cu Olanda m-a făcut însă să-mi înghit cuvintele și să-mi reprim gesturile.

Ciudată atitudinea directorului! Oare își dorește să scape de mine într-un mod elegant sau chiar are nevoie de capul meu limpede? Nu-mi pasă! Oricum, eu venisem cu demisia pregătită, așa că m-am hotărât să trăiesc clipa fără griji inutile, în cel mai hedonist mod cu putință. Am mai rămas puțin la redacție, să-l salut și pe Adrian, care nici el nu știa ce să creadă despre comportamentul bizar al directorului, după care am tulit-o direct acasă, să-mi pregătesc bagajele de călătorie.

Pe drum, aceleași marote sinistre îmi apăreau în față, nedându-mi pace defel. Oare am procedat corect să mă așez cu fundul în două lunturi?

RADU THEODORU

CALEA ROBILOR

– roman –

LA COTU – CHITAIULUI

ÎN CARE SE VEDE CĂ NU ÎNTOTDEAUNA
BĂRBAȚII CĂLĂUZESC TREBILE DE OBȘTE DE
O HRĂPIRE DE FECIOARĂ, NEȘTE CUMPENE
DE CUGET ALE CĂPITANULUI MĂRZEA ȘOIMUL
ȘI ALTE ÎNTÂMPLĂRI TĂLCUITOARE

8.

De când am ieșit la Bugeac sunt altul, își spune Mârzea. Mai curând încep să fiu eu însumi. Elisaveta Sofia l-a ars. Cenușă l-a făcut pe cel de odinioară. Ascultă întâmplările mărturisite de Văsălie Cucu, în vreme ce se înmulțește pe el cu

o lăcomie sălbatecă. Cuprinde câmpia în nesfârșirea ei aurie, cu pânzele subțiri de colb, cu behăitul stins al turmelor rămase undeva dincolo de Movila Tursanului. Cu cerul boltit albastru, cu vârtejurile albe ale egretelor, stârcilor și pescărușilor deasupra lacului tivit de stufărișuri și trestiișuri care trag o dungă verde pe zare. Ahmet călărește singur în fața lor. Dincolo de el, abia se zărește harabaua jupânului Mikolaj Bodnarenko. Aud zgomotele chervanului căruia îi face straja dinainte. Țăcănitul potcoavelor, scârțâitul osiilor. Clempănitul obezilor. Când se întoarce în șa, vede teleguța celor doi Bârlădeni : tatăl și fiul. Acolo, călărește Smaranda. Este ciudat cum îl încearcă o bucurie nespusă, ca și când cerul, câmpia, lărgimile fără margini, aromele crude de ierburi, țistuitul prepelițelor, fuga mărunță a hârciogilor n-ar veni din afara lui, ci din sine însuși. Ca și când el însuși ar fi într-un fel cer și câmpie. Văzduh strălimpee și nesfârșire. O altă față a lui necunoscută, până-n clipa asta când se cuprinde în Bugeac și-n care cuprinde Bugeacul în sine este dorința năpraznică de a o supune pe Smaranda. Astfel și altcum decât pe Elisaveta Sofia. Ibovnică și soată. Stăpână de casă. E mult tânjește Hârtopul Tigheciului după glas de jupâneasă. După bătutul războiului și chiotelile copiilor. După sărbători tihnite cu toate ale lor din veac.

Așa că, sătui noi de baltă și de pește și de țânțari, de lotci și de pescari, i-am dat mulțămăta noastră jupânului staroste Paisie Băcu pentru ocrotirea lui. I-am lăsat în grijă muierile și copiii până ne rostuim iarăși la plug și la hole și la prisăci, domnia ta căpitane. - Că fără să simțim mirozna de brazdă, nu suntem oameni domnia-ta.

- Vă-ntoarceți în ghiarele dăbilarilor?

- Ba! Am ținut sfat cu domniile-lor de peste Nistru, care tot Moldova se chiamă, de-i zice Ucraina tătărească. Jupânul Dimitrie Bosii are o moară, un vad cu o moșioară, arător, livește, un pâlci de pădure de la Balta spre Bug. Le-au pustiiit nohăii acu-s trei ani. Oamenii care-au scăpat de robie, s-au pustiiit. S-au căzăcit. Ni le dă în devălmășie pe zece ani, cu decimă dreaptă. După 10 ani le putem răscumpăra. Îi facem și slujbă la oaste, când are trebuință. Și strajă la acel va.

- Ne-am învoit a purcede să vedem cu ochii. Măria-sa sărarul ne-a dat slobod.

- Adevăr grăit-a fratele Maștei, răsare din picoteală Anton Nefir.

- De aceea v-ați înțolit nici căzăcește, nici leșește?

- Și de aceea, căpitane Mârzea. Poruncă avem să te străjuim până la Hârtopu Tigheciului. Apoi, slobodzi suntem s-o tăiem la Soroca. Și mai departe spre acea altă baștină a noastră, dacă în răzășia din moși suntem scoși de ticăloasa domnie.

Văsălie Cucu se ridică în scări. Pune mâna streășină. De pe linia trestiișului se ridică un

vârtej de colb. Omul de oaste Ahme vine la galop mic.

- Tătari estem!

Mârzea numără mogâldețele care cresc cu repeziciune, învăluindu-se în vârtej de colb.

- Lăsați săbiile... Sunt numai zece.

În clipa când Mârzea se ridică în scări să cerceteze câmpul, Smaranda țâșnește pe lângă ei, vânturându-și sabia.

- Pe loc, strigă Mârzea, punând pintoni.

Șeitan se dezlanțuie într-un galop turbat. Ce-i va fi venit Smarandei să iasă înaintea ceamburașului cu sabia, se-ntreabă Mârzea, culcat pe oblânc, se lasă ușor pe greabănul armăsărilor, o ajunge pe față și cu o mișcare scurtă prinde frâul de sub zăbală, strunindu-i calul. Smaranda rămâne o clipă cu sabia ridicată. Se-nroșește până-n vârful urechilor. Gâfâie ațâțată de goană.

- Lasă-mi frâul șuieră.

- Vâră-ți sabia în teacă, jupâniță.

- N-ai am da porunci.

- Am a-ți da porunci. Chervanul, cu oameni, trăgători și avere se află sub privegherea mea.

- Ți-ai lăsat cneaghina pe mâna tătarilor, viteazule.

- Văd că hălăduiește în pace.

- Lasă-mi frâul.

- Ți-l las când îți trece fierbințeala. Ce voiai cu sabia?

- Voiam ce voiam.

- Să strici pacea zilei. Te prindeau tătarii cu arcele.

- Avea cine să mă scape.

Caii joacă pe loc. Ropotul călăreților tătari care-i înconjoară în clipă. N-au sulițe. Nici arcuri. Doar săbiile. Mârzea lasă frâul. Se alege tătărașul Mambet care râde, împingându-și fugarul spre ei. O amenință pe Smaranda cu biciușca. Spune pre rumânie:

- Smaranda nu bun vrei taie Mambet. Mambet iubeștem Smaranda.

Tătarii stau gheboșați în șei, cu trăgătorile scărițelor scurtate mult după obiceiul lor. Se apropie la trep ușor cei trei răzeși. Se apropie teleguțele și răvanul de sub pologul căruia se arată fața îmbujorată a Zamferei. Tătărașul Mambet, într-un benic albastru, cu calpac din soboli își rotește calul flocos pe loc, apropiindu-l de rădvan. Râde, arătându-și dinții :

- Seberpare hatun, Membet iubeștem... Iece! Vedem mama!

- Piei diavole, se burzuluiește jupâneasa Maria, amenințându-l cu dășăguța cu care-l croise în târg, la Chilia. Auzi-l afurisitul, îți zice „doamna Bucată de zahăr”.

Căpitanul Mârzea curmă scurt jocul tătărașului.

- *Habar bar-ma ?* îl întreabă... Ce vești aduci?

- *Bar habar bic iacși, răspunde Mambet...*

Veștile sunt foarte bune.

Se pleacă în șă.

- Mârzea baatur este poftit de Gazan baatur celebii să-i cinstească otacul.

- De unde-a știut Gazan baatur celebii, că însoțesc acest chervan?

Mambet se veselește din nou. Îi place cum vorbește tătara acest viteaz care-i este rudă prin Gazan baatur celebii. Îi plac și mai mult cele două fete. Peste un an va trece în rândul mârzacilor. Va avea oile, caii, slugile, războinicii și robii pe care-i va agonisi, dacă tatăl lui nu-l va sili să plece la Bagdad sau la Damasc pentru învățătură. Iată din pricina cui n-are slobodă să-și arunce ochii în harabaua cu poleacele. Tatăl și unchiul lui sunt în bună pace cu afurisitul de Mikolaj. Fac negoț bun cu el. Dar mai ales cu acest bătrân care seamănă cu Allah, Morun effendi sunt ei într-o frăție. Și de negoț. Dar mai ales o frăție de taină. A uitat să-l poștească pe bătrân, după poruncă. Îl poștește acum. Gazan celebii i-a pregătit naiurile. Și asta a uitat să i-o spună lui Mârzea baatur. Prietenii astea ale părintelui și unchiului îi strică plăcerea de a hăitui din când în când oamenii boierului Decuseară.

- Când ați ajuns la Chitai, îl întreabă Mârzea. În vară vă pășteți turmele pe la Deljiler.

Au trecut multe zile și multe nopți de atunci, baatur.

- Hurrem este cu voi?

- Hurrem este cu noi!

- Atunci, Allah cu tine. Așteptați-ne!

Hurrem, vesela, îi este și un fel de rubedenie. Veselă și înțeleaptă. Ce viteaz va fi luat-o în haremul lui? Mambet scoate un *Ieee* ascuțit. Pleacă în goană urmat de războinicii lui. Unii purtând cojoace fără mâneci cu mița în afară puse pe pielea goală. Pe țestele rase, calpăce din blănuri.

Chervanul își reia tocmeala de drum. Mârzea simte apropierea Smarandei ca pe-o vâpaie.

(va urma)

86 DE ANI DE VIAȚĂ ȘI DE ISTORIE TRĂITĂ (VII)

- Din volumul „Am trăit, am văzut, am consemnat”, aflat în manuscris -

Umilitoarea pățanie a colegului Ionică Vâlsan

A fost o toamnă lungă și blândă! Cu zile plăcute și ploi rare, de care copiii ieșiți la joacă se bucurau din plin, hârjonindu-se și alergând zburdalnici pe ulițele colbuite ale satului. Între ei, la fel de zburdalnic și neastâmpărat, se număra și Ionică Vâlsan care, în acea toamnă, împlinise vârsta de 8 ani. Oamenii satului, gospodari pricepuți și harnici, își vedeau de obișnuitele lor îndeletniciri, între care strânsul recoltelor de pe câmpurile semănate cu porumb și culesul roadelor din livezile inundate de aroma poamelor coapte, le ocupau cel mai mult timp. Acestor preocupări specifice perioadei, li se adăuga acum și una cel puțin la fel de preocupantă, prilejuită de primele „alegeri democratice libere”, de după război, ce urmau să aibă loc peste o săptămână și în care se înfruntau - cu obișnuitele și pătimașele încrânceneli specifice momentului - toate partidele care luau parte la scrutinul electoral. Atmosfera efervescentă a acelor zile era susținută de prezența - în toate locurile unde puteau fi lipite - afișe purtând semnul electoral al fiecărui partid (soarele, ochiul, cumpăna) și îndemnuri mobilizatoare care chemau cetățenii la vot: (Votați soarele! Votați Ochiul! etc.) nefiind scăpate din vedere nici măcar ulucile gardurilor ce împrejmuiau curțile și terenurile intravilane deținute de gospodarii din sat. Într-una din după amiezele acelor zile, când după terminarea „temelor de casă” copiii o puteau zbughi friciți pe ulițe, Ionică, împreună cu alți colegi de clasă, se porniră dezlănțuiți să se joace de-a răzbelu', joc în care - pentru a imita răpăitul armelor de foc, se înarmară fiecare cu câte un băț mai gros, și porniră în iureș pe lângă gardurile întâlnite în cale, trecând cu bățul peste ulucile acestora (pline cu tot felul de afișe) care răpăind de mama focului, îi încântau nespus. Nevinovata lor joacă copilărească lăsa însă în urma ei un adevărat „prăpăd” pe care, în focul jocului, niciunul dintre participanții la el nu l-a luat în seamă. Afișele electorale care au împdobit până atunci gardurile s-au transformat adhoc în niște jalnice zdrențe de hârtie care, în briza călduță a serii fâlăiau ca aripioarele rânite ale unor păsărele, gata să se prăbușească în gol.

x

Anii au trecut, urmându-și drumul lor teluric cu unic sens. Ionică Vâlsan a terminat școala primară, a absolvit liceul și luându-și licența la Facultatea de istorie și filozofie din capitală, a fost repartizat (potrivit rânduinelor vremii) să lucreze ca ziarist în redacția ziarului raional „Flamura roșie” din „Cetatea de foc” de pe Bârzava. Inteligent

și dotat cu harul scrisului, Ionică s-a făcut repede remarcat și apreciat atât de conducerea ziarului cât și noi, colegi, care apelam la sfaturile lui (fiind pe atunci singurul gazetar cu studii superioare din redacție), întrucât, oricât de ocupat ar fi fost, jovialul Ionică era mereu disponibil să dea un sfat, o sugestie, o idee care să ne ajute să abordăm cu mai mult curaj genurile gazetărești și să ne familiarizăm cu stilul și cerințele fiecăreia din ele. Era - așa cum îl numeau colegii - un „băiat de comitet” pe care te puteai baza, oricând apelai la ajutorul lui. Cu șarmul, bunăvoința și caracterul lui ales, Ionică Vâlsan (după pseudonimul cu care își semna articolele) a ajuns să conducă secția culturală a ziarului, bucurându-se de aprecierea specialiștilor din instituțiile de cultură ale orașului și raionului, Fiind doar UTM-ist, și bucurându-se de unanime aprecieri (inclusiv din partea „capilor” Comitetului raional de partid), i s-a propus să depună cerere pentru a deveni „candidat de partid”, propunere pe care Ionică a acceptat-o. În tot acest timp (rezervat întocmirii dosarului personal și pregătirii teoretice pe care trebuia să o facă orice candidat de partid), organul de partid și securitatea (care veghau neabătut la asigurarea „purității rândurilor partidului”) făceau verificările de rigoare asupra trecutului tău și al familiei din care proveniai, și cum perioada aceasta se încheiase, biroul organizației de bază din redacție, se aștepta ca, în scurt timp, să primească „undă verde” pentru punerea în discuție a candidaturii și primirea în partid a tovarășului I. Vâlsan. Cu două săptămâni înaintea așteptatului eveniment, se produce însă o adevărată „lovitură de teatru”! Prin cel mai activ răspândac al știrilor neașteptate și neplăcute din acea vreme - „Radio șant”, aflăm că evenimentul se pare că nu va mai avea loc, întrucât lui Ionică i s-ar fi găsit, nu se știe ce ... „bube în cap”! Stupoare ! Așa cum se întâmplă în asemenea cazuri, când transparența asupra evenimentului este pusă sub obroc, în redacție au început să se facă tot felul de presupuneri și speculații, care au sporit și mai mult tensiunea și starea de confuzie exstente deja. Când după câteva zile atmosfera a început să se destindă, secretarul B.O.B. a convocat subit o adunare generală (la care a fost invitat întregul pesonal din redacție) la care și-a făcut apariția și secretarul cu probleme organizatorice al comitetului raional de partid. Fără respectarea tipicurilor obișnuite cu care începea orice adunare de partid (chiar dacă era lărgită ca și a noastră) și fără alte introduceri, acesta ne-a anunțat sec că, întrucât în urma cercetărilor efectuate de organul de partid și de securitate, s-a constatat fără dubii, că colegul dumneavoastră Ionică Vâlsan - înșelând așteptările și speranțele puse în el, deși a fost crescut și educat în regimul socialist - a încercat să inducă în eroare partidul prin ascunderea „trecutului său dușmănos”, intenționând chiar să se infiltreze în rândurile partidului, urmează să

(Continuare în pag. 40)

Dascăli de frunte

Profesorul Aurel Ion Regea (1942 – 2023)

*„Un bun profesor are această grijă statornică, de a-i învăța pe discipoli, să se lipsească de el.”
André Gide*

Profesorul Aurel Ion Regea s-a născut la 9 mai 1942 în comuna Gătaia, județul Timiș, din părinții Aurel și Floare Regea. Clasele I-VII le-a urmat la Școala Generală din Gătaia, iar liceul la Lugoj, renumitul Liceu „Coriolan Brediceanu”, pe care l-a absolvit în anul 1960. După terminarea cursurilor liceale a devenit student la Facultatea de Fizică-Chimie din Timișoara, absolvind în anul 1963. În perioada 1968-1973 și-a continuat studiile la Universitatea de Vest din Timișoara la facultatea de cinci ani, devenind profesor I, cu drept de a preda și la liceu.

rămas doar pe catedra de fizică și în această calitate a pregătit două laboratoare de fizică, de la zero, cu foarte multe materiale necesare experiențelor folosite în cadrul predării fizicii. Primul laborator l-a realizat în primul an de activitate în clădirea veche, iar al doilea, superior dotat în clădirea nouă. Fiecare oră de fizică era pregătită cu o zi înainte, cu materialele necesare pentru experiențe, dar și cu probleme din Gazeta de fizică, revistă din care elevii pe care-i pregătea lucrau frecvent, unii chiar au devenit colaboratori ai acestei gazete.

După absolvirea primelor studii, la Facultatea de Fizică-Chimie de trei ani, a fost titularizat ca profesor la Școala Generală din Gherteniș, unde a predat până în anul 1966 când s-a transferat, devenind titular la Școala Generală Nr. 1 din Bocșa, după căsătoria cu profesoara Florica (Hegheș) Regea, lucrând împreună la aceeași unitate școlară până la pensionare, în anul 2002.

După trei ani de căsătorie, în anul 1969, s-a născut fiul lor Regea Mihail Cătălin, care a studiat în cadrul Politehnicii Timișoara, în prezent fiind inginer-antreprenor, căsătorit cu Simona Alena Șirli, inginer la o firmă de proiectări.

În decembrie 2000, familia s-a lărgit prin nașterea nepotului Regea Raul Bogdan, în prezent licențiat al Facultății de Economie și Administrare a Afacerilor din cadrul Universității de Vest din Timișoara, și masterand în cadrul aceleiași facultăți.

După ieșirea la pensie, în anul 2002, și-a schimbat domiciliul și s-a stabilit la Timișoara, pentru a fi aproape de fiu, noră și nepot, unde a trăit până în martie 2023, când fulgerător a plecat de lângă cei dragi, în lumea cea fără de dor, lăsând un gol imens în sufletul celor dragi, dar și al cunoscuților, al prietenilor.

Revenind la activitatea didactică, amintim dăruirea pe care a avut-o în munca desfășurată de-a lungul timpului în pregătirea și educația atâtor generații de elevi, lăsând în amintirea lor momente frumoase, experiențe pregătite cu seriozitate la orele de fizică, relația de respect reciproc și prietenie cu elevii, dar și cu părinții acestora.

Precizez că, venind ca titular la Bocșa, a

s-au împlinit atunci când elevii participanți la concursurile școlare, în perioada când s-au organizat olimpiade la fizică, au fost clasati câștigători pe județ. Aceleași mulțumiri au fost și în perioada când la liceele industriale din Reșița, elevii domnului profesor au luat primele locuri.

Mulți dintre elevii săi au devenit ingineri, profesori, medici, meseriași pricepuți în electricitate, după ce bazele înțelegerii și învățării fizicii au fost puse de profesorul Aurel Regea. În mesajele primite cu diferite ocazii, foștii elevi mărturisesc că datorită dumnealui știu să schimbe un bec, să monteze o priză, să facă diferite legături între cablurile electrice etc, pentru că, de fapt acesta era obiectivul pe care-l urmărea profesorul la clasă, să îndeplinească teoria cu practica.

A fost un dascăl care și-a iubit profesia, preocupat de educația elevilor săi, de pregătirea lor pentru viață. Discuțiile libere și de viață pe care le avea cu elevii la orele de dirigiență, erau completate prin activitățile extrașcolare, excursii, jocuri sportive în timpul liber, toate făcute cu însuflețire și pasiune. A instruit și condus echipa de dansuri a școlii, participând la concursurile școlare județene pentru locuri fruntașe.

A fost omul care a organizat multe festivități școlare cu elevii, serbări, drumeții, activități de voluntariat, cercuri, cel de foto, fiind pasionat de fotografie, mai ales că în cadrul facultății a făcut cursuri de pregătire pentru fotografie. Toate pozele folosite la panourile școlare și albume sunt realizate de dumnealui.

În perioada construirii clădirii noi a școlii, a fost unul dintre oamenii de bază care nu numai că a supravegheat munca elevilor, dar a muncit alături de ei. A fost un ajutor de nădejde pentru direcțiune, indiferent de director, participând efectiv la activitatea de întreținere și reparații în școală. De asemenea, multe din acțiunile de întreținere și modernizare din școală, s-au datorat domnului profesor, prin relațiile de prietenie și respect pe care le avea cu părinții elevilor, muncind alături de ei, cu conducerea Uzinei Bocșa, cu conducerea IGOB.

Este important de menționat faptul că, s-a implicat permanent în activitatea culturală și socială a orașului, fiind membru în diferite comisii legate de pregătirea pe care a avut-o.

Revenind la activitatea profesională, menționez faptul că a fost preocupat de perfecționare, astfel, a parcurs cu succes toate etapele perfecționării în învățământ, după examenul de definitivat, a susținut examenul de gradul al II-lea și apoi cel de gradul I, prezentându-se cu succes la fiecare examen.

Iubit și respectat de colegi, a fost prezent în momentele deosebite din activitățile acestora, gata oricând să le fie în ajutor și chiar îndrumător celor mai tineri.

A fost un om puternic și ascundea o sensibilitate deosebită. Și-a iubit familia, având o slăbiciune aparte pentru nepot, pe care-l dorea să fie mereu cu el, îl diviniza. Dacă până la nașterea lui n-ar fi plecat din Bocșa, la ieșirea la pensie a lăsat în urmă locuri pe care le-a îndrăgit, luând amintiri frumoase din anii tinereții, pentru a fi aproape de cei pe care-i iubea atât de mult și mai

ales de nepot care nu împlinise doi ani.

În ultimul an, 2022, a luptat cu o boală care s-a declanșat subit, și când părea că se simte bine și că a învins-o, s-a stins într-o clipă, la 18 martie 2023, chiar dacă nimeni nu se aștepta.

Va rămâne pentru totdeauna în amintirea noastră ca un om de caracter, un altruist, un soț, tată, bunic, prieten, coleg deosebit, vesel, cu gluma la el, sociabil, stabil în relațiile de prietenie. Dumnezeu să-l odihnească în lumina Împărăției Sale veșnice!

Cu inima plină de emoție, noi, foștii elevi, ne exprimăm profunda gratitudine pentru tot ce profesorii au făcut pentru noi. Ați fost mai mult decât niște profesori, ați fost mentori, sprijin, prieteni de încredere și o sursă constantă de inspirație. Ați știut în cel mai sigur mod cum să ne direcționați pe fiecare în alegerile de viitor, să ne motivați, să ne sprijiniți spre dezvoltare profesională. Aprecieri în mod special grija cu care ne-ați ascultat și consiliat în momentele dificile. Vă mulțumim pentru că ați crezut în noi, chiar și atunci când noi nu am făcut-o. Ați creat un mediu de învățare excepțional, unde am învățat enorm și ne-am dezvoltat ca elevi și ca oameni, astăzi cu toții suntem realizați!

Mulțumim doamnei profesoare Florica Regea, pentru informațiile oferite!

Prof. Dr. Liana FERCIUG

86 DE ANI DE VIAȚĂ ȘI DE ISTORIE TRĂITĂ

(Urmare din pag. 38)

fie exclus din redacție și transferat într-un post corespunzător cu pregătirea lui, după care ne-a comunicat la fel de sec că „ședința se ridică” și ne-a îndemnat să continuăm să ne facem treaba, vigilent și responsabil, ca și până acum! În următoarele câteva zile, Ionică a părăsit redacția, fiind transferat ca profesor de istorie într-un sat aflat în marginea estică a raionului. În următoarea ședință de lucru a corpului redacțional, am insistat însă pe lângă secretarul B.O.B să ne spună măcar el (fiind convinși că îl știa) motivul real al măsurii extreme care se luase împotriva lui Vâlsan. Răspunzând insistențelor noastre care nu îl slăbeau, ne-a comunicat „neoficial”, (întrucât spunea că nu avea acceptul „organului superior de partid”) de a ne face cunoscut motivul, care nu era altul decât cel pe care l-am descris la începutul relatării mele și care fusese adus la cunoștința organului de partid printr-o „scrisoare anonimă” de către „un localnic” cinstit și binevoitor”. Iată cum, în acele

vremi de tristă amintire, până și o joacă copilărească nevinovată, putea deveni, în viziunea bolnăvicioasă a unor indivizi și organe de represiune politică, care nu vedeau în jurul lor decât dușmani, un motiv „întemeiat” și „grav” pentru intervenția brutală în viața și destinul unei persoane și curmarea carierei sale profesionale! O vreme, n-am mai aflat nimic despre cursul vieții colegului meu Ionică Vâlsan până când, cineva cunoscut, care l-a întâlnit după anii '70 - când a avut loc o oarecare deschidere în viața politică și social - culturală a țării - că fostul „intrus” și „dușman de clasă” I. Vâlsan nu doar că a fost primit în partid ci chiar a ajuns... secretar cu probleme ideologice al comitetului de partid din sudul extrem al țării ! Deși astăzi, asemenea întâmplări ar putea părea pentru unii neverosimile și chiar fanteziste, ele s-au petrecut adevărat, în anii „dictaturii proletare” în care practicarea delațiunii și a metodelor de poliție politică constituiau principalele arme ale puterii politice, folosite în combaterea și anihilarea oricărui presupus opozant al regimului, care făceau parte din cotidian și nu mai mirau pe nimeni.

(va urma)

Monografia corurilor din Bocșa

Începuturile muzicii corale în Bocșa

(9)

CONCLUZII

În lucrarea de față, rod al unei ample documentări, am încercat o succintă incursiune în istoria corurilor din Bocșa, subliniind momentele principale care au jalonat drumul ascendent al acestui gen artistic atât de răspândit în orașul nostru.

Selectând cele mai semnificative date din viața și activitatea corurilor din Bocșa, am urmărit reliefarea unei idei majore, aceea a continuității și caracterului militant patriotic al mișcării corale bocșene de-a lungul unui secol de existență.

Am ținut să încadrez istoric activitatea corală Bocșană în condițiile dezvoltării sale sub o stăpânire străină și saltul calitativ înregistrat după formarea statului național unitar român cât și condițiile prielnice asigurate în anii socialismului.

În același timp am urmărit în mod special contribuția școlii la promovarea cântului coral, scoțând în relief aportul unor învățători și profesori la continuarea tradițiilor, la stimularea locuitorilor în dezvoltarea genului prin excelență, militant-patriotic.

Am inserat în lucrare unele aspecte ale activității de azi, accentuând ideea promovării cu perseverență și urmărind realizarea unor formații valoroase din rândul elevilor, care să constituie schimbul de mâine al coriștilor din cele două cartiere ale orașului, însuflând tinerilor interpreți dragostea și interesul pentru cor, pregătirea din punct de vedere muzical cât mai temeinic.

Socotim că prin această lucrare punem în lumină o parte din bogata activitate desfășurată în această zonă a Banatului de către înaintași aducând o modestă contribuție la cunoașterea tradiției corale și interpretative românești.

BIBLIOGRAFIE

1. Petre Brîncuși, Istoria muzicii românești; Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.S.R., București, 1969.
2. Viorel Cosma, Un maestru al muzicii corale Ioan Vidu, pag. 88, 89, 90.
3. George Cătană, „Ioan Marcu”, Calendarul românului pe 1927.
4. George Cătană, Schiță biografică, Calendarul românului pe 1927.
5. Ioan Crișan, Un secol de cântare muncitorească la Reșița, pag. 147.
6. Ioan Crișan, Un secol de activitate corală la Bocșa, Flamura 1971.
7. Ioan Crișan, Valențele politico educative ale corului, Flamura XVII(1971), Nr.2095 (8.VIII.), Pag. 3.
8. Ioan Crișan, N. Sîrbu; „Cetatea de Foc” a sărbătorit un secol de activitate corală, Flamura, XIX(1972), nr. 2339(23. V.), p. 1, 2.
9. M. Gașpar, - Date monografice referitoare la comuna Bocșa Montană, p. 6.
10. M. Gașpar – Date monografice despre comuna Bocșa Montană, p. 7-14.
11. M. Godinova – Corul din Vasiova, ziarul Dacia VI, Nr. 38 din 19.II.1944.
12. Ion Lotreanu – Monografia Banatului vol. I, p. 73-76; 437.
13. I. Lupaș – Documente istorice transilvane I Cluj 1940, p. 270-276.
14. S. Moldovan – „Județul Caraș”, revista Banatul nr. 6-7 din 1926, p. 8.
15. M. Neagu – Înalte gândiri despre cor, Flamura XIX(1947), nr. 2338(21.V.), p.3.
16. Cornel Pancan – Succesul corurilor cărășene (grandioasele serbări de la Timișoara), Reșița II (1937), nr. 38(20.IX.),p. 3.
17. I. Păsărică – Monografia uzinelor și domeniilor din Reșița
18. Doru Popovici – Cosin Mereanu, începuturile muzicii culte românești; Editura Tineretului, București 1967.
19. T. Poslușnicu – Istoria muzicii românești, Editura Cartea românească, București.
20. Nicolae Sîrbu – Mesajul muzical al purtătorilor cravatei roșii (săptămâna cultural artistică, „Reșița cântă”), Flamura, XIX (1972), nr. 2336(19.V.), p. 1.
21. R. Sîrbu – „In memoria” (Evocări M. Gașpar 1881-1929) articol dactilografiat păstrat în familie.
22. Sever Sepețean – „Corul de la Chizătău”, 1957, pag. 29.
23. Ioța Lu Tuboc – „Cântăreții noștri la București”, Lugoj, Tipografia C. Traunfellner, 1907.
24. Iosif Velceanu – „Baba Hîrca” la Reșița („Excursiunea Armoniei” din Bocșa Montană), Drapelul

(1904), nr. 52(4.V.), p.1, 2.

25. Iosif Velceanu – Autobiografie pag.17, 30, 108, 122.

26. Iosif Velceanu – Asociația corurilor și fanfarelor române din Banat, în volumul Muzica românească de azi, cartea sindicatului artiștilor, București, 1939, pag. 44, 77, 90, 106.

27. Iosif Velceanu – Istoricul Reuniunii române de cântări și muzică din Reșița Montană (1872, 1905) Reșița, 1905, pag. 35, 88.

28. Nicolae Ursu – Corurile Bănățene în epoca începuturilor (Tradiție, obiceiuri), Drapelul Roșu, XXV (1968), nr. 3331, 4.VIII. ,pag. 2.

29. X X X – Corul „Doina” din Vasiova, ziarul Drum Nou, anul XVII, nr 2 din 10.I.1937, pag. 3.

30. X X X – Corurile din Banat, Progresul, Oravița, anul XII, nr. 4 din 4.X.1924.

31. X X X – Corurile noastre din Banat, Primăvara, Sfîntnicolau Mare, IV, nr.40 din 5.X.1924.

32. X X X – Istoricul orașului Bocșa, nepublicat, în arhiva Consiliului Popular 1967.

33. X X X – Protocolul Reuniunii Române de cânt și muzică din Bocșa Montană.

34. X X X – Farmecul cântecului și a muzicii noastre, Cultura poporului, Cluj, anul IV, nr. 83, din 24.X.1924.

35. X X X - Cântăreții noștri la Bocșa, Drum Nou, nr. 40 din 2.X.1927.

36. X X X – Jubileu de 75 de ani de existență a corului „Reuniunii de cântări și muzică din Reșița Montană”, Curentul nou, XVIII (1946), nr.669, (1-15.IX), pag. 3.

Fanfara din Bocșa, 1978

În curând va vedea lumina tiparului volumul **Decembrie 1989 la Bocșa –Memorii nealterate**, realizat de Mihai Vișan și Gabriela Șerban, în contextul Decembrie 1989 – 35. Apare la Editura TIM din Reșița, în seria „Bocșa – istorie și cultură; 74” și cuprinde memorialistica evenimentelor revoltei anticomuniste bocșene din 1989, liste bibliografice, precum și articole de presă menite să contureze o pagină de istorie bocșeană încă nescrisă.

Corespondențe

Bocșa, parte din Gala UARF 2025!

Luni, 27 ianuarie 2025, la Hotel Marshal Garden din București a avut loc cea de-a 32-a ediție a Galei Uniunii Autorilor și Realizatorilor de Film din România, eveniment care, sub bagheta magică a președintelui Ioan Cărmăzan, a reunit actori, regizori, scenariști, editori de film, scriitori, personalități ale cinematografului și ale culturii românești.

Cu acest prilej, amfitrionul Ioan Cărmăzan a dorit să mulțumească prietenilor și colaboratorilor uniunii pentru frumoasă activitate în promovarea filmului românesc și a cineaștilor, oferind diplome de excelență.

De asemenea, pentru acest eveniment a fost reeditat albumul aniversar „UARF 30 de ani în slujba cinematografului românesc”, o carte-album de o mărime impresionantă și de aleasă calitate și frumusețe. Volumul este realizat de Oana Georgescu și editat la Editura Ecou Transilvan din Cluj-Napoca, la finele anului 2024.

Și la Gala UARF, dar și în acest album, orașul Bocșa este foarte bine reprezentat prin articole semnate de Gabriela Șerban și Mirel Patriciu Pascu, prin imagini de la diversele evenimente culturale organizate de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa, culminând cu imaginile celor patru ediții de Festival de Film de la Bocșa. Iar pentru toate aceste activități desfășurate în beneficiul culturii române, ca importante contribuții aduse UARF-ului, atât Primăria Orașului Bocșa, cât și Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” au fost răsplătite cu Diplome de Excelență.

Cartea și Filmul sunt cele două ingrediente care ne îndulcesc viața, care ne pot face existența mai frumoasă și suportabilă în cele mai vitrege condiții. Iar Ioan Cărmăzan continuă să ne demonstreze acest lucru cu încăpățănare! Mulțumim, Nuțu Cărmăzan!

Mulțumim, UARF!

(A consemnat Gabriela Șerban)

Cuvântul, potecă spre Cer

„Săvârșitu-s-a!” (Ioan 19,30)

Hristos

„Săvârșitu-s-a” când a strigat,
Catapeteasma templului s-a despicat,
Cerul s-a întunecat,
Sufletul s-a zbuciumat:
„Ce-am făcut? L-am răstignit
Pe Cel care m-a iubit?
Pe Cel care S-a jertfit
Ca eu să fiu mântuit?
Cum mai pot fi eu iertat
Când mormântului L-am dat?”
Dar este viu, a înviat,
De la moarte m-a salvat!
El m-a iubit când eu L-am rănit,
Și m-a primit când eram prigonit,
M-a mângâiat când am fost părăsit.
Cu dragostea Lui, inima mi-a cucerit!

ROXANA NOVACOVICI

Început de Primăvară

de TIBERIU GOSAV

Crivățul a mai oftat,
Peste dealuri și-ntr-un suflet,
S-a gândit să se retragă,
La amiezi să mai răsuflă.

Primii care-au prins de veste,
Au fost pomii și-ntr-o doară
Au lăsat să se reverse
Mugurii din bob de ceară.

Din pământ apar deodată,
Printre pete de zăpadă,
Clopotei în haină verde

Răsăriți ca o iscoadă.

*Păsările ațipite,
S-au trezit în zori mirate,
Și pornesc deodată triluri,
Parc-ar fi mai agitate.*

*Cată-ntruna caz de sfadă
Se succesc și fac gâlceavă,
Zboară-n șir din loc în loc
Și astâmpăr n-au deloc.*

*Doar o mierlă mai isteță
Să le facă de ocară,
Turuie la toți că este
Început de primăvară.*

